

3.

Stockholms kommunalstyrelse

och i samband därmed stående institutioner.

Stockholms stadsfullmäktige

och i närmaste samband därmed stående institutioner.

Ursprungligen utöfvades hufvudstadens kommunalstyrelse omedelbart af Regeringen och dess representanter. Den egentliga själfstyrelsen tilldelades efter hand Magistraten, det vill säga Borgmästare och Råd. Såsom stadens och borgerskapets förman förde öfverståhållaren alltifrån år 1634, då hans ämbete tillkom, ordet inom detta råd. Vid sidan af Borgmästare och Råd fortgick från äldre tider borgerskapets inflytande på stadens styrelse dels genom ärendens omedelbara handläggning, dels och hufvudsakligen genom de i medeltiden tillkomna Borgerskapets äldste, hvilka till en början voro 48 och sedermera 50 till antalet, hvaraf benämningen Borgerskapets femtio äldste. De tillkommo endast såsom en rådgivande församling och innehade äfven denna ställning enligt 1672 års förordning angående Stockholms stads styrelse; först år 1772 erhöilo de under egna ordförande beslutanderätt jämte Magistrats ledamöter. Det var dock endast hvad man sedermera benämnt drätselärenden i inskränkt mening, som voro föremål för nu omnämnda själfstyrelse, i hvilken den år 1813 inrättade drätselkommissionen (se nedan) sedermera fick del.

Fördelningen på de skattskyldige invånarna af de prestationer och afgifter, de hade att utgöra, gaf från slutet af 1600-talet upphof till den ena kommunala institutionen efter den andra.

År 1688 tillkommo Deputerade för inkvarteringsverket, sedermera benämnda Inkvarteringskommissionen, ursprungligen bestående af magistratspersoner och borgare samt, sedan äfven husägare blifvit skyldiga att deltaga i inkvarteringen, jämväl af representanter från dem. Denna myndighet hade att uppbära samt redogöra för inkvarteringsstolagen samt ombesörja inkvarteringen in natura.

För taxering af den borgerliga inkvarteringsafgiften inrättades år 1710 Borgerskapets bemedlingskommission, och 1720 fick denna kommission befattningen med andra borgerliga utskylder. Den valdes af femtio äldste och äger fortfarande bestånd för förvaltning af borgerskapets enskilda fonder.

Brandvaktskasseadministrationen, sammansatt under öfverståhållaren såsom ordförande, af två magistratspersoner och tio husägare, tillkommen år 1788, hade att bestrida och bekosta nattbevakningen till år 1850, då detta bestyr öfvertogs af polisen.

Under år 1767 synas Borsbyggnadsdeputerade hafva börjat sin verksamhet. I deras ställe trädde år 1781 Kommitterade öfver bors- och brobyggnader. Efter underhandlingar med den år 1813 inrättade drätselkommissionen fingo de år 1815 området för sin verksamhet utvidgadt och erhöilo då benämningen Kommitterade öfver bors-, bro- och hamnbyggnader. De bestodo af öfverståhållaren såsom ordförande, två af honom utsedda magistratspersoner samt bemedlingskommissionens ledamöter. Kommitterades bestyr öfvertogs år 1846 af drätselkommissionen.

Det första steget till Magistrats och Borgerskapets äldstes befriande från bestyret med kommunens förvaltning togs år 1813, då den förut omnämnda Drätselkommissionen inrättades. Såsom ordförande i detta nya verk insattes öfverståhållaren; bisittare blefvo fyra magistratspersoner, utsedda af Magistraten, och sex borgare af olika kategorier, valda af Borgerskapets äldste. Drätselkommissionen hade att i första hand förvalta Stadens fastigheter och öfriga tillhörigheter samt omhänderhafva de inkomster, som voro enligt stat anslagna till utgifter för Rådhusrätten, Kronouppbördsverket m. fl. administrativa eller kommunala inrättningar. Kommissionen var dock icke den högsta myndigheten utan vissa ärenden skulle hänvisas till Magistraten och de femtio äldste.

För debitering, uppbörd och redovisning af båtsmansvakansafgiften inrättades på grund af 1839 års fördelning af städernas båtsmanshåll och Kungl. resolutionen den 14 november 1842 Båtsmanshållskommissionen med 7 personer, valda af borgare och fastighetsägare såsom båtsmanshållsskyldiga.

Från att hafva varit bestyr, utförda af hus- och tomtägarna, öfvergingo gatuläggningen och gatubelysningen, till en början hvar för sig, till att blifva på sockenstämmogrund byggda, för hela staden gemensamma angelägenheter. År 1845 inrättades för gatuläggningen och år 1850 för gatubelysningen särskilda förvaltningar, hvilka med år 1861 sammanslogos till Gatuläggnings- och lyshållningsstyrelsen, bestående af nio ledamöter, af hvilka en utsågs af öfverintendentsämbetet och de öfriga af sockenstämmanämnden.

För den år 1856 beslutade vattenledningen inrättades en öfverstyrelse med öfverståhållaren såsom ordförande och 24 af de territoriella församlingarna valda ledamöter.

Den centrala delen af sjukvårds- och fattigvårdsförvaltningen utöfvades af en Magistrats afdelning till år 1807, då den för kortare tid öfverflyttades till en af representer för hvarjehanda stats- och kommunalinstitutioner sammansatt talrik direktion med en serafimerriddare såsom ordförande och öfverståhållaren såsom vice ordförande. Ändring i direktionens sammansättning skedde genom Kungl. brefvet den 3 juli 1811, hvarjämte genom Kungl. brefvet den 18 mars 1812 denna öfverstyrelses omedelbara befattning med dithörande ärenden öfverflyttades till församlingsstyrelser. En återgång i hufvudsakliga delar till ärendenas koncentrerung hos 1811 års direktion påbjöds åter genom Kungl. brefvet den 8 november 1813.

I stället för omförmälda direktion trädde enligt Kungl. Maj:ts stadga angående fattigvården i Stockholms stad Stadsnämnden den 1 april 1843 såsom centralstyrelse för hälso- och fattigvårdsärenden. I denna var öfverståhållaren ordförande, pastor primarius, polismästaren och förste stadsläkaren ständiga ledamöter samt 21 valda ledamöter, som utsågos, en af och inom Konsistorium, en af och inom Magistraten, två från hvar och en af de åtta församlingarnämnderna, en af Allmänna barnhusets, en af Danviks hospitals och en af Prins Carls inrättnings direktion.

Med hänsyn till kolerafarsotens första uppträdande i Europa inrättades för denna del af hälsovården den Allmänna sundhetskommittén, som verkade åren 1831—1840. Af enahanda anledning och för samma ändamål bildades år 1847 Allmänna sundhetskommittén, som hufvudsakligen nominellt kvarstod till tiden för Stadsfullmäktiges tillkomst. Den bestod af ledamöter utsedda vid sockenstämmorna. Ordet fördes af öfverståhållaren eller den han förordnade i sitt ställe.

En verksam del i styrelsen af åtskilliga hufvudstadens angelägenheter (byggnadsväsendet, strandreglering, allmänna säkerheten, torghandeln, mångleriväsendet, religions-, sjuk- och fattigvård samt brandförsäkringsväsendet) tog den år 1724 af Kungl. Maj:t förordnade Kungl. politie- och brandkommissionen. Denna ett stycke mot slutet af 1700-talet fungerande myndighet bestod af tolf, de flesta höga, stats- ämbetsmän (tre riksråd, justitiekanslern, en generalmajor, ett kansliråd, en vicepresident, fyra kollegieråd, en assessor) och två rådmän.

Med år 1862 gjordes enligt kungl. resolutionen den 27 september 1861 hufvudstadens folkskoleväsende till en stadens gemensamma angelägenhet, som, intill dess Stadsfullmäktige öfvertogo detsamma, lydde under öfverstyrelsen, sammansatt af en ordförande och elfva ledamöter, valda, en af Stadens konsistorium, en af Fattigvårdsnämnden, en af hvarje församlings skolråd och en af öfverstyrelsen, företrädesvis bland hufvudstadens läkare. Öfverstyrelsen valde själf sin ordförande. Om detta val föll på

någon förutvarande ledamot, utsågs annan i samma ordning, som denna förut blifvit invald.

Genom Kungl. förordningen den 16 mars 1847 infördes sockenstämmonämnden för behandling i vissa fall af hela staden rörande kyrkliga eller världsliga kommunalärenden.

Förslaget till 1862 års Kungl. förordning om kommunalstyrelse i stad var uppgjortt att gälla äfven för hufvudstaden. Detta förslag hänsköts till yttrande af Öfverståhållareämbetet och från ämbetet till Magistraten och Borgerskapets äldste, som för frågans utredning nedsatte en kommitté. Såväl kommittén som Öfverståhållareämbetet afstyrkte på det bestämdaste, att den allmänna stadsförvaltningen skulle tillämpas på Stockholm, och påyrkade, att hufvudstaden skulle få sin särskilda kommunalförordning, hvartill och förslag uppgjordes. Följden blef utfärdandet af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, hvilken förordning i de flesta väsentliga delar var öfverensstämmande med kommittéförslaget.

Med upphäfvande af 1847 års sockenstämmoförordning och hvad i andra författningar kunde finnas strida mot de nya bestämmelserna förklarades i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm Staden med därunder lydande område utgöra för sig en särskild kommun, hvars medlemmar ägde att själfva efter de gifna närmare bestämmelserna vårda sina gemensamma angelägenheter, såvidt ioke enligt gällande författningar det tillkomme offentlig ämbetsmyndighet att handhafva dem. I afseende å behandling af kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskolan hänvisades till hvad särskildt fanns stadgadt. Undantaget i afseende å kyrkliga angelägenheter blef, hvad angår andordandet af begravningsplatser, år 1886 i sammanhang med nedan omtalade Kyrkogårdsnämndens införande genom legaliserande af då redan rådande förhållande för Stadens gemensamma begravningsplatser modifieradt i kyrkostämmoförordningen för Stockholm. Folkskoleväsendet åter blef med år 1904 genom lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm en väsentligen under den världsliga kommunen lagd Stadens gemensamma angelägenhet.

Lagar m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. Kommunalförordningen har undergått följande ändringar. Kungl. kungörelsen den 22 juni 1883 medförde hufvudsakligen nedsatt maximum af röstetalen vid stadsfullmäktigval och öfverflyttning till nämndernas instruktioner af en del bestämmelser om dem. K. förordningen den 29 april 1886 medförde föreskrifter angående vissa kyrkogårdars (begravningsplatser) vård genom Kyrkogårdsnämnden i Stockholm. Genom K. förordningen den 22 mars 1889 blef kvinna valbar i fattigvårdsnämnden. Lagen den 2 april 1898 gjorde villkoren för rösträtt och valbarhet till

Stadsfullmäktige i allo lika med motsvarande bestämmelser för de andra städerna och föreskref förfarandet, då ordinarie val och fyllnadsval till Stadsfullmäktige skola ske samtidigt. Lagen den 15 maj 1903 förde folkskoleväsendet under Stadsfullmäktige. Lagen den 15 april 1904 lämnade föreskrifter om revisorsval. Lagen den 29 april 1904 tilldelade Stadsfullmäktige rätt att årligen själfva utse sin ordförande. Lagen den 17 maj 1907 införde nya bestämmelser angående Stadsfullmäktiges sammanträden (se nedan).

För ändring af hufvudstadens kommunalförordning likasom för öfriga förordningar af samma slag har från år 1882 fordrats Riksdagens medgifvande.

Stadsfullmäktige.

Börshuset, St.; riks. 46 60; allm. 28 29; sessionstider: ett ordinarie sammanträde en gång i månaden (utom juli och aug.), f. ö. efter omständigheterna. Ang. Stadsfullmäktiges expedition se sid. 29.*

Kommunens beslutanderätt utöfvas genom 100 stadsfullmäktige, valda för två år i sänder distriktsvis i fem valkretsar.

Enligt 1862 års förordning fördes ordet hos Stadsfullmäktige af öfverståhållaren med rätt för honom att deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten. För hvarje år ägde Stadsfullmäktige välja en vice ordförande. Öfverståhållarens ordförandebefattning upphörde den 1 juni 1904, då Stadsfullmäktige första gången inträdde i sin genom lagen den 29 april 1904 dem tilldelade rätt att själfva årligen utse sin ordförande. Öfverståhållaren behöll sin rätt att deltaga i öfverläggningarna. Samma rätt tillades uttryckligen underståhållaren vid förfall för öfverståhållaren.

Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga. Dock kunna Fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att öfverläggningen skall hållas inom lyckta dörrar. Stadsfullmäktige må icke företaga ärende eller däri besluta, om icke minst hälften af dem är tillstädes.

Till Stadsfullmäktiges åligganden och befogenhet hör att afgifva utlåtanden i alla frågor, som för sådant ändamål af Kungl. Maj:t till Fullmäktige remitteras, eller af Öfverståhållareämbetet, Magistraten eller andra vederbörande till dem hänskjutas; att meddela beslut i angelägenheter, som af de för verkställighet och förvaltning tillsatta nämnder eller personer likmätigt de för hvardera af dem gällande instruktioner underställas Fullmäktiges pröfning; att efter granskning af de utaf vederbörande förvaltningsnämnder upprättade utgifts- och inkomstförlag bevilja medel till statsutgifternas bestri-

dande samt förordna om uttaxering af de skattebidrag, hvilka utöfver befintliga tillgångar kunna till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof erfordras, äfvensom i fråga om utgifter för nya ändamål bestämma de grunder, efter hvilka uttaxering däraf skall äga rum; samt att årligen genom revisorer, hvilka Stadsfullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders räkenskaper och förvaltning under nästförtgångna året.

För giltigheten af en del af Stadsfullmäktiges beslut fordras fastställelse af Kungl. Maj:t. Öfriga beslut skola i vidsträckt omfattning underställas Öfverståhållareämbetet.

Stadsfullmäktige afgöra själfva, utan annan myndighets hörande, följande frågor: underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t, beslut i fråga om beviljande af skattebidrag till Stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof, dock med vissa undantag, beslut i anledning af de på Fullmäktiges pröfning beroende revisionsanmärkningar samt öfverenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet m. m. hos Fullmäktige. Däremot erfordras Kungl. Maj:ts pröfning och stadfästelse för att Stadsfullmäktiges beslut skola vinna gällande kraft, då de angå: försäljning, pantförskrifning eller utbyte af sådan Staden tillhörig fastighet, som har bestämts till bestridande af något bland Stadens allmänna behof, så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter Staden äger till sådan fastighet, upptagande af lån i utländskt mynt eller annat på längre betalningstid än fem år ställt lån, nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platsby, som blifvit anvisade åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjäanande, förändring i de af Kungl. Maj:t för förvaltningsnämnderna fastställda instruktioner samt förändring i vissa gällande bestämmelser och åtaganden rörande kommunalutskylderna. I alla öfriga ämnen erfordras Öfverståhållareämbetets stadfästelse för att gifva gällande kraft åt Stadsfullmäktiges beslut. Vårar Öfverståhållareämbetet sökt fastställelse, skall skäl därtill uppgifvas, och äga Stadsfullmäktige i sådant fall att afgöra, huruvida frågan skall underställas Kungl. Maj:ts pröfning.

Stadsfullmäktige, hvilka icke med verkställighetsåtgärder af något slag eller med förvaltning af penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning samfaldt och omedelbart må befatta sig, skola inom sig eller af andra stadens invånare, som äro till stadsfullmäktige valbara, bilda afdelningar eller nämnder, hvilka hvar inom sitt område äro för omförmålda göromål ansvariga.

Angående förberedandet m. m. af frågor hos Stadsfullmäktige, se sid. 28 rörande Beredningskottet.

Den 20 april 1863 hade Stadsfullmäktige sitt första sammanträde.

Reglementen m. m. Se under Stockholms stads kommunalstyrelse sid. 25.

* Enligt lagen den 17 maj 1907, som trädde i kraft den 1 sept. 1907.

Stat år 1908*. Stockholms stads stat för år 1908 har af Stadsfullmäktige bestämts sålunda. Utgifter: 56,917,032: 90 kr.; inkomster: 27,533,758: 51 kr. Bristen är afsedd att fyllas dels genom lånemedel 15,121,713: 96 kr., dels genom kommunalskatt 14,261,560: 43 kr.

Ordförande.

von Friesen, S. G., lektor, bankofullmäktig.

Vice ordförande.

Östberg, J., kammarrättsråd.

För första valkretsen.

Förselius, A. G., direktör.
Söderlund, C. A., ingenjör.
Sondén, C. M., professor.
Alderin, R. W., disponent.
Dyrssen, G., kommandör.
Hildestrand, N., disponent.
Ohlsson, J. E., specierhandlare.
Ramström, C. A., civilingenjör, förste faktor.
Staf, O. L., kakelugnsmakare.
Fries, S. A., kyrkoherde.
Axelson, H., direktör.
Heurlin, C. H., vice konsul.
Lund, C. J., skrädderiidkare.
Tengdahl, K. A., försäkringstjänsteman.
Magnusson, K. G., ingenjör.
Palmstierna, E. K., frih., kapten.
Bratt, I., prakt. läkare.
Andersson, A., manufakturhandlare.
Winberg, O. G., järnvägstjänsteman.
Carlsson, C. F., ingenjör.

För andra valkretsen.

Fränckel, E., generalkonsul.
von Friesen, S. G., Stadsfullmäktiges ordförande (se ofvan).
Hernlund, C. H., rektor.
Taube, C. O., grefve, f. d. distriktschef.
Granholm, C. H., direktör.
von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd.
Rystedt, C. G., ingenjör.
Clason, I. G., förste intendent.
Edberg, K. Th., snickaremästare.
Alexanderson, C. A., v. häradshöfding, bruksägare.
Lindhagen, C. A., borgmästare.
Laurent, V. E., prakt. läkare.
Wassberg, A., folkskolelärare.
Warburg, K. J., f. d. professor.
Lindqvist, F. L., snickare.
Eklund, O., direktör.
Magnusson, A. E., byggmästare.
Hjortzberg, E. G., direktör.
Drewes, B. T. F., fabrikör.
Andersson, B. John F., ingenjör, direktör.

* Vissa dubbelföringar mellan olika myndigheter ej utslutna.

För tredje valkretsen.

Norblad, J. A., fil. d.r., verkmästare.
Wahlin, C. A., grosshandlare.
Östberg, G. F., direktör, riksgäldsfullmäktig.
Enell, H. G. O., apotekare.
Hammarlund, E., direktör.
Lamm, H., grosshandlare.
Lindmark, A., skomakaremästare.
Lundbergh, G. H., grosshandlare.
Buhre, K. B., prakt. läkare.
Bendixson, I. O., professor.
Lagergren, C. H., grosshandlare.
Sjögren, P. A., fabrikör.
Medin, K. O., professor.
Martin, E. D. W., auditör.
Nilsson, F., bibliotekarie.
Olin, A. R., direktör.
Ceder, A., mekanisk arbetare.
Laurentz, W., grosshandlare.
d'Ailly, G. A. H., byrådirektör.
Lagercrantz, A. E. W., vice häradshöfding.

För fjärde valkretsen.

Wallenberg, K. A., bankdirektör.
Höglund, O. M., fil. d.r., grosshandlare, riksgäldsfullmäktig.
Herlitz, K. G., direktör.
Ramstedt, R. V., grosshandlare.
Norström, C. G., civilingenjör.
Bohman, H. E. M., justitieråd.
Rabe, P. R., bankdirektör.
Welin, K. G. A., trafikdirektör.
Kinander, C. E., direktör, riksgäldsfullmäktig.
Langenskiöld, B. K. J., frih., riksbanksfullmäktig.
Wickman, G., arkitekt.
Richert, J. G., professor.
Palme, S. T., direktör.
Kjellberg, K. E. O., med. d.r.
Elmqvist, G. H., förste aktuarie.
Söderberg, O. A., grosshandlare.
Eklund, J. L., målaremästare.
Lundström, K. B., grosshandlare.
Blomberg, A. H., direktör.
Wrangel, H. G. W., kommandör.

För femte valkretsen.

Andersson, A. N., byggmästare.
Piehl, C. G., direktör.
Östberg, J., Stadsfullmäktiges vice ordförande (se ofvan).
Romare, P. B., kamrerare.
Larsson, G., byggmästare.
Dahlberg, A. E., rådmän.
Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.
Boije af Gennäs, S. J. A., rektor.
Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.
Schönthal, A. R., ingenjör.
Ionnsson, J. A., t. f. öfverlärare.

Lagerheim, C. H. Th. A., generaldirektör.
 Thelander, C. T. F., öfveringenjör.
 Wester, A., sjukbesökare.
 Carlsson, J. A. C., grosshandlare.
 Klefbeck, E. A., pastorsadjunkt.
 Cederborg, A., stadsnotarie.
 Nordgren, F. L., förtroendeman.
 Lidman, C., öfverlärare.
 Djurling, E. W., konsul.

Sekreterare m. m. Se Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition, sid. 29.

Stadsfullmäktiges beredningsutskott.

Stora Nygatan 2 B, St.; riks. 65 68; sessionstid: i allmänhet torsdagar 6,30 e. m. (utom sommarmånaderna).

Beredningsutskottet, som utom ordföranden och vice ordföranden hos Stadsfullmäktige består af 10 ledamöter och 5 suppleanter (utsedde bland Fullmäktige), har att med uppmärksamhet följa förvaltningen af Stadens angelägenheter i alla riktningar, till Stadsfullmäktige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende häraf kunna förledas, till föredragning bereda alla de ärenden för öfrigt, i hvilka Stadsfullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, samt ä Stadsfullmäktiges vägnar företädesvis öfvervaka verkställigheten af Stadsfullmäktiges beslut. Beredningsutskottet äger att ifrån de under Stadsfullmäktige lydande nämnder, afdelningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande äro af nöden, äfvensom att hos Öfverståhållareämbetet omedelbart göra framställning om upplysningars infordrande från ämbetsmyndigheter. Hvarje Beredningsutskottets utlåtande skall jämte därifrån skiljaktiga, skriftligen afgifna meningar befordras till trycket i fortlöpande nummerordning för året (Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial) samt ett exemplar däraf öfverlämnas till enhvar af Stadsfullmäktige. Utskottet äger därjämte att såsom bilagor låta trycka sådana till ärendena hörande handlingar, som utskottet anser vara af den vikt, att innehållet af desamma bör i dess helhet komma till Stadsfullmäktiges kännedom (Bihang till Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskotts utlåtanden och memorial). Stadsfullmäktiges beslut i anledning af Beredningsutskottets utlåtanden, sammanfattas i en kort »underrättelse», som särskildt befordras till trycket och vidfogas årets utlåtanden, samt återfinnas för öfrigt i Fullmäktiges numera äfven tryckta protokoll. Den hos Stadsfullmäktige anställda sekreteraren äfvensom registratören tjänstgöra i enahanda egenskaper hos Beredningsutskottet.

Den 13 sept. 1906 beslöt Beredningsutskottet provisoriskt att för ärendenas snabbare utredande fördela sig på två afdelningar, af hvilka den ena

skulle behandla i främsta rummet anslagsfrågor, den andra förnämligast kommunala författnings- och reglementsfrågor. Någon beslutanderätt tillkommer icke dessa afdelningar, utan skola ärendena prövas och afgöras af Utskottet i dess helhet.

Reglementen m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (§§ 33 o. 34). Arbetsordning för Beredningsutskottet den 3 dec. 1863. K. kungörelsen den 22 juni 1883 angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm samt lagen den 29 april 1904 ang. d.o.

Ordförande.

Stadsfullmäktiges ordf.

Vice ordförande.

Stadsfullmäktiges vice ordf.

Ledamöter och suppleanter.

Se nedan.

Afdelningen A.

(i främsta rummet för anslagsfrågor).

Ordförande.

von Friesen, S. G. (se ofvan).

Vice ordförande.

Fränckel, E., generalkonsul.

Ledamöter.

Wallenberg, K. A., bankdirektör.
 Hammarlund, E., direktör.
 Andersson, A. N., byggmästare.
 Rabe, P. R., bankdirektör.

Suppleanter.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.
 Hjortberg, E. G., direktör.
 Welin, K. G. A., trafikdirektör.

Afdelningen B.

(i främsta rummet för kommunala författnings- och reglementsfrågor).

Ordförande.

Östberg, J. (se ofvan).

Vice ordförande.

Östberg, G. F., riksgäldsfullmäktig.

Ledamöter.

Norblad, J. A., fil. d.r., verkmästare.
 Herlitz, K. G., direktör.
 Norström, C. G., civilingenjör.
 Bendixson, I. O., professor.

Suppleanter.

Elmquist, G. H., förste aktuarie.
Kjellberg, K. E. O., med. doktor.

Sekreterare m. m.

Se Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition, nedan.

Stadsfullmäktiges och Beredningsutskottets expedition.

Stora Nygatan 2 B, St.; riks. 65 68; expeditionstid: 11—2.

Expeditionens chef är sekreteraren. Honom åligger att föra protokollen vid Fullmäktiges och Beredningsutskottets sammanträden, uppsätta och expediera utlåtanden och beslut, ombesörja brevväxlingen, upprätta och efter hvarje kvartals slut till Drätselnämnden aflämnas böteslängd*, bestyrka riktigheten af protokollsafskrifter, tillhandgå ordföranden vid föredragningslistans uppsättande, sörja för att de upptecknade yttrandena blifva kopierade och talarne tillställda, ombesörja tryckning och korrekturläsning af Stadsfullmäktiges protokoll jämte därtill hörande yttranden äfvensom af Beredningsutskottets utlåtanden jämte därtill hörande bilagor, hafva insende öfver det sätt, hvarpå diariet och öfriga föreskrifna anteckningar föras samt arkivet vårdas och i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden eller Utskottet honom anmodar.

Registratorn (förut benämnd kanslist) åligger att föra diarium och andra anteckningar, hvilka af Fullmäktige eller Beredningsutskottet anses erforderliga, vårda arkivet, besörja utskrifter af expeditioner, biträda vid kollationering och korrekturläsning samt i öfrigt lämna det tjänstebiträde, därom ordföranden, Utskottet eller sekreteraren honom anmodar.

Instruktion. Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige och deras beredningsutskott den 3 dec. 1863 med ändringar af den 28 juni 1867, den 29 sept. 1899, den 1 juni 1904 och den 16 sept. 1907.

Stat för år 1908. Utgifter: 73,980 kr.

Aflöningar m. m. Sekreterare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr.,

* För stadsfullmäktiges förfallolösa bortovaro från Fullmäktiges sammanträden (2 kr. hvarje gång, eventuellt 4 kr. om sammanträdet på grund af fåtaligt besök måst inställas eller upplösas).

tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. För stenografering af anföranden vid Stadsfullmäktiges sammanträden: 8,000 kr. (förslagsanslag). Till extra ordinarie tjänstemän: 6,000 kr. Vaktmästare: 1,650 kr., däraf lön 1,400 kr., hyresbidrag 250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Extra vaktmästare: arvode 600 kr. Vaktmästarebiträde: 600 kr.

Sekreterare.

Barthelson, C. G.

Registrator.

Gyllensvärd, G. V.; riks. 65 68; allm. 29 00.

Stenografer.

Ericsson, A. E. M.; Cronvall, P. A.; Kræpelien, E. L.; Petersson, L. J.; Widegren, P. G.

E. o. tjänstemän.

Schlytern, C. H.; Widén, P.

Skrifbiträde.

Ericsson, Elsa K. E.

Vaktmästare.

Ericsson, A. G.; Karlsson, E. A. (e. vaktmästare); Sandahl, F. G. V. (vaktmästarebiträde).

Stadsfullmäktiges diskussionsklubb.

(S. D. K.).

Denna klubb, ehuru icke en officiell institution, har dock ansetts böra här omnämnas med några ord, så mycket mer som samtliga fullmäktige äro medlemmar af densamma. Klubben, hvars stadgar antogs den 28 mars 1891, har till ändamål att sammanföra ledamöter af Stadsfullmäktige till ömsesidigt tankeutbyte samt att medels diskussioner rörande kommunala frågor utreda och skärskåda dessa från olika synpunkter, särskildt till gagn och ledning för de herrar stadsfullmäktige, hvilka icke äro ledamöter af utskott eller nämnder. Klubbens angelägenheter handhafvas af tre förtroendemän: ordförande, vice ordförande, sekreterare (tillika skattmästare och klubbmästare).

Ordförande.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare.

Vice ordförande.

Welin, K. G. A., trafikdirektör.

Sekreterare.

Hjortzberg, E. G., direktör.

Stockholms stads drättselnämnd

och i samband därmed stående institutioner.

Drättselnämnden.

Stora Nygatan 2 B, St.; riks. 7 88; allm. 29 00. Första afdelningen sammanträder vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) tisdag kl. 6,30 e. m., andra afdelningen vanligen hvarje (sommaren: hvarannan) onsdag, kl. 2 e. m. (Första afd. plägar dock sammanträda kl. 2 e. m. under den ljusare delen af året).

Då Stockholm erhöll sin nya kommunalförordning år 1862 sammanfördes Stadens egentliga drättselväsende under Drättselnämnden, som ursprungligen, oafsedt pleniären, arbetade på tre afdelningar, af hvilka den första handlade det egentliga drättselväsendet, eller alla de bestyr, hvilka icke uppdragits åt de öfriga afdelningarna, den andra frågor rörande inkvartering, brandvakts- och båtsmanshåll samt militärkompaniet och den tredje ärenden, som rörde gatuläggning, lyshållning och vattenledning. Ordet skulle föras af öfverståthållaren, då han var tillstädes. Nämnden sammanträdde första gången den 1 april 1864. Sedan ett af Stadsfullmäktige godkänt förslag att sammanföra all Stadens kommunalförvaltning under en enda, på afdelningar arbetande nämnd ogillats af K. M:t, erhöll Nämnden i stället den 14 dec. 1883 ny instruktion. Enligt denna inskränktes afdelningarna till två, valda omedelbart af Stadsfullmäktige för två kalenderår. Med bibehållande af öfverståthållarens rätt att föra ordet, då han är tillstädes,ingo Nämnden och afdelningarna rätt att utse sina ordförande i stället för vice ordförande. Genom K. kungörelsen den 12 okt. 1894 gjordes i Nämndens instruktion den ändring, att ärenden rörande stadens renhållning öfverflyttades från första till andra afdelningen. Instruktionen har äfven fått några detaljändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893 och den 16 okt. 1896.

Drättselnämnden vårdar och förvaltar all egendom, som tillhör Staden samfäldt och icke är ställd under annan stadsmyndighets förvaltning. Nämnden uppbär, förvaltar och redovisar i föreskrifven ordning de inkomster, hvilka inflyta af allmänna rörelsen eller inkomstgifvande rättigheter eller beredas genom uttaxering eller annorledes; tillser, att Stadens rätt i dessa afseenden behörigen iakttages, samt bestrider de utgifter, hvilka erfordras för Stadens allmänna behof i här nedan uppgifna afseenden och blifvit bestämda i den ordning, som föreskrives i K.

förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm. Nämnden utöfvar med de i § 4 i instruktionen omnämnda undantag sin verksamhet på två afdelningar. Hvardera afdelningen består af tio ledamöter med fem suppleanter.

Första afdelningen handhafver Stadens penningförvaltning samt handlägger alla andra ärenden, som icke, enligt hvad här nedan sägs, tillkomma andra afdelningen.

Andra afdelningen handlägger frågor om hus-, hamn-, kaj- och brobyggnader, gatuläggning, trumbyggnad, afloppstrummors rengöring, gatubelysning, plantering samt vattenledning, utom hvad angår afgifternas debitering och uppbörd.

Nämnden äger att samfäldt besvara remiss eller behandla annat ärende, som uttryckligen blifvit hänskjutet till hela Nämnden, vare sig af Öfverståthållareämbetet, Stadsfullmäktige, Beredningsutskottet eller någon Nämndens afdelning; att afgöra mellan afdelningarna uppkommen fråga, till hvilkenderas behandling ett ärende rättligen hör, samt att förordna till tjänster, som äro för hela Nämnden gemensamma. I öfrigt förordnar hvarje afdelning sina underlydande tjänstemän. Genom val utse Nämnden och dess afdelningar inom sig ordförande för hvarje tjänstgöringsår, hvilket börjar den 1 januari. Afdelningarna äga att, på sätt dem synes lämpligast, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll å förvaltningen i alla dess delar, afdelningarna ålliga. (Se nedan angående vissa delegerade).

Stadsfullmäktiges pröfnung underställas de beslut, som angå: försäljning, pantföreskrifning eller utbyte af Staden tillhörig fastighet så ock öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, Staden äger till sådan fastighet; friköp af ofria eller Stadens tomt; inköp af fastighet; verkställande af större byggnadsarbeten och andra företag för Stadens räkning, då kostnaden därför icke kan bestridas med de till sådana ändamål för året bestämda anslag; nya eller förhöjda afgifter å allmänna rörelsen för begagnande af de platser, som blifvit åt densamma anvisade eller af sådana inrättningar, som äro gjorda för dess betjänande; upptagande af lån på längre återbetalningstid eller större belopp än det kan betäckas med de för året påräknade inkomster; afskrifning utur räkenskaperna af någon Stadens fordran, sedan vederbörande revisorer yttrat sig därföver.

Revision af Nämndens räkenskaper sker genom fem af Stadsfullmäktige utsedde revisorer.

Instruktioner m. m. K. instruktionen för Stockholms stads drätselnämnd den 14 dec. 1883, med ändringar genom K. kungörelserna den 10 maj 1889, den 3 mars 1893 och den 16 okt. 1896.

Stat år 1908. Nämndens afdelningar gemensamt: utgifter 381,790 kr., inkomster 116,900 kr. Första afdelningen: utgifter 20,870,895 kr., inkomster 14,618,250 kr. Andra afdelningen: utgifter 9,429,599:15 kr., inkomster 1,390,231:65 kr. *Obs!* Å första afdelningens stat upptages en mängd kommunala institutioner, hvilka ej sortera under Nämnden (se sid. 212).

Drätselnämndens ledamöter.

Ordförande.

von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd, stadsfullm.

Ledamöter

(se nedan vid afdelningarna).

Drätselnämndens första afdelning.

Ordförande.

Hedenblad, P. H., byrådirektör.

Ledamöter.

Hedenblad, (se ofvan).

Janson, A. G., byggmästare.

Hallström, P. O. L., rektor.

Piehl, C. G., direktör, stadsfullm.

von Rosen, (se ofvan).

Dyrssen, G., kommandör, stadsfullm.

Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm.

Romare, P. B., kamrerare, stadsfullm.

Welin, K. G. A., trafikdirektör, stadsfullm.

Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.

Suppleanter.

Nilsson, N., byggmästare.

Axelson, H., direktör, stadsfullm.

Palme, S. T., direktör, stadsfullm.

Laurentz, W., grosshandlare, stadsfullm.

Lindmark, A., skomakaremästare, stadsfullm.

Drätselnämndens andra afdelning.

Ordförande.

Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Ledamöter.

Hernlund, (se ofvan).

Förselius, A. G., direktör, stadsfullm.

Andersson, A. N., byggmästare, stadsfullm.

Rystedt, C. G., civilingenjör, stadsfullm.

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.

Hildestrand, N., disponent, stadsfullm.

Lagerholm, O. W., fil. lic., fabriksidkare, stadsfullm.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.

Schönthal, A. R., ingenjör, stadsfullm.

Alderin, R. W., disponent, stadsfullm.

Suppleanter.

Rosengrén, C. O. L., grosshandlare, stadsfullm.

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Lindqvist, E., ingenjör.

Lundström, K. B., grosshandlare, stadsfullm.

Magnell, C. J., professor.

Drätselnämndens delegerade.

Drätselnämnden äger, såsom ofvan nämnts, på sätt Nämnden lämpligast synes, mellan sina ledamöter fördela den närmare tillsyn och kontroll å förvaltningen i alla dess delar, som åligger Nämnden. De härför valda delegerade utses dels af Nämnden in pleno, dels af de skilda afdelningarna.

Inspektör öfver folkbiblioteken.

(Utsedd af Drätselnämndens första afd.).

Warburg, K., f. d. professor, stadsfullm.

Delegerade för Stadens arkiv.

(Utsedda af Drätselnämnden in pleno).

Hallström, P. O. L., rektor; Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Kassainspektörer.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.).

Lamm, H., grosshandlare, stadsfullm.; Piehl, G., direktör, stadsfullm.

Inspektörer öfver Stadsingenjörskontoret.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.; Byggnadsnämnden utser äfven en delegerad, se sid. 99).

Dyrssen, G., kommandör, stadsfullm.; Welin, K. G. A., trafikdirektör, stadsfullm.

Hyresdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.).

Lundbergh, G. H., grosshandlare, stadsfullm.; Nilsson, N., byggmästare.

Kommunalbyggnadsdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens första afd.).

Hedenblad, P. H., byrådirektör; Janson, A. G., byggmästare; von Rosen, G. P. A., grefve, hofrättsråd, stadsfullm.

Renhållningsdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens andra afd.).

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.; Rystedt, C. G., civilingenjör, stadsfullm.

Belysningsdelegerade.

(Utsedda af Drätselnämndens andra afd.).

Andersson, A. N., byggmästare, stadsfullm.; Hernlund, C. H., rektor, stadsfullm.

Delegerade för vattenledningsegen- domarna.

(Utsedda af Drättselnämndens andra afd.)

Förselius, A. G., direktör, stadsfullm.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.

Rådhusbyggnadskommittéer.

(Tillfälliga delegerade, utsedda af Drättselnämndens andra afdelning).

Sedan Stadsfullmäktige den 18 juni 1906 uppdragit åt Drättselnämndens andra afdelning att för en beräknad kostnad af 3,345,000 kr. å kv. Eldkvarnen uppföra ny Rådhusbyggnad (enligt förut godkända ritningar) utsåg afdelningen den 1 augusti särskilda kommittéer att hafva öfverinsendett häröfver. Efter afsägelser och därpå föranledda nyval den 5 dec. 1906 har kommittén nedanstående sammansättning. Kommittéer hafva antagit en arkitekt och kontrollant öfver rådhusbygget mot en ersättning »i ett för allt» af 68,000 kronor, hvilka utbetalas i mån af arbetets fortgång (månadsvis efter 10,000 kr. om året t. o. m. 1912 års utgång samt återstoden efter arbetets fullbordan; men kan arkitektens ersättning efter denna tid under vissa förutsättningar komma att utgå med 12,000 kr. för år, dock med högst 85,000 kr., inberäknadt de ofvannämnda 68,000 kr.). Kommittéernas uppdrag är numera formellt upphäfdt.

Kommittéer.

Magnusson, A. E. byggmästare stadsfullm.;

Alrutz, A. O., Stadens byggnadschef; en vakant, (efter Öhnell, R. G. A., rådmän).

Arkitekt och kontrollant.

Östberg, R.

Drättselnämndens kansli och expedition.

Stora Nygatan 2 B, 1 tr., St.; riks. 7 88; allm. 29 00; expeditionstid: 10—3.

Kansliet förestås af sekreteraren. Honom åligger bl. a.: att till föredragning bereda samt föredraga de till Drättselnämndens handläggning hörande ärenden, ehvad de skola behandlas i plenium eller på afdelningar; att föra protokoll så väl vid samfälliga Nämndens som afdelningarnas sammanträden; att uppsätta beslutade skrivelser och utlåtanden m. m. Notarien åligger: att biträda sekreteraren samt att, då sekreteraren är af förfall hindrad, fullgöra sekreterarens åligganden m. m. Registratören, som därtjämte är kanslist, åligger: att föra diariet och andra anteckningar, hvilka af Drättselnämnden anses erforderliga, vårda arkivet, besörja utskrifter och expeditioner m. m. Sekreteraren och registratören skola hvarje helgfri dag vara tillstädes å tjänsterummen, den förra 10—2 och den senare 10—3.

Instruktion m. m. Drättselnämndens instruktion för Stockholms stads drättselnämnds kansli den 29 nov. 1876, med ändringar den 7 aug. 1889 och den 30 maj 1895.

Aflöningar m. m. Sekreterare: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjygr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Notarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., Registrator: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Till extra biträden: 1,000 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. E. o. vaktmästare: 750 kr.

Sekreterare.

Folin, C. A.

Notarie.

Söderling, A. G. M.

Registrator.

Östberg, H.

Vaktmästare.

Ekström, J. V. T.; **Persson**, C. H. (e. o. vaktm.).

Drättselnämndens (Stadens) ombuds- mans expedition.

Stora Nygatan 2 B, 2 tr., St.; allm. 11 89; expeditionstid: 1,30—3.

Ombudsmannen åligger bl. a.: att bevaka och föra Drättselnämndens (Stadens) talan inför domstolar, exekutionssäten samt andra myndigheter; att uppsätta förslag till kontrakt; att besörja förnyande af de inteckningar, som tillhöra de under Nämndens vård stående kassor och fonder, samt in-drifvande af deras förfallna kapital- och räntefordringar, att deltaga i anbefallda inventeringar samt att jämväl i öfrigt iakttaga allt hvad för bevarande af Drättselnämndens rätt erfordras.

Instruktion. Drättselnämndens instruktion för Stockholms stads drättselnämnds kansli den 29 nov. 1876.

Aflöningar m. m. Stadens ombudsman: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Amanuens: arvode 2,000 kr. E. o. vaktmästare: 350 kr.

Stadens ombudsman.

Schönmeyr, B. C., träffas säkrast 1,30—3.

Amanuens.

Koraen, C. A.

E. o. vaktmästare.

Karlsson, E. A.

Drättselnämndens kammarkontor.

Stora Nygatan 2 A, n. b. och 1 tr., St.; riks. 788; allm. 2900; expeditionstid: 10—3.

Stadskamreraren är chef för kammarkontoret. Honom åligger hufvudsakligen: att uti behörig ordning och säkert förvar hålla Drättselnämndens räkenskaper och öfriga handlingar, som med räkenskaperna hafva sammanhang; att jämte de af Drättselnämnden utsedde kassainspektörer emottaga och i kassahvalf förvara de värdepapper och säkerhetshandlingar, som äro under Drättselnämndens vård och förvaltning; att vaka öfver att Drättselnämndens inkomster i rätt tid inflyta; att till stadskassören aflämnna uppbördslängder för hyror, tomtören och hundskatt, vattenafgifter och designationslösen med tillhörande, på förhand utskrifna kvitenser; att utlämna öfriga uppbördslängder; att föra bok öfver beräknade inkomster och utgifter under närmast kommande månader; att vid Drättselnämndens afdelningars sammanträden afgifva kassarapport och föreslå till utbetalning de belopp, hvilka böra af Stadens medel utgå; att, sedan redogörelser och räkningar för året från Stadens uppbördsmän och andra redovisningsskyldige tjänstemän inkommit och af stadsrevisorn granskats, låta uppräta och afsluta Drättselnämndens räkenskaper, hvilka senast den 30 april hvarje år böra till Nämnden ingifvas; att närvara vid Drättselnämndens och dess afdelningars sammanträden. Dessutom åligger honom att verkställa utredningar och afgifva utlåtanden öfver till Kammarkontoret remitterade ärenden. För fullgörande af de skyldigheter, som genom denna instruktion åligger stadskamreraren, äger han att påkalla biträde af kamreraren äfvensom af samtliga här nedan under Kammarkontoret upptagna tjänstemän och biträden.

Stadskassören förestår den afdelning, som vanligen benämnas Stadens kassakontor; stadsbokhållaren har att föra Drättselnämndens räkenskaper; angående hyreskontrollanten se nedan under »Förvaltningen af Stadens fastigheter» (Hyreskontoret).

Instruktion. Drättselnämndens instruktion för Stockholms stads drättselnämnds kammarkontor den 3 nov. 1880.

Aflöningar m. m. Stadskamrerare: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kamrerare: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadskassör: 6,950 kr., däraf lön 4,130 kr., tjygr 1,770 kr., misräkningspengar 600 kr., personligt tillägg för nuvarande innehafvaren 450 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsbokhållare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Hyreskontrollant: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg,

hvardera å 500 kr. En bokhållare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare och biträdande kassör: 3,800 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., misräkningspengar 300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Bokhållare tillika aktuarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Sex kontorskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Extra biträden (amanuenser och e. o. amanuenser): 21,000 kr., inberäknadt ersättning till biträde vid landtegendomarnas förvaltning (arfvoden varierande mellan 1,000—2,500 kr.). Förste vaktmästare: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr. Andre vaktmästare: lön 1,300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. E. o. vaktmästare: 800 kr.; tre e. o. vaktmästare: 750 kr.

Dessutom åtnjuta förste och andre vaktmästarna bostad och ved.

Stadskamrerare.

Vakant; tjf. **Malm**, P. L., kamrerare, riks. 78 18; allm. 10 35.

Kamrerare.

Malm, P. L., tf. stadskamrerare; tjf. **Holmberg**, K. E., stadsbokhållare, riks. 78 13; allm. 26 17.

Stadskassör.

Dahlerus, E. G., riks. 20 89; allm. 20 02.

Stadsbokhållare.

Holmberg, K. E., tf. kamrerare; tjf. **Barkman**, E. V., revisor.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A. (se Stadens fastigheter sid. 36).

Bokhållare.

Westin, H. J., riks. 68 99; allm. 25 11; **Vimmerstedt**, K. A. R. (bokhållare och biträdande kassör); **Jansson**, E. V.; **Montelius**, C. A.; **Hellström**, K. G.; **Starck**, P. O. (tillika aktuarie) riks. 78 18; allm. 10 35; **Robach**, E. C., riks. 78 13; allm. 26 17.

Kontorskrifvare.

Lind, J. T.; **Marcks von Württemberg**, C. A. H. frih., tjl., e. o. aktuarie i Stadens statistiska kontor; tjf. **Elmquist**, H. S. O., amanuens; **Isacson**, G. M. I.; **Palm**, G. E.; **Lundberg**, I.; vakant; tjf. **Berg**, L. H., amanuens.

Amanuenser.

Rendahl, J. F.; **Berg**, L. H., tf. kontorskrifvare; **Elmquist**, H. S. O., tf. kontorskrifvare; **Erik-**

son, T. K. I.; Ruus, R. A.; Malmros, N.; Fridholm, T.; Anderson, A. O. W.; Thalén, U. E.; Bohman, G. A.; Arvidson, H. A.; Georgii, N. H.

E. o. amanuenser.

Lundberg, J. A.; Peterson, M. P.; Nilsson, J. S. T.; Lilliehöök, H. A.; Hedenstierna, C. A. O. H.

Vaktmästare.

Winberg, K. A. (förste vaktm.); Hamrén, E. (andre vaktm.); Pettersson, A. R.

E. o. vaktmästare.

Öberg, C. N.; Ericsson, C.; Wisborg, S. G.; Peterson, K. I.

Stockholms stads revisionskontor.

Stora Nygatan 2 B, 3 tr., St.; allm. 11 99; expeditionstid: 10—3.

Revisionskontoret skall verkställa granskning af samtliga räkenskaper rörande kommunalförvaltningen i Stockholm, i afseende å hvilka ej annorledes är förordnad; och skall vid granskningen tillses, att, i hvad däraf beror, Stadsens rätt och bästa behörigen iakttages; ägande stadsrevisorn att från vederbörande myndigheter infordra de handlingar och uppgifter, som för arbetets verkställande finnas nödiga. Å revisionskontoret skola finnas anställda en stadsrevisor, som är chef för kontoret, två revisorer, fyra kontorsskrifvare samt nödigt antal extra biträden. Stadsrevisorn, revisorererna och kontorsskrifvarna tillsättas och entledigas af Drätselnämnden, som jämväl på stadsrevisorns förslag antager och afskedar öfriga biträden å revisionskontoret samt bestämmer de sistnämndas aflöning.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för Stockholms stads revisionskontor den 16 maj 1893.

Aflöningar m. m. Stadsrevisor: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två revisorer: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,650 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Till extra biträden (amanuenser): 10,000 kr. (arfvoden varierande mellan 1,200 och 2,000 kr.). E. o. vaktmästare: 800 kr.

Dessutom åtnjuta: stadsrevisor anmärkningsarfvode 15 eller 25 %, revisorer, kontorsskrifvare och amanuenser anmärkningsarfvode 10 %.

Stadsrevisor.

Hesselgren, A. V.

Revisorer.

Dahlerus, J. E.; Barkman, E. V., tf. stadsbokhållare; tjf. Ålander, A. E., kontorsskrifvare.

Kontorsskrifvare.

Ålander, A. E., tf. revisor; tjf. Törnblom, R. L., amanuens; Billing, J. M. A.; Mathson, M. K. R. G.; Svensson, S. A.

Amanuenser.

Brodin, N. A.; Brinck, C. F.; Sylvan, C. O.; Erdmann, F. D.; Öström, G. F. H.

E. o. amanuens.

Strauss, G. B.

E. o. vaktmästare.

Kjellmodin. B. O.

Stadsingenjörskontoret.

Stora Nygatan 2 A, 2 tr., St.; allm. 25 60; expeditionstid: 11—3.

Stadsingenjörskontoret åligger att i enlighet med fastställt instruktion verkställa uppmätning af tomter och utfärda tomtkartor, att utarbета styckningar och sammanläggningar af tomter, att verkställa utstakning och kontrollutstakning af nybyggnader samt behöfliga gatoutstakningar, att å en i lämplig skala upprättad öfversiktskarta öfver Stockholm införa alla de förändringar, som äga rum i afseende å stadsplanen, tomters styckning samt tomt- och adressnumrering, att lämna kopior af i kontoret befintliga kartor samt afskrifter af därstädes förvarade handlingar, att till Drätselnämnden, dess afdelningar och Stadsfullmäktiges beredningutskott afgifva infordrade yttranden i frågor om ändring af eller tillägg till stadsplanen, friköp och lösen af ofria tomter, köp och försäljning af mark för Stadsens räkning samt af Byggnadsnämnden meddelade beslut om tomters styckning och sammanläggning, att tillhandaga Beredningsutskottet, Drätselnämnden och dess afdelningar äfvensom stadskamreraren, Stadsens byggnadschef och Stadsens ombudsman med utfärdande af kopior af kartor, meddelande af upplysningar med mera dylikt, att jämväl i öfrigt till Byggnadsnämnden samt Drätselnämnden och dess afdelningar göra framställningar och afgifva infordrade yttranden i det till kontorets tjänsteområde hörande ärenden; att till Öfverståthållareämbetet afgifva yttranden i till kontoret hänskjutna frågor angående adressnummer vid gator och öfriga ärenden, som till kontorets arbetsområde höra; att meddela rotemännen uppgift å de förändringar, som inträffat i afseende å tomters areal, nummer, styckning eller utläggning till torg, gata eller annan allmän plats eller farväg, m. m.

Å stadsingenjörskontoret skola finnas fast anställda: stadsingenjören, som är chef för kontoret, en vice stadsingenjör, sex ingenjörer, nämligen stadsplaneingenjören, två kontrollingenjörer, utstakningsingenjören och två planmättningsingenjörer samt en arkivarie och en kanslist. I öfrigt antages behöfligt antal extra

biträden. Stadsingenjören, vice stadsingenjören och arkivarien tillsätts och entledigas af en valnämnd, så sammansatt, som i byggnadsordningen för Stockholms stad föreskrifves (Byggnadsnämndens fem ledamöter samt lika många ledamöter från Drätselnämnden; ordföranden har utslagsröst). Stadsplaneingenjören tillsätts och entledigas af Drätselnämnden, kontrollingenjörerna, utstakningsingenjören, planmättningsingenjörerna och kanslisten af Byggnadsnämnden. Extra ingenjörer antagas på stadsingenjörens förslag af Byggnadsnämnden eller af Drätselnämnden, allt efter som de i främsta rummet behövas för den ena eller andra Nämnden, samt entledigas i samma ordning. Stadsingenjören, vice stadsingenjören, de sex ingenjörerna och arkivarien skola hafva aflagt antingen landtmäterexamen eller fullständig afgångsexamen från Tekniska högskolan i fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst samt dessutom äga tillfredsställande vitsord om praktisk skicklighet i geodetisk mätning.

Instruktion m. m. Stadsfullmäktiges instruktion för stadsingenjörskontoret den 1 dec. 1898 med däri den 14 febr. 1903 gjorda tillägg. Byggnadsordningen för Stockholms stad den 13 dec. 1890.

Stat år 1908. Utgifter: 115,600 kr., inkomster: 24,000 kr.

Aflöningar m. m. Stadsingenjör: 10,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjpgr 2,250 kr., för nuvarande innehafvaren: ersättning för mistade sportler 3,000 kr., (denna ersättning får ej komma i betraktande vid beräkning af pension), dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 500 kr. Vice stadsingenjör: 5,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjpgr 1,650 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 500 kr. Stadsplane-, förste kontroll- och utstakningsingenjörer: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjpgr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 500 kr. Andre kontroll- och planmättningsingenjörer: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjpgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 500 kr. Kanslist: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjpgr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 500 kr. Sex extra tjänstemän: 2,400—3,600 kr. Femton rit- och skrifbiträden: 900—1,500 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartdera å 100 kr.

Stadsingenjör.

Ygberg, H. O. A.

Vice stadsingenjör.

Palm, K. V. M.

Stadsplaneingenjör.

von Segebaden, E. G. H.

Kontrollingenjör.

Svensson, A. L.; Kinnman, C. E. T.

Utsakningsingenjör.

Bentzer, J. A.

Planmättningsingenjör.

Ruckman, G. E. A.; Löfgren, A.

Arkivarie.

Ljungström, O.

Kanslist.

Wissler, A. F.

Extra tjänstemän.

Påhlman, A. E.; Petterson, J. E.; Söderberg, B. E.; Dahllöf, K. A.; Kugelberg, C. O.; Eggert, G. E.; Dahlberg, L. A.

Rit- och skrifbiträden.

Brodin, f. Arfwidson, Sigrid A.; Drakenberg, Anna A. F.; Österberg, Ebba C. O.; Andersson, Hulda M.; v. Segebaden, Julia E.; Widberg, Gerda H. E.; Holmstedt, I. V. (Mini); Drakenberg, Sigrid E.; Lindqvist, Ester H. S. K.; Lindahl, Signe I.; Westöo, A. Lisa F.; Nylén, Ingrid G.; Barkman, Anna C.; Noréus, Lisen M.; Bentzer, Karin E. C.

Vaktmästare.

Hamrén, G.; Käller, F. A.

Dessutom handtlångare.

Förvaltningen af Stadens fastigheter. (Hyreskontoret).

Stora Nygatan 2 A n. b., St.; riks. 50 66; allm. 10 60; expeditionstid: 10—3.

Närmaste värden om Stadens fastigheter är anförtrordt åt hyreskontrollanten, som förestår en afdelning af Kammarkontoret, vanligen benämnd Hyreskontoret. Honom åligger hufvudsakligen att upprätta och till stads-kamreraren aflämna förslag å hyresgäster och förslag till hyreskontrakt samt till honom afgifva skriftliga yttranden öfver hyresansökningar, framställningar om höjning eller nedsättning af hyror m. m. dylikt; att hafva närmaste värden öfver de af Drätselnämndens första afdelning ingångna hyreskontrakt; att, sedan hyresuppbörden kvartalsvis försiggått å Stadens kassa, 14 dagar efter hvarje kvartals ingång själf eller genom tillsyningsmännen (vice värdena) skyndsamt verkställa indrifning af resterande hyresbelopp; samt att utöfva förmanskapet öfver tillsyningsmännen. Hyreskontoret åligger att jämte Byggnadskontoret för hvarje år verkställa besiktning inom Stadens fastigheter.

Tillsyningsmännen (vice värdena) åligger att minst en gång i veckan till kontrollanten aflämna redovisning öfver uppburna hyresmedel.

Om bristfälligheter uppstå, hvilka kräva så skyndsamt åtgärd, att Byggnadskontorets biträde ej hinna för deras afhjälpande anlitas, äga tillsyningsmännen att direkt påkalla de af Byggnadskontoret antagna entreprenörer, handverkare eller arbetare för skadans botande.

Instruktioner m. m. Drätselnämndens första afdelnings föreskrifter angående Stadens hyresangelägenheter, den 14 juni 1892.

Aflöningar m. m. Nio tillsyningsmän: arfvode 150—600 kr., dessutom 1 % prov. å influtna hyror; en vice värd: arfvode 200 kr., prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; en vice värd: 3 % prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; två vice värdar: prov. å influtna hyror, dessutom fri bostad; fyra vice värdar: 1 % å influtna hyror; en vice värd: fri bostad.

Hyreskontrollant.

Huss, J. A.; St. Nygatan 2 A, *St.*; riks. 50 66; allm. 10 60; träffas säkrast 1—3. Se f. ö. Kammarkontoret, sid. 33.

Tillsyningsmän och vice värdar.

Storkyrkoförsamlingen.

Rendahl, J. F.; St. Nygatan 2 A, *St.*; hvardagar 9,45—10,15 f. m.; allm. 10 60.

Klara och Kungsholms församlingar.
Jäderlund, E. R. G.; Ga Kungsholmsbrogatan 56, *C.*; måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Adolf Fredriks församling.

Halén, S. O.; Wallingatan 26 A, 2 tr., *C.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11 f. m.; Brunkeb. 38 78.

Gustaf Wasa och Mattei församlingar.
Svinhufvud, K. O.; Rensgatan 26, *Va.*; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.; riks. 125 14, Brunkeb. 39 97.

Jakobs och Johannes församlingar.

Jansson, E. V.; Lästmakaregatan 20, *C.*; måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Engelbreds, Hedvig Eleonora, och Oscars församlingar.

Ålander, A. E.; Nybrogatan 23, *Ö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9 f. m.

Hjorthagen.

Lindhagen, Anna J. J.; Kv. Litt. N, (huset n:o 4 i Hjorthagen, Värtan); måndagar och torsdagar 10—11,30 f. m.

Värtahamnen.

Andersson, H. R.; Kommunalhuset vid Värtahamnen, Värtan; mottagningstid: hvardagar 2,30—3,30 e. m.; riks. 80 24; allm. 94 60. Hamnkontoret vid Carl Johans torg, *Sö.*; mottagningstid: 9—10 f. m. och 4—5 e. m.; riks 15 67; allm. 38 87.

Djurgården.

Frostell, F. E.; Allmänna gränd 3 B, *Dj.*; mottagningstid: hvardagar till 1 e. m.; allm. Djurg. 2.

Katarina församlings 1. (västra) vice värdsdistrikt (området mellan Götgatan i väster samt Södermannagatan, Katarina kyrkbacke i öster).

Starck, P. O.; St. Glasbruksgatan 4, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.; allm. 134 77.

Katarina församlings 2. (mellersta) vice värdsdistrikt (området mellan Södermannagatan, Katarina kyrkbacke i väster samt Renstjärnagatan i öster och Bondegatan i norr).

Billing, J. M. A.; Katarina kyrkbacke 5, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8—9 f. m.

Katarina församlings 3. (östra) vice värdsdistrikt (området öster om Renstjärnagatan och norr om Bondegatan).

Lindgren, J. O.; Götgatan 79, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.; Maria 127.

Egendomarna Skänegatan 94, Nytorget 35, Vermdögatan 47, 51 A, 55, 59, 61 & 61 A.

Andreasson, A.; Vermdögatan 55, *Sö.*; mottagningstid: söndagar 9—11 f. m. och onsdagar 6—7 e. m.

Egendomarna St. Glasbruksgatan 40, L:a Glasbruksgatan 16, Katarina Kyrkbacke 7, Fjällgatan 6, 8 & 10. Danielsson, P. E.; L:a Glasbruksgatan 16, *Sö.*; mottagningstid: tisdagar 8—9 f. m., lördagar 7—8 e. m.; Maria 19 19.

Egendomen Fjällgatan 24.

Oterdahl, Terèse; Ersta, *Sö.*; mottagningstid: före kl. 11 f. m.

Katarina och Maria församlingars gemensamma vice värdsdistrikt (området mellan Timmermansgatan och Götgatan).

Hellström, K. G.; Badstugatan 22, *Sö.*; måndagar, tisdagar, fredagar och lördagar 9—9,30 f. m.

Maria församlings 1. (östra) vice värdsdistrikt (området mellan Timmermansgatan och Ringvägen).

Ekebohm, N. K. K.; Prästgårdsgatan 39, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8—8,45 f. m.; Maria 15 79.

Maria församlings 2. (västra) vice värdsdistrikt (området väster om Ringvägen).
Lind, J. T.; Prästgårdsgatan 39, *Sö.*; tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30 f. m.; Maria 18 74.

Saluhallen å Köttorget och saluplatserna å Munkbron.

Ekström, J. W.; St. Nygatan 2 B, *St.*; mottagningstid: hvardagar 10—3 e. m.

Börshuset.

Wendborg, J., vaktmästare. Träffas i Börshuset, *St.*; allm. Stork. 49.

Tillsyn af Stadens jordegdomar.

Aflöningar m. m. Tillsyningsmän: 3,000 kr. och 1,600 kr.

Tillsyningsmän:

Tamm, C. O. S.; Öhrström, K. A.

Stockholms stads byggnadskontor.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 13 24; allm. 11 01, 13 21, 25 33, 25 34, 29 99; expeditionstid: 10—4. (Se för öfrigt underafdelningarna).

Omfattningen af Byggnadskontorets verksamhet framgår af nedanstående redogörelse för de åligganden, som påhvila Byggnadskontorets chef, byggnadschefen. Denne antages af stadens Drätselnämnd på viss ömsesidig uppsägningstid och är närmast ställd under Drätselnämnden och dess afdelningar. Byggnadschefen åligger att hafva insende öfver alla de arbeten, som för Stadens räkning utföras, såsom husbyggnad, vattenbyggnad, ordnande af trafikleder, vattenledning och Stadens planteringar; att hos vederbörande Nämnd eller afdelning göra framställningar och väcka förslag i ämnen, som ligga inom hans verksamhetsområde; att med biträde af honom underlydande verkställa alla förberedande åtgärder för ifrågakommande arbeten, såsom uppgörandet af ritningar, kostnadsförslag och profiler m. m.; att på lämpligaste sätt ordna arbetena och själf öfver dem ägna tillsyn, så att de blifva väl och billigt utförda; samt att hålla hand därefter, att vederbörande arbetschefer och andra honom underlydande hvar i sin befattning fullgöra sina åligganden och de särskilda föreskrifter, som dem af byggnadschefen meddelas. Byggnadschefen antager och afskedar de tillsyningsmän och arbetsbiträden, som icke af Nämnden eller dess afdelningar antagas, samt bestämmer deras aflöning. Vid Drätselnämndens och dess afdelningars sammanträden bör byggnadschefen vara tillstädes och därvid efter förut verkställd utredning föredraga alla de ärenden, som ligga inom omfånget af hans verksamhet. Jämväl åligger det honom att vid påfordran tillhandagå kommunens öfriga nämnder och styrelser i allt, hvad till hans verksamhet hör. Öfver Stadens samtliga arbeten åligger det byggnadschefen att för hvarje år uppgöra en fullständig berättelse. Byggnadschefen har att af Stadens alla under kommunalstyrelsen lydande tjänstemän erhålla de upplysningar, hvaraf han för fullgörande af sina åligganden kan vara i behof.

Enligt år 1907 öfverenskomna bestämmelser skola Stadens arbetare erhålla kostnadsfri sjukvård samt medicin, som af vissa, f. n. fem, utsedda läkare föreskrifves. (Jfr D:r N:ns 2:a afds: prot. d. 14/s 07 § 12).

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads byggnadschef den 15 dec. 1874.

Aflöningar m. m. För byggnadschefen, se under husbyggnadsafdelningen denna sida.

Byggnadschef.

Vakant; tjf. Alrutz, A. O.; riks. 69 65; 1—3.

Husbyggnadsafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A; St. tel. och expeditionstid, se ofvan.

Aflöningar m. m. Byggnadschef: 10,000 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 1,000 kr. (Nuvarande tillf. byggnadschefen, som förut varit ordinarie innehafvare af tjänsten, uppår ett arfvode af 10,000 kr. jämte tjänsten tillfallande pension af 6,000 kr.). Arkitekt: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjygr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förste byggmästare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Byggmästare: 5,000 kr., däraf lön 3,400 kr., tjygr 1,600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förståndare för ritkontoret: arfvode 4,200 kr. Nio byggnadsritare: arfvode 1,600—3,600 kr. Fyra konstruktionsritare: arfvode 2,100—3,000 kr. Två ritare: arfvode 720 kr. Tre beräknare: arfvode 2,400—3,600 kr. Sju kontrollanter: arfvode 2,640—3,900 kr. Kontorsbiträde: arfvode 1,200 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr., samt bostad. Sex arbetsförmän: 2,280—2,460 kr. Fem mätare: 1,920—2,460 kr.

Arkitekt och föreståndare.

Améen, K. G.; riks. 104 50; allm. 27 08; mottagningstid: 1—3.

Förste byggmästare.

Bergström, A. W.; riks. 116 23; allm. 29 99; mottagningstid: 1—3.

Byggmästare.

Linders, A.; riks. 116 24; allm. 25 33; mottagningstid: 1—3.

Föreståndare för ritkontoret.

Ringström, G. R.; riks. 102 00; allm. 27 36.

Byggnadsritare, konstruktionsritare, öfriga ritare, beräknare m. fl.

Hjertén, P. G.; Peterson, K. F.; Nygren, W.; Swensson, F.; Sundell, R.; Julin, H.; Hartwig, M.; Thoff, C. L.; Selling, A. P.; Ingwall, T.; Wikert, E.; Andersson, F. O. G.; Cronqvist, K. F.; Olbers, G. E.; Öhman, G. A.

Kontrollanter.

Andersson, F. G.; Westerlund, D.; Norgren, O.; Bandelin, S. O.; Persson, J.; Bobeck, P. E.; Hederén, N. A. K.; Andreasson, A.

Kontorsbiträde.

Dahlberg, f. Gustafson, Vega E. B.

Vaktmästare.

Dahlberg, K. J.

Dessutom sex arbetsförmän och fem mätare.

Hamn- och brobyggnadsafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 13 24; allm. 11 01; se f. ö. nedan. Konstruktionsbyrån: Vasagatan 4, C.; riks. 86 45; allm. 98 91; expeditionstid: 10—4.

(Genom Stadsfullmäktiges beslut d. 19/8 08 skall en särskild Hamnstyrelse inrättas. Beslutet är ännu ej af Kungl. Maj:t fastställt).

Aflöningar m. m. Förste ingenjör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjpgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En distriktsingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjpgr 1,350 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvardera å 500 kr. En distriktsingenjör: arfode 4,200 kr. Byråingenjör: arfode 2,400 kr. Fem ingenjörer: arfode 3,300—4,800 kr. Två posthafvande ingenjörer: arfode 3,600—4,200 kr. Två biträdande ingenjörer: arfode 2,400—2,700 kr. Varfsföreståndare: arfode 4,500 kr. och bostad. Tretton arbetsförmän: 1,800—2,940 kr. Två ångbåtsbefälhafvare: 1,820—1,950 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Lundberg, K. A.; riks. 13 24; allm. 11 01; mottagningstid: 1—4.

Distriktsingenjörer.

Peterson, G. A. E.; mottagningstid: 1—4; Algers, H.; mottagningstid: 1—4.

Byråingenjör.

Eriksson, E. E.

Ingenjörer och ritare vid konstruktionsbyrån, Vasag. 4.

Nilsson, E. J.; Kempe, T. E.; Röyen, N. Th.; Adler, B. F.; Ekelöf, G. S.

Ingenjörer vid hamnbyggnaden i Stadsgården.

af Klercker, K. A., (posthafvande ing.); Lundvik, K. F., (bitr. ing.).

Ingenjörer vid hamnbyggnaden vid Värtahamnen.

Sandberg, E. G., (posthafvande ing.); Widing, H., (bitr. ing.).

Varfsföreståndare.

(vid Mälavarfvet).

Hultman, J. A.

Dessutom tretton arbetsförmän och två ångbåtsbefälhafvare.

Gatuafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 13 24; allm. 11 01. Ritkontoret: Storkyrkobrinken 16, St.; allm. 24 02; expeditionstid: 10—4.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjpgr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tre distriktsingenjörer: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjpgr 1,350 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvardera å 500 kr. Nio biträdande ingenjörer: arfode 2,400—3,600 kr. Sex ritbiträden: arfode 1,200—1,440 kr. Tjugutva arbetsförmän: 1,200—2,820 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Fröman, O. L.; allm. 29 99; mottagningstid: 1—3.

Distriktsingenjörer.

Gimberg, C. J., (för staden inom broarna, östra Norrmalm och Östermalm), mottagningstid: 2—3; Holmgren, F. F. W., (för västra Norrmalm och Kungsholmen), mottagningstid: 2—3; Hallberg, C. O., (för Södermalm), mottagningstid: 2—3.

Biträdande ingenjörer.

Bjurelius, W. E.; Hedström, E.; Elliot, H.; Lindahl, J. O.; Larsson, E. I.; Sjödin, J.; Bergman, C. G.; Bergström, A. A.; Bergström, J. G.

Ritbiträden.

Fröman, Hedvig C.; Bjurelius, Nanny M.; Folin, Hildegard S.; Lundqvist, Jenny M.; Myrberg, Johanna; Hjorth, Elsa.

Dessutom tjugutre arbetsförmän.

Planteringsafdelningen.

Götgatan 111, Sö.; allm. 39 13; expeditionstid: 8—9 f. m. Ritkontor: Götgatan 92—94, Sö.; allm. 18 15.

Aflöningar m. m. Stadsträdgårdsmästare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjpgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr., samt bostad, ved och planteringsland. Fem trädgårdsförmän: 1,920—2,400 kr. Eldare: 1,200 kr. Dessutom åtjutta tre trädgårdsförmän och eldare bostad.

Stadsträdgårdsmästare.

Hammarberg, L. M. F.; mottagningstid: 8—9 f. m.

Dessutom fem trädgårdsförmän och en eldare.

Stenhuggerierna.

Vid Stenhamra: riks. Sänga 27; allm. Tappström 1. Vid Vätöberg: riks. Vätö 2.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr., samt provision å tillverkad sten efter närmare bestämelse af Drätselnämndens andra afd. Fem förmän: 1,500—2,400 kr. En ångbåtsbefälhafvare: 3,000 kr. En maskinist: 1,440 kr.

Ingenjör och föreståndare.

Ohlsson, J. E. B., träffas i regel vid Stenhamra första och vid Vätöberg tredje veckan i hvarje månad.

Dessutom fem *förmän*, en ångbåtsbefälhafvare och en maskinist.

Stadsanläggningsarbeten å Enskede.

Vasagatan 4, C.; riks. 41 93; allm. 71 66; expeditionstid: 10—4. Arbetskontoret å gårdet väster om södra begravningsplatsen å Enskede: allm. 18 25.

Aflöningar m. m. Arbetschef: 1,000 kr. Posthafvande ingenjör: 3,960 kr. En schaktmästare: 2,100 kr. och bostad.

Arbetschef.

Fröman, N. O., mottagningstid å Vasagatan 4: 2,30—3,30.

Posthafvande ingenjör.

Hasselqvist, N., träffas å arbetskontoret vid Enskede 10—11 f. m.

Dessutom en schaktmästare.

Materialförrådet.

Gamla Kungsholmsbrogatan 56, C.; riks. 1436; allm. 43 47; expeditionstid: 7—6.

Aflöningar m. m. Materialförvaltare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjogr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Fyra kontorsbiträden: 1,380—1,950 kr. Skrifbiträde: 1,040 kr. Fyra arbetsförmän: 1,872—2,880 kr. Förråds-vakt: 1,860 kr. Dessutom åtnjuter materialförvaltaren bostad.

Materialförvaltare.

Gustafson, O. E.; mottagningstid: 10—12.

Förrådsbokhållare.

Warnecke, F. W. F.

Kontorsbiträden.

Anderberg, Emma Chr.; Gyllengahm, Anna; Gustafson A. E.; Seilitz, G. E.

Skrifbiträde.

Gustafson, Maja.

Dessutom fyra *arbetsförmän* och en *förråds-vakt*.

Räkenskapsafdelningen.

Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 13 24; allm. 11 01 m. fl.; expeditionstid: 10—3.

Aflöningar m. m. Bokhållare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Kontors-skrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjogr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Tre amanuenser: 1,200—2,000 kr. Två kontorsbiträden: 1,320—1,440 kr.

Bokhållare.

Jäderlund, E. R. G.

Kontorsskrifvare.

Svinhufvud, K. O.

Amanuenser.

Andersson, C. R.; af Donner, G. A. J.; Gellerstedt, E. H. A.

E. o. amanuens.

Lindberg, A. E.

Kontorsbiträden.

Piehl, f. Carlström, Hilma M. Ch. T.; Nordenstrahl, Maj S. C. V.; dessa tjänstgöra äfven å andra afdelningar.

Vattenledningsafdelningen.

Hufvudkontor: Öfre Munkbron 1 A, St.; riks. 35 24; allm. 11 01; expeditionstid: 10—3. Afdelningskontor för rörnät och mätare: Torsgatan 30, C.; riks. 11 10; allm. 69 89; expeditionstid: 9—4 (för telefonmeddelande hela dygnet). Pumpverken vid Skanstull: Götgatan 96, Sö.; riks. 20 17; allm. 37 16. Pumpverken vid Norsborg: riks. Pittja 11; allm. Sturhof 10.

Aflöningar m. m. Förste ingenjör: 7,000 kr., däraf lön 4,900 kr., tjogr 2,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjogr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör för rörnätet: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjogr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Ingenjör för Norsborgsverket: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjogr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Föreståndare för bakteriologiska och kemiska laboratoriet: 3,600 kr. Två biträdande ingenjörer: 3,600 kr. Tre ritare: 2,100—2,400 kr. Bokhållare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjogr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 500 kr. Förrådsbokhållare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjogr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 300 kr. Telefonist och bokhållare: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjogr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 150 kr. Tre kontorsbiträden: 1,080—1,500 kr. Förste verk-

mästare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Andre verk-mästare: 2,300 kr., däraf lön 1,610 kr., tjygr 690 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Två ansvarsmaskinister: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Verkstadsföreståndare: 2,100 kr. Tio maskinister: 1,560—2,100 kr. Fem arbetsförmän: 1,740—2,000 kr. Elfva distriktsmän: 1,440 kr. Dessutom åtnjuta: förste ingenjör, ingenjör för rörnätet, en biträdande ingenjör, förrådsbokhållare, bokhållare och telefonist, verk-mästare och ansvarsmaskinister bostad och bränsle, två ingenjörer bostad, bränsle och elektriskt ljus, nio maskinister, fem arbetsförmän och elfva distriktsmän bostad och bränsle.

Stat år 1908. Utgifter: 1,575,200 kr., däraf till ny- och ombyggnader 413,500 kr. Inkomster: 1,306,380 kr., däraf hyror och arrenden 36,380 kr., vattenafgifter 1,270,000 kr.

Förste ingenjör och föreståndare.

Nordenstrahl, T. O. R.; riks. 35 24; allm. 28 39; mottagningstid: 1—3.

Ingenjörer.

Bergström, J. F.; mottagningstid: 2—3; **Öhrström, K. O. A.;** (för rörnätet), mottagningstid: 9—10; **Åberg, E. M.;** (för Norsborgsverket).

Föreståndare för laboratoriet.

Kuylenstierna, A. K. G.

Biträdande ingenjörer.

Alrutz, E. T.; mottagningstid: 9—10; **Dahlöf, G. A.**

Ritare.

Lindholm, F.; **Isaksson, J. O.;** **Mortensson, E. T.**

Bokhållare.

Ekebohm, N. K. K.

Förrådsbokhållare.

Edwall, A.

Telefonist och bokhållare.

Enström, Augusta.

Kontorsbiträden.

Andersson, f. Beckman, Hanna; **Hallin, Anna;** **Wallin, O.**

Verkmästare.

Österberg, G. A. T., (förste); **Alm, O. A.,** (andre).

Ansvarsmaskinister.

Landmark, C. A.; **Cederqvist, K. A.**

Verkstadsföreståndare.

Lundin, J. H.

Dessutom tio *maskinister*, fem *arbetsförmän* och elfva *distriktsmän*.

Vattenledningsentreprenörer.

För utförande och reparation af vatten- och aflöpsledningar har Drätselnämndens andra afdelning till entreprenörer antagit vissa personer och firmor, och äger icke någon annan att med dylika ledningar, afsedda att förbindas med Stadens rörnät, sig befatta. (Firmainnehafvarna äro ej såsom sådana upptagna i kommunalkalenderns personalafdelning).

Entreprenörer.

AB. Automatiskt Gasglödljus; Västmannagatan 4, *C.;* riks. 68 27; allm. 95 43.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, *C.;* riks. 25 98; allm. 72 88.

AB. Installatör; Smålandsgatan 18, *C.;* riks. 31 20; allm. 62 88.

Bennet & C:o; Bergsgatan 20, *K.;* riks. 50 53; allm. 81 80.

Berggren, E. E.; Sibyllegatan 20, *Ö.;* riks. 20 74. allm. 42 20.

Beskow & C:o; Höbergsgatan 30, *Sö.;* riks. 20 25; allm. 37 77.

Billmans fabriks- och handels AB.; Nybrogatan 15 B, *Ö.;* riks. 48 11; allm. 44 80.

Carlssons söner, C. A.; Hornsgatan 35, *Sö.;* riks. 7 26; allm. 34 96.

Ericsons, Sten, gas- och vattenledningsaffär; Strandvägen 9, *Ö.;* riks. 61 00; allm. 5 99.

Fahnehjelm & C:o; Klarabergsgatan 42, *C.;* Humlegårdsgatan 19, *Ö.;* riks. 2 38; allm. 25.

Faxén & C:o; Brunnsgatan 6 & 8, *C.;* riks. 71 91; allm. 71 91.

Högborg & Lindquist, gas- och vattenledningsaffär; Oxtorgsgatan 7, *C.;* riks. 26 81; allm. 78 21.

AB. Karstorp & C:o, gas- och vattenledningsaffär; Gamla Kungsholmsbrogatan 29, *C.;* riks. 49 04; allm. 44 47.

Ljungberg, C. L.; Kindstugatan 18, *St.;* allm. 139 89.

Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, *St.;* riks. 2 62; allm. 27 19.

Lundholm, J. M.; Torkel-Knutsonsgatan 16 A, *Sö.;* riks. 30 98; allm. 30 98.

Naumburg, P., & C:o; Norrlandsgatan 24, *C.;* riks. 11 75; allm. 46 68.

Rundquist, A., & C:o; Regeringsgatan 39, *C.;* riks. 3 03; allm. 46 09.

Sjögren, Axel, & C:o; Mästersamuelsgatan 34, *C.;* riks. 29 33; allm. 73 44.

Sjögren, P. A.; Mästersamuelsgatan 16, *C.;* riks. 5 26; allm. 85 49.

Sylvan, Herman, ingenjörfirma, Vasagatan 36, *C.;* riks. 33 91; allm. 95 26.

Sällström, E.; Gamla Kungsholmsbrogatan 54, *C.;* riks. 65 89; allm. 61 75.

Undin & Gustafsson; Mästersamuelsgatan 27, *C.;* riks. 26 76; allm. 42 18.

Wideberg, Sven; Bryggaregatan 10, *C.;* riks. 50 46; allm. 74 06.

Stockholms stads renhållningsverk.

Afdelningen i Stockholm: Peder Myndes backe 6, Sö.; riks. 27 73; allm. 34 38, 38 66 & 39 44; kontorstid: 9—4. Afdelningen vid Löfsta, se nedan.

Afträdesrenhållningen besörjdes genom entreprenad ända till år 1859, då det nuvarande Renhållningsverket upprättades och Staden till väsentligaste del öfvertog sagda renhållning. Under nu gällande, den 31 mars 1892 utfärdade föreskrifter har ifrågarörande renhållning i hög grad förbättrats.

Renhållningsverkets direktör är ansvarig för att verkets hit hörande skyldigheter behörigen iakttagas. Beträffande lokaler för mottagande af budning, deras antal och adress, tiden, då de hållas öppna för allmänheten, samt andra därmed sammanhängande anordningar utfärdar Öfverståthållareämbetet på Drätselnämndens framställning särskild kungörelse. För hämtning skall erläggas afgift enligt af Stadsfullmäktige beslutad och af Öfverståthållareämbetet fastställd taxa.

Efter långvariga förhandlingar beslöt Stadsfullmäktige i nov. 1895, att kommunen skulle öfvertaga och såsom eget åliggande ombesörja den husägarna inom hufvudstaden åliggande renhållningen af gator och allmänna platser, inbegripet bortförande af is och snö m. m. Ägare eller innehafvare af fastigheter skulle befrias från detta bestyr på sådant sätt, att för hvarje fastighet årligen erlades en till beloppet en gång för alla bestämd afgift, däraf 85 procent användes till bestridande af årskostnaden för gaturenållningen samt 15 procent afsattes till en fond för aflösnings af husägarnes omförmälda gaturenållnings-skyldighet. Då denna uppgätt till sådant belopp, att räntan å densamma motsvarade det belopp, som beräknats som Stadens årskostnad för gaturenållningen vid den tid, Staden öfvertog befattningen därmed, skulle inbetalningen upphöra, och i hvarje fall skulle densamma ej äga rum längre än högst 50 år. Gaturenållningsafgiften bestämdes af uppskattningsnämnden, en för hvarje territoriell församling. Kommunen ombesörjer, där ägare eller innehafvare af fastighet sådant önskar, jämväl fastighetens gårdsrenhållning, hvari inbegripes bortförande af gödsel, sopor, skräp, snö m. m.

Renhållningsverket utför viss del af detsamma åliggande renhållning genom entreprenörer.

Den del af afträdes- samt sopafallet, som kan användas som gödningsämne, försäljes till landbrukare genom verkets hufvudkontor.

Angående fördelningen af sopor, se under afdelningen vid Löfsta sid. 43.

Kungörelser m. m. Öfverståthållareämbetets kungörelse ang. särskilda föreskrifter om renhållningen inom egendomarna i hufvudstaden den 31 mars 1892. Öfverståthållareämbetets kungörelse med närmare föreskrifter rörande

budningsdistrikt och soplaststationer den 7 maj 1892. K. bref ang. kommunens öfvertagande af fastighetsägarnes bestyr med gaturenållningen den 22 jan. 1898. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 22 april 1904, med ändrade bestämmelser med anledning af kommunens öfvertagande af gaturenållningen. Öfverståthållareämbetets kungörelse angående sopstationerna den 20 juni 1904, angående transport af afträdesorenlighet den 5 april 1905 och angående fördelningen af soporna den 15 jan. 1907.

Instruktion. Någon särskild instruktion finnes ej.

Stat år 1908. Utgifter: afträdesrenhållning 554,638 kr.; gatu- och gårdsrenhållning 1,281,294 kr.; afdelningen vid Löfsta 278,868 kr.; summa 2,114,800 kr. Inkomster: afträdesrenhållning 532,111: 65 kr.; gatu- och gårdsrenhållning 776,000 kr.; Summa 1,308,111: 65 kr. Netto-utgifterna blifva alltså för afträdesrenhållning 22,526; 35 kr.; för gatu- och gårdsrenhållning 505,294 kr.; för afdelningen vid Löfsta 278,868 kr.; eller tillsammans 806,688: 35 kr.

Renhållningsverkets afdelning i Stockholm.

Adress m. m., se ofvan.

Aflöningar m. m. Renhållningsdirektör: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjppr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Renhållningsinspektör: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjppr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Direktör och inspektör åtnjuta bostad och bränsle, för hvardera uppskattade till 750 kr., hvilket belopp afräknas å lönen. Kamrerare: 5,000 kr., däraf lön 3,500 kr., tjppr 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. En kontors-skrifvare: 3,100 kr., däraf lön 1,820 kr., tjppr 780 kr., misräkningspengar 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.: en kontors-skrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjppr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. En amanuens: arfvode 1,500 kr. Nio skrifbiträden (å hufvudkontoret och renhållningsstationerna): arfvode 750—1,100 kr. Tre distriktsföreståndare: 2,000 kr., däraf lön 1,400 kr., tjppr 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr., samt bostad, ved och lyse. Fjorton budningsbokhållare: 1,200 kr., däraf lön 840 kr., tjppr 360 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kr.

Renhållningsdirektör.

Tingsten, K. A.

Renhållningsinspektör.

Carell, E. A. H.; allm. 39 44.

Kamrerare.

Nordwall, B. I. S.; allm. 34 38.

Kontorsskrifvare.

Björklund, H.; Reuszner, J. A. H.

Amanuens.

Odhner, G. V.

Skrifbiträden.

Nordwall, Hild A. T.; Huldth, Elsa L.; Lundgren, Helga S. T. tf. budningsbokhållare, (se 4:e distriktets budningskontor); Victorin, Annie; Blomquist, Sigrid A.; Olsson, Karin D.

Renhållningsstationen för Östermalm och Djurgården.

Valhallavägen (i närheten af Östra Järnvägsstationen), Va.; allm. 86 76 och 67 99; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Björckebaum, O. W.

Skrifbiträde.

Müller, A. G.

Renhållningsstationen för Norrmalm och Kungsholmen.

Norrbackagatan 17; Va. allm. 82 01; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Sandberg, A. M.

Skrifbiträde.

Frykman, Märta K.

Renhållningsstationen för Södermalm och Staden inom broarne.

Åsögatan 2, Sö.; allm. 15 43 och 38 19; kontorstid: 9—4.

Distriktsföreståndare.

Nilsson, J. O.

Skrifbiträde.

Valdén, G. F.

1:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger söder om Mästersamuelsgatan och i öster begränsas af Birgerjarls-gatan), Norra Smedjegatan 5, C.; allm. 8 97; 9—3.

Bokhållare.

Zethräus, Ingeborg Ch. C.

2:a distriktets budningskontor

(för den del af Norrmalm, som ligger mellan Mästersamuels- och Tegnérs-gatorna och som i

öster begränsas af Malmskillnads- och Döbelns-gatorna), Jakobsbergsgatan 38, C.; allm. 9 08; 9—3.

Bokhållare.

Lindvall, Signhild A. M.

3:e distriktets budningskontor

(för den del af Öfre Norrmalm, som ligger norr om Tegnérs-gatan och i väster begränsas af Dalagatan från Tegnérs- till Odengatan, denna gata österut till Upplandsgatan samt Upplandsgatan norr om Odengatan och i öster af Luntmakaregatan från Tegnérs-gatan till Odengatan, denna gata västerut till Sveavägen samt Sveavägen norr om Odengatan), Observatoriegatan 21, Va.; allm. 9 12; 9—3.

Bokhållare.

Johansson, J.

4:e distriktets budningskontor

(för det område, som ligger öster om det tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérs-gatan samt den del af Rådman-gatan, och dess tänkta förlängning, som ligger öster om Birgerjarls-gatan), Surbrunnsgatan 27, Va.; allm. 9 32; 9—3.

Bokhållare.

Hallongren, Tora M., tjänstgör t. v. å Renhållningsverkets hufvudkontor, tfj Lundgren, Helga S. T.

5:e distriktets budningskontor

(för den del af staden, som ligger mellan första, andra och fjärde distrikten samt Sturegatan, Stureplan och Birgerjarls-gatan till Mästersamuels-gatan), Humlegårdsgatan 31, Ö.; allm. 9 45; 9—3.

Bokhållare.

Eckerström, Bertha M.

6:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger mellan Sture- och Artillerigatorna), Sibyllegatan 25, Ö.; allm. 9 33; 9—3.

Bokhållare.

Medin, Anna M.

7:e distriktets budningskontor

(för Kungsholmen, öster om Polhemsgatan), Bergsgatan 19, K.; allm. 9 69; 9—4.

Bokhållare.

de Flon, J. Wilhelmina.

8:e distriktets budningskontor

(för Staden inom broarna, hela Stadsgården samt i öfrigt den närmaste delen af Södermalm intill

den gräns, som utgöres af Bellmansgatans norra del, S:t Pauls-, Göt- och Hökengatorna samt Mosebacketorg, Östgöta-, Högbergs- och Nytorrgatorna norrut), Gamla Järnvägens kontorsbyggnad vid Västra Slussgatan, *Sö.*; allm. 32 21; 9—3.

Bokhållare.

Lundin, Agda A.

9:e distriktets budningskontor

(för den östliga delen af Katarina församling, som ligger söder om åttonde distriktet och i öfrigt begränsas af Östgötagatan till Bondegatan samt denna gata och Götgatan intill Hammarbygatan och dess förlängning västerut till Årstaviken), Bondegatan 2 B, *Sö.*; allm. 32 39; 9—3.

Bokhållare.

Grewell, Alma A. L.

10:e distriktets budningskontor

(för det område, som gränsar till åttonde och nionde distriktet och i öfrigt begränsas af S:t Paulsgatans östra del till Björngårdsgatan samt denna gata jämte Wollmar-Yxkulls-, Timmermans-, Fatburs- och Sköldgatorna till Årstaviken), Götgatan 40, *Sö.*; allm. 32 43; 9—3.

Bokhållare.

Hallongren, Hilma A. A.

11:e distriktets budningskontor

(för den återstående delen af Maria församling), S:t Paulsgatan 37, *Sö.*; allm. 32 47; 9—3.

Bokhållare.

Hallongren, Elin A.

12:e distriktets budningskontor

(för den del af Östermalm, som ligger öster om Artillerigatan, samt hela Djurgården), Styrmansgatan 28, *Ö.*; allm. 9 61; 9—3.

Bokhållare.

Boyesen, Ebba A.

13:e distriktets budningskontor

(för den del af Vasastaden, som ligger väster om tredje distriktet och i söder begränsas af Tegnérsgatan och dess förlängning västerut samt i väster af Rörstrandsviken), Helsingegatan 1, *Va.*; allm. 86 92; 9—3.

Bokhållare.

Bierne, Hildegard M. A.

14:e distriktets budningskontor

(för Kungsholmen väster om Polhemsgatan), Kungsholmsgatan 64, *K.*; 9—3.

Bokhållare.

Thalén, Sigrid, T.

Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Riks. Riddersvik 3; allm. Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.

För att möjliggöra sopors och latrins snabba bortförande anlade Staden under åren 1886—89 dels inom staden tre järnvägsstationer, hvilka genom Statens och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar stå i direkt förbindelse med Spånga station, dels ock en 7 kilometer lång järnväg, som från sistnämnda station sträcker sig till den vid Mälaren belägna egendomen Löfsta, hvilken samtidigt inköptes och på hvilken anordnades en station för emottagande och utsklepning af affallet samt för latrinkärlens rengöring. Under årens lopp hafva här utförts betydande utvidgningar för att enligt moderna metoder behandla och utnyttja de olika slagen af affall. Latrinet rensas först med maskinkraft, hvarefter det antingen försäljes såsom råvara eller fabriksmässigt uppandas med torf till torfmullspudrett. Soporna uppdelas (fr. o. m. 1 juli 1907) i staden i gödselsopor och skräpsopor och anlända dessa i skilda vagnar. Gödselsoporna utskleppas under seglationstiden samma dag de emottagits, men läggas under vintern i upplag för att sedermera utskleppas under seglationstiden. Latrin, torfmullspudrett och gödselsopor äro starkt efterfrågade gödningsämnen och försäljas till landtbrukare, hufvudsakligen i Mälaredalen och Stockholms skärgård. Ur skräpsoporna utplockas säljbara beståndsdelar, såsom papper, lump, järnskrot, glas m. m. och resten förbrännes i ugnar, hvarvid värmets tillgodogöres för verkets olika behof af drifkraft och elektriskt ljus. På detta sätt alstrad ånga och elektrisk kraft försäljes äfven till Hälsovårdsnämndens här belägna destruktionsanstalt. (Se sid. 71). Renhållningsverket använder för utsklepning af latrin, pudrett och sopor 2 bogserbåtar samt 36 st. öppna och 11 st. däckade pråmar om tillsammans 3,123 registertons. För pråmarnas reparation äger Renhållningsverket härstädes ett mindre varf.

Aflönningar m. m. Föreståndare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjgr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Skrifbiträde: arfvode 840 kr. Angbåtsbefälhavare: arfvode 2,000 kr., dessutom 10 procent kaplake å influtna bogseringsafgifter.

Dessutom åtnjuta föreståndare och kontorskrifvare bostad, ved, lyse och planteringsland, uppskattade till 1,000 kr. för den förre och till 500 kr. för den senare.

Föreståndare.

Forssman, E. Hj.

Kontorsskrifvare.

Granlund, S. J. R. W.

Skrifbiträde.

Smedin, Hj. J.

Ångbåtsbefälhafvare.

Kilander, E. N.

Stockholms stads brandväsende.

Johannes brandstation: Malmskillnadsgatan 64, C, riks. 12 94; allm. 47 00. Katarina brandstation: Tjärhofsgatan 11, Sö., riks. 13 12; allm. 33 00. Maria brandstation: Krukmakargatan 22, Sö. Rådhusets brandstation: Riddarhustorget, St. Kungsholmens brandstation: Fleminggatan 22, K. Östermalms brandstation: Skeppargatan 28, Ö. Djurgårdens brandstation: Allmänna gränd, Dj. Värtans brandstation: Värtahamnen.

De stationer, för hvilka här ofvan telefonnummer ej utsatts, äro försedda endast med Brandkårens egna telefoner.

Organisationen af hufvudstadens nuvarande brandväsen tog sin början på hösten 1875, efter att frågan härom stått på dagordningen alltsedan 1858. Den 13 okt. 1874 hade nämligen Beredningsutskottet afgifvit utlåtande angående brandväsendets ordnande, hvori hemställdes, att Stadsfullmäktige, dels under förutsättning af anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontrakt och Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring af lösegendom och dels med beräkning af garnisonens och flottans biträde såsom reserv, bland annat måtte besluta, att 7 brandstationer, däraf två hufvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvådor skulle föras af en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl och för ändamålet öfvad kår, bestående af minst 100 man utom befäl, att för uttryckning skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen. Vidare hemställdes, att under alla förhållanden medel skulle beviljas till inköp af en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Denna framställning godkändes af Stadsfullmäktige den 1 december s. å., dock med den ändring, att brandkåren skulle bestå, af, förutom brandchef, 2 löjtnanter, 4 underofficerare och 150 man. Af de båda hufvudstationerna bestämdes den norra skola förläggas till Stadens egendom n:r 64 Malmskillnadsgatan och den södra till n:r 11 Tjärhofsgatan. Den nya brandordningen för Stockholm utkom den 30 okt. 1875.

Brandkårens personal utgjordes vid början af år 1908, förutom brandchefen, af en brandkapten, en förste brandlöjtnant, 2 andre brandlöjtnanter, en verkmästare och förste maskinist, en fanjunkare, 7 sergeanter, hvaraf 4 tillika äro maskinister, 30 förmän samt 133 brandkarlar; tillsammans 5 befäls personer, 9 underbefäl och 163 tillhörande manskapklassen.

Drätselnämnden antager och konstituerar med viss tids ömsesidig uppsägningsrätt såväl brandchefen som öfrigt befäl vid brandkåren, det senare efter brandchefens hörande. Underbefäl och manskap vid brandkåren antagas af brandchefen medelst kontrakt.

Brandchefen är i första hand ansvarig därför, att Stadens brandväsende är i överensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnad. Han är därjämte skyldig att iakttaga hvad brandstadgan för rikets städer rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandkårens befälhafvare och såsom sådan berättigad till ovillkorlig lydnad från öfriga befälets och manskapets sida.

Brandkåren hade vid början af år 1908 manskap fördelat på 8 stationer, nämligen Johannes, Katarina, Maria, Rådhuset, Kungsholmen, Östermalm, Djurgården och Värtan. Här till komma sjöängsprutorna St Erik och Phoenix. Genom beslut den 17 dec. 1906 ha Stadsfullmäktige anslagit 650,000 kr. till utvidgningar och förändringar inom Johannes hufvudbrandstation. Arbetet påbörjades våren 1907 och beräknas blifva afslutadt hösten 1910.

Ambulansväsendet utgör sedan i mars år 1902 en del af brandkårens verksamhet. För verkställande af sjuktransporter finnas numera 3 ambulansvagnar, uppställda å Johannes, Katarina och Maria brandstationer. Det har visat sig, att dessa vagnar fyllt ett verkligt behof; deras användning har år från år ökat. För djurtransporter (sjuka och döda djur) äro tvenne, Svenska allmänna djurskyddsföreningen tillhöriga, vagnar sedan år 1905 uppställda på Johannes och Katarina stationer, efter det brandkåren öfvertagit bestyret med dessa transporter, som förut sedan år 1901 ombesörjts af Stockholms renhållningsverk. (Se vidare under Hälsovårdsnämnden sid. 74).

Instruktioner m. m. Brandordning för Stockholm den 30 okt. 1875. K. brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874. Instruktion för manskapet vid Stockholms brandkår 1903.

Stat år 1908. Utgifter: 410,830 kr.; inkomster: 62,750 kr.

Aflöningar m. m. Brandchef: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjypr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Brandkapten: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjypr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Förste brandlöjtnant: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjypr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Två andre brandlöjtnanter: 3,000 kr.,

däraf lön 2,100 kr., tjppr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Verkmästare och maskinist: 2,900 kr., däraf lön 2,700 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Fanjunkare: 2,600 kr., däraf lön 2,400 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr. Sju sergeanter: 2,100 kr., däraf lön 1,900 kr., beklädnadshjälp 200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 250 kr.

Brandmanskapet. Aflöningen utgår första året med 600 kr., det andra med 660 kr., det tredje med 720 kr. och det fjärde t. o. m. det sjätte året med 840 kr. Hårtill komma dels fyra lönetillägg, hvardera å 60 kr., hvilka inträda vid början af kalenderår på det sätt, att efter sex fulla kalenderårs tjänstgöring åtnjutes ett, efter nio års två, efter tolf års tre och efter fulla femton års tjänstgöring fyra lönetillägg, dels hyresersättning åt gift brandkarl, som bor utom kasern, efter 300 kr. om året, dels femton befalsarfvoden efter 120 kr. om året och femton efter 60 kr. om året.

Dessutom åtnjuta: brandchef, brandkapten, förste brandlöjtnant, andre brandlöjtnanter, verkmästare och maskinist, fanjunkare och sergeanter bostad och ved; brandmanskapet är kaserneradt.

Förordnande och tillsyn af telegrafn: 1,000 kr.

Brandchef.

Sabelström, E. E. F.

Brandkapten.

Svinhufvud, A. A. S.

Förste brandlöjtnant.

Borgenstierna, C. G. O. S.

Andre brandlöjtnanter.

Gyllenhammar, C. A. M.; Kylberg, F. W.

Verkmästare och förste maskinist.

Oterdahl, F. O.

Fanjunkare.

Jonasson, A.

Sergeanter.

Norell, C. G.; Gilsay, V. L. A.; Danielsson, C. M. D.; Magnusson, H. J. A.; Johansson, E. S.; Fryckberg, A.; Gedeberg, E. V.

Förmän.

Antal: 30.

Brandkarlar.

Antal: 133.

Stockholms stads hamnpolis.

Hamnkotoret: Karl Johans torg (Basarbyggnaden), Sö., riks. 15 67; allm. 38 87; expeditionstid: 8—7.

(Genom Stadsfullmäktiges beslut den 16°/3 08 skall en särskild Hamnstyrelse inrättas. Beslutet är ännu ej af Kungl. Maj:t fastställt).

Inom Stockholms stads hamnområde öfvervakas ordningen af en hamnkaptens samt honom underlydande hamntjänstemän och hamnlotsar jämte öfrig hamnbetjäning. (K. bref till Öfverståthållareämbetet den 27 sept. 1878 och den 15 juli 1881). Hamnkaptens tillsattes af Öfverståthållareämbetet efter Drätselnämndens och Handels- och sjöfartsnämndens hörande medelst förordnande tillsvicare och är skyldig att vid utföring af sin tjänstbefattning ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som af Öfverståthållareämbetet honom meddelas. Han må hvarken för egen eller annans räkning idka något slags näring eller såsom förlagsman, delägare eller kommissionär vara intresserad i något yrke, som af sjöfarten är direkt beroende eller därmed står i omedelbart sammanhang. Å hamnkotoret skall finnas ett pålitligt biträde, som, då hamnkaptens är af andra tjänstegörsmål hindrad att därstädes personligen närvara, på hans ansvar meddelar nödiga anvisningar och upplysningar i tjänsten. Hamnkaptens tillkommer att antaga och afskeda skrivarebiträden, hamnlotsar, hamndrängar och barlastvaktare samt att såsom deras närmaste förman vaka därofver, att de äfvensom hamnfogdarna (som f. ö. sortera under hamnfogdeinspektören), i hvad rörer dem tillkommande bestyr med ordningen i hamnen, fullgöra sina åligganden.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa bestämd afgift, lotsa fartyg till hvilken del som helst af stadens hamnområde så ock anvisa fartyg tjänlig ankarplats och biträda med dess förläggande till förtöjning i land samt att, i hvad på honom ankommer, vaka öfver efterlefnaden af hamnordningens föreskrifter samt i förekommande fall vidtagna lämpliga åtgärder till rättelse eller göra anmälan hos hamnkaptens. Då hamnlots icke är af tjänstegörsmål upptagen, skall han vara att träffa å hamnkotoret de tider på dagen, då det hålles öppet.

Instruktioner m. m. Instruktionen för hamnkaptens den 9 nov. 1907. Instruktionen för hamnlotsarna den 6 febr. 1877. Hamnordning för Stockholm den 6 juli 1905.

Stat år 1908. Utgifter: 113,474 kr.; inkomster: 14,000 kr.

Aflöningar m. m. Hamnkaptens: 7,500 kr., däraf lön 5,250 kr., tjppr 2,250 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Kontorsskrifvare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjppr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tf. hamnmästare: arfvode 3,500 kr. och bostad. Fem hamnlotsar: 600 kr., dessutom lotslott ca 2,500 kr. Fjorton hamnbetjante: 1,300 kr., däraf lön 1,200 kr., beklädnadshjälp 100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.

Hamnkaptens.

Linder, C. A. M., (tel. se ofvan); träffas säkrast 12—1.

Kontorsskrifvare.

Jacobson, H. M., (tel. se ofvan); kontorstid 8—4.

Tf. hamnmästare.

Andersson, H. R., (tel. se ofvan); träffas säkrast 9—10, 4—5.

Hamnlotsar.

Riks. 78 28.

Kellner, S. F.; Tydén, M. F. H.; Granberg, A. W.; Dahlström, J. A.; Johansson, A. M.

Dessutom fjorton hamnbetjante.

Stockholms stads hamnuppörd.

Karl Johans torg (Basarbyggnaden), Sö.; riks. 15 67; allm. 38 87; expeditionstiden under seglationstiden vanligen 8—7, f. ö. beroende af förhållandena.

(Genom Stadsfullmäktiges beslut den 16/3 08 skall en särskild Hamnstyrelse inrättas. Beslutet är ännu ej af Kungl. Maj:t fastställt).

Öfverinscendet af Stadens uppörd af hamn- afgifter tillkommer hamnfogdeinspektören (förut benämnd hamnkassör), som antages af Drätselnämnden. Till sitt biträde har hamn- fogdeinspektören hamnfogdar. Dessa antagas af Drätselnämnden efter hamnkaptenens och hamnfogdeinspektörens hörande och fördelas till tjänstgöring för områden inom staden. Hamn- fogdarne åligger att, hvar inom sitt område debitera, uppbära och för hamnfogdeinspektören redovisa Staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor. Öfver Staden tillhörig, vid hamnen befintlig redskap skall hamnfogde hålla noggrann tillsyn.

Instruktion. Instruktion för hamnfogdarne i Stockholm den 6 febr. 1877.

Stat år 1908. Utgifter: 329,151: 33 kr. (däraf 189,000 kr. till ny- och ombyggnader); inkomster: 790,000 kr.

Aflönningar m. m. Hamnfogdeinspek- tör: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fyra hamnfogdar: 600 kr., dessutom 4 proc. uppördsprovision utgörande år 1907 tills. kr. 12,874: 23, fördelade dem emellan sålunda att en hamnfogde däraf erhållit 18 %, två hamn- fogdar 27 % hvardera och den fjärde 28 %. Skrifbiträde: 2,000 kr. Sju hamnbetjante: 480 kr., dessutom 3 proc. å af dem kontrollerad uppörd, beräknad till 1,000 kr. för hvarje. Dessutom åtnjuta tre hamnfogdar fri bostad och den fjärde hyresersättning (600 kr.).

Hamnfogdeinspektör.

Lindberg, G. E.: adress och tel. se ofvan; träffas säkrast 11—1.

Hamnfogdar.

Expeditionstider: se ofvan.

Bruzelius, C. M., hamnfogdekotoret, Riddar- holmen 9, St., allm. 25 14; Carlgren, F., hamn- fogdekotoret, Gamla Kungsholmsbrogatan 56, C., allm. 94 32; Gillberg, O., hamnfogdekotoret, Blasieholmshamnen, Hofslagaregatan 1, C., allm. 40 55; Carlsson, A.; hamnfogdekotoret, Nedre Slussgatan, Sö., allm. 35 08.

Skrifbiträde.

Hellman, J. A., å hamnfogdekotoret. Dessutom sju hamnbetjante.

Stockholms stads slusskontor.

Karl Johans torg, (Basarbyggnaden), Sö.; riks 125 56; allm. 38 89. Expeditionstider: jan. och febr. 8 f. m.—5 e. m.; mars 7 f. m.—6 e. m.; april—dec. hela dygnet.

(Genom Stadsfullmäktiges beslut den 16/3 08 skall en särskild Hamnstyrelse inrättas. Be- slutet är ännu ej af Kungl. Maj:t fastställt).

Slussmästaren, åt hvilken är anförtrödd värden af slussen med dess tillhörigheter, åligger att hålla slusskontoret öppet å bestämda tider (se ofvan) och att i enlighet med gällande taxa för genomfart af Stockholms sluss debitera, uppbära och redovisa Staden tillkommande sluss- afgifter m. m.

Hvarje gång fartyg genomgår slussen betas- las: för fartyg kommande från in- eller utrikes ort för hvarje full ton af fartygets afgiftsplik- tiga dräktighet 5 öre, dock ej under två kronor.

Stat år 1908. Utgifter: 47,583: 75 kr.; in- komster: 65,000 kr.

Aflönningar m. m. Slussmästare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dess- utom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Skrifvarehjälp: 2,400 kr.

Dessutom åtnjuta slussmästaren uppörds- provision å hamnavgifter.

Slussmästare.

Holmer, C. O.

Skrifbiträde.

Fredin, L. O.

Dessutom två förmän och sex slussbe- tjanter.

Stockholms stads arkiv och bibliotek.

Birger Jarls torg 12, St.; riks. 53 99; till- gängligt för forskning tisdagar, torsdagar och lördagar 11—2,30.

Stockholms stads arkiv i inskränkare mening började år 1888 inrymmas i en del af den forna

pantlåneinrättningens lokaler å Riddarholmen (Birger Jarls torg 12), hvilka förenas af ett stort, rundt torn, en kvarleva af Riddarholmens forna befästningar. Där förvaras Stockholms stads räkenskaper med verifikationer allt ifrån 1593 (i oafbruten årsföljd från 1643), skottböcker från 1500- och 1600-talen (1582—1630), saköreslängder (från 1553—1637 spridda år), utskeppnings- och vågböcker (från 1572—1666 spridda år), handlingar angående auktionsverket, inkvarteringsverket, bemedlingskommissionen, brandvaktinstititionen, börs-, bro- och hamnbyggnadsfonden, skråväsendet, tomtöreshandlingar (allt ifrån 1610), diverse planer och ritningar, tjänstemannamatriklar m. m. ingående i Drätselnämndens arkiv. Äfvenså förvaras där i andra delar af nämnda lokaler handlingar rörande Poliskammaren (fr. o. m. 1776) och Uppbördsverket (mantalslängder och mantalsuppgifter). Likaledes har där uppställts Borgerskapets 50 äldstes arkiv, äfvensom — i tornet — kämnärsrätternas handlingar (tillhörande Rådhusarkivet).

En kommitté har framlagt förslag beträffande organisationen af Stadens arkiv- och biblioteksförhållanden, som för närvarande äro provisoriska. Härigenom skulle eventuellt bl. a. Rådhusarkivets dyrbara samlingar införlivas i stadsarkivet. Grundstommen till stadsbiblioteket utgöres af den till Staden donerade Wernerska boksamlingen. Ett omfattande byggnadskomplex är ifrågasatt att uppföras å Kungsholmen (kv. Bergsfallet).

Aflöningar m. m. Föreståndare: 2,000 kr. Vaktmästare: 1,200.

Tf. föreståndare för arkivet.

Flodmark, J. H. A.

Tf. arkivvaktmästare.

Jerling, K. J. A.

Stockholms stads auktionsverk.

Birger Jarls torg 12, St.; riks. 113 46; allm. 2810; expeditionstid: 10—2.

Organisationen intill den 1 juli 1908.

De bestyr och åligganden, som förut enligt reglementet för auktionsverket i Stockholm varit öfverlämnade åt två bland drätselkommissionens ledamöter i egenskap af auktionsdirektörer, ombesörjas och utöfas numera af Stadens ombudsman. Öfverinseendet och tillsynen öfver gifna föreskrifters iakttagande åligger Drätselnämnden.

Auktionsverket är under omorganisation (se nedan).

Instruktioner m. m. K. brefvet ang. fastställda instruktioner för Stadsfullmäktiges i Stockholm förvaltningsnämnder den 4 mars 1864.

Aflöningar m. m. Inspektor för verket: 600 kr. Stadsauktionskommisarie: 4,450 kr., däraf lön 3,000 kr., tillägg för året 1,450

kr. Husauktionskommisarie: arfvode 4,500 kr. Auktionskassör: 4,450 kr., däraf lön 2,130 kr., misräkningspengar 600 kr., tillägg för året 1,720 kr. Två notarier: 1,800 kr., däraf lön 1,220 kr., tillägg för året 580 kr.; en notarie: 1,800 kr., däraf lön 1,020 kr., tillägg för året 780 kr. Biträdande notarie: arfvode 1,800 kr. Bokauktionsnotarie: lön 1,600 kr. (betalas af entreprenören). Kassaskrifvare: 1,755 kr., däraf lön 760 kr., tillägg för året 995 kr. Två auktionsmäklare: 600 kr., däraf lön 450 kr., tillägg för året 150 kr., dessutom sportler (för år 1905 975,44 kr.). Vaktmästare: 500 kr., däraf lön 300 kr., tillägg för året 200 kr., dessutom sportler (för år 1905 975,44 kr.) och bostad. Tio kammardrängar: lön 450 kr., dessutom sportler (för år 1905 för sex af dem 975,44 kr. och för fyra af dem 1,219,28 kr.). Extra ordinarie tjänstemän: 6,000 kr. Extra vaktbetjäning: 9,000 kr. Dessutom utgår löneförbättring till stadsauktionskommisarie och kassör med 600 kr., notarier och bitr. notarie med 300 kr., kassaskrifvare med 200 kr.

Inspektor.

Schönmeyr, B. C., Stadens ombudsman, se ofvan.

Stadsauktionskommisarie.

Lundholm, O. A., tf., mottagningstid: tisdag, onsdag, fredag och lördag 10—2.

Husauktionskommisarie.

Alexison, F. P., tf., mottagningstid: måndagar, och torsdagar 10—2.

Auktionskassör.

Arborelius, G. F. G., tf., mottagningstid: 10—2.

Notarier.

Bauman, S. G., tf.; **Kjellborg, G. R. O.**, tf.; **Högner, E. F. R.**, (tf. bitr. notarie); **Lundvall, J. A.** (tf. bokauktionsnotarie).

Kassaskrifvare.

Strauss, G. B., tf.

E. o. notarier.

Ålander, A. E.; **Andersson, C. R.**; **Fridholm, T.**; **Lundberg, J. A.**

Mäklare.

Ohlsson, P. E., tf.; **Bergvall, C. F.**, tf.

Vaktmästare.

Ehrenström, J. C., tf.

Dessutom tio *tf. kammardrängar* och *tjuguen e. o. kammardrängar*.

Den nya organisationen.

Fr. o. m. den 1 juli 1908 inträda de nya bestämmelserna rörande auktionsverket.

Enligt dessa bestämmelser står Auktionsverket under Drätselnämndens första afdelnings styrelse, men närmaste tillsynen och kontrollen öfver det-samma utövas af dess chef, auktionsdirektören.

Instruktion. Af Stadsfullmäktige den 27 nov. 1907 antaget reglemente för auktionsverket i Sthlm. Af Dr. N:s 1:a afd. fastställt instr. för tjänstemännen den 12 maj 1908.

Stat år 1908. Utgifter: 93,620 kr. Inkomster: 56,200 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Tre kommissarier: 5,300 kr., däraf lön 3,500 kr., tjygr 1,500 kr., misräkningspenningar 300 kr. Kassör: 5,100 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., misräkningspenningar 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem notarier: 2,500 kr., däraf lön 1,750 kr., tjygr 750 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Kassakontrollant: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Förste vaktmästare: lön 1,300 kr., samt bostad och ved, dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tre uttoppare: lön 1,500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tolf vaktmästare: lön 1,400 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Extra tjänstemän: 4,200 kr. Extra vaktbetjäning: 4,500 kr.

Direktör.

Tengroth, B. M.

Öfriga tjänster ej tillsatta.

Stockholms stads provisoriska kreatursmarknadsplats med stallar.

Solnavägen invid Norrtulls järnvägsstation, Va. Kontoret: riks. 98 14; allm. 197 52. Stallarna: riks. 119 83; allm. 218 44. Expeditionstid: marknadsdagar (måndagar och torsdagar) 8—2, öfriga dagar 10—3.

Stadens kreatursstallar uppfördes 1905 inom särskildt inbägnadt område. Å området hålles marknad med såväl slakt- som lifdjur, af följande djurslag: nötkreatur, får, get, svin och häst, och kunna dylika djur såväl före som efter sådan marknad inställas i stallarna.

Stadens provisoriska kreatursmarknadsplats med stallar förvaltas t. v. af Drätselnämndens första afdelning och äro underkastade stadsveterinärens kontroll. Vid marknadsplatsen äro anställda en föreståndare, som bör vara legitimerad veterinär, en uppsyningsman samt erforderlig kontorspersonal och betjäning. Föreståndaren, upp-

syningsmannen och kontorspersonalen antagas af Drätselnämndens första afdelning, öfrig personal af föreståndaren. Jfr nedan sid. 139.

Staden ombesörjer djurens utfodring och vård äfvensom emottagandet af med järnväg till stallarnas järnvägskaaj ankommande djur emot afgift enligt taxa, som af Drätselnämndens första afdelning bestämmes. Innan djur får bortföras från marknadsområdet, skola samtliga kostnader för dess vistelse därstädes betalas.

För att bereda allmänheten tillgång till biträde vid köp och försäljning af djur finnes vid kreatursmarknaden anställd en stadskommissionär. Marknadsområdet hålles öppet från kl. 6 f. m. till kl. 6 e. m., men emottagas djur äfven å andra tider. Kreaturshandeln skall försiggå på marknadsdagar, som af Drätselnämndens första afdelning bestämmas, och kommer kreatursmarknad tills vidare att äga rum hvarje helgfri måndag och torsdag kl. 8—2.

Instruktioner m. m. Drätselnämndens första afdelnings stadgar för Stockholms stads kreatursstallar och kreatursmarknad den 28 febr. 1905, samma afdelnings instruktion för personalen och stadskommissionärerens därstädes den 28 febr. 1905.

Stat år 1908. Utgifter: 45,500 kr.; inkomster (afgifter): 45,500 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare: 5,000 kr. Uppsyningsman: 2,100 kr. Stadskommissionär: arfvode 1 % af försäljningssumman å af honom försälda, respektive inköpta djur. Dessutom åtnjuta föreståndare och uppsyningsman bostad och ved.

Föreståndare.

Segelberg, T. A.

Uppsyningsman.

Sandström, A. F.

Stadskommissionär.

Andersson, E.

Belysning af gator och allmänna platser.

Drätselnämnden ersätter Gasverket för förbrukningen af den gas, som af verket levereras för stadens behof, bl. a. för belysning af gator och allmänna platser. För kontroll af gasens beskaffenhet har Nämnden anställt en särskild gaskontrollör, se f. ö. under Gasverket.

Instruktion m. m. Bestämmelser om gasens lyskraft, af Stadsfullmäktige beslutade den 22 dec. 1884, jämte närmare bestämmelser för lysgasens i Stockholm profning, antagna af Gasverksstyrelsen den 30 mars 1885 jämte ändringar, beslutade af Stadsfullmäktige den 16 dec. 1891 och senast den 19 dec. 1898.

Stat år 1908. Utgifter: 651,200 kr.; inkomster: 1,560 kr.

Aflöning. Gaskontrollör: arfvode 1,200 kr.

Gaskontrollör.

Peterson, K. Edv.

Inkvarteringar.

Kasernen Tjörhofsgatan 11, Sö.

Staden har skyldighet att inkvartera trupper, som af en eller annan anledning, t. ex. för att befordras till lägerplats eller för att vara till hands vid befaradt upplopp, tillfälligtvis uppehålla sig i staden. Härför är reserverad en del af den byggnad, Tjörhofsgatan 11, i hvilken Katarina brandstation är inrymd. För öfrigt fullgör Staden större delen af sin inkvarterings-skyldighet genom aftal med garnisonsregementena, till hvilka utgå inkvarteringsersättning.

Stat år 1908. Utgifter: 198,100 kr.; inkomster: 21,450 kr. (statsanslag).

Aflöning. Kasernmästare: arfvode 1,200 kr.

Kasernmästare.

Svinhufvud, A. A. S., brandkapten.

Stockholms stads bårhus.

Karolinska institutet, K.

I K. Maj:ts skrivelse den 9 dec. 1864 till Öfverståthållareämbetet angående ändring i planen för byggnaden för patologisk-anatomiska institutionen vid Karolinska institutet godkändes beslutet, att å Karolinska institutets tomt ett bårhus skulle uppföras, dock under villkor och förbehåll att Staden i behörig ordning tillförsäkrades, att bårhuset utan kostnad för Staden

framgent af Karolinska institutet eller den medicinska institution, som möjligen kunde träda i dess ställe, vårdades och underhölles samt till bårhus för Stadens räkning användes.

Instruktion saknas.

Stat år 1908. Utgifter: 6,870 kr. under rubriken »politi».

Aflöningar m. m. Prästerligt biträde: arfvode 450 kr. Vaktmästare och föreståndare: arfvode 130 kr.

Prästerligt biträde.

Folkard-Holmgren, J. F., komministersadjunkt i Kungsholms församling.

Vaktmästare och föreståndare.

Ericsson, C. F., Myntgatan 4, *St.*, polisens växel, riks. o. allm.

Dessutom *politikarlar.*

Stockholms stads hundstall.

Östermalmsgatan 66, Ö. Österm. 27 96.

I samband med kontrollen öfver hundskattens erläggande har ett hundstall upprättats för vilsekomna, af polisen infångade hundars upptagande och vårdande. Afhämtas ej hund inom tre dagar, afföres densamma till Veterinärinstitutet för aflifvande.

Stat år 1908. Utgifter för hundstallet jämte stämpling af skattmärken m. m.: 1,200 kr. (Hundskatteuppbörden beräknas för år 1908 till 50,500 kr.).

Aflöningar m. m. Ersättning åt tillsyningsmannen utgår af hundägare enligt taxa af 1 kr. för dag och hund.

Tillsyningsman.

Hallberg, J. T. Träffas 9—12; Österm. 27 96 (bostaden Östermalmsgatan 66, Ö., 3 tr.).

Stockholms stads hälsöfördrnsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsöfördrnsnämnden.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; sessionstid hvarannan eller hvar tredje fredag kl. 6.30.

En systematiskt ordnad allmän hälsöfördrnsnämnd kom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet af hälsöfördrnsnämnden i hufvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farsot påbjöd Kungl. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet af sundhetsnämnder i orterna. I Stockholm kallades denna myndighet först Allmänna Sundhetskommittén, men fick snart namnet Allmänna sundhetsnämnden. Vid kolerans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm ånyo samma nämnd, som till följd af koleraperiodens långvarighet blef oafbrutet verksam under mer än halftannat årionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter Sundhetsnämnden, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsöfördrnsnämnden och sjukvården. Sundhetsnämnden fordror med sin befattning till år 1878, då Hälsöfördrnsnämnden jämlikt hälsöfördrnsnämndens för rikets städer den 25 sept. 1874, som då trädde i kraft äfven för Stockholm, öfvertog dess bestyr med hälsöfördrnsnämnden och jämlikt K. Instruktions d. 4 mars 1864 för Stockholms stads sundhetsnämnd samt Stadsfullmäktiges beslut den 1 dec. 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och Stadens sjukhus.

Nämnden är öfverstyrelse och förordnar särskilda understyrelser (för ett år i sänder) för Stadens permanenta sjukvårdsanstalter med undantag af dem, som äro afsedda för vård af epidemiska sjukdomar och sinnessjuka, hvilka anstalter äro ställda under Nämndens omedelbara förvaltning, och utfärdar för dem stadgar. Nämnden handhafver ock Stadens polikliniker och anordningar för provisorisk sjukvård äfvenså förvaltningen af Stadens köttbesiktningbyråer, desinfektionsanstalter och några andra anstalter, som inrättats för befördrande af Nämndens verksamhet i hälsöfördrnsnämndens tjänst. Nämnden bestrider såväl de Stadens åliggande utgifter för sinnessjukas vård på statens hospital som ock kostnaderna för den Stadens åliggande provisoriska vård af sådana sinnessjuka, som äro berättigade att intagas å dylik anstalt, med skyldighet för Nämnden att tillse, att plats så snart som möjligt beredes dem å statsanstalt.

Hälsöfördrnsnämnden består af sju ledamöter och fem suppleanter. Ledamöterna äro dels själf-

skrifna, dels valda. Själfskrifna äro polismästaren och förste stadsläkaren. De öfriga fem ledamöterna väljas för fyra år. Af dessa utse Stadsfullmäktige fyra, Magistraten en. Suppleanter väljas dels af Stadsfullmäktige (fyra), dels af Magistraten (en) för fyra år.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads hälsöfördrnsnämnd, antagen af Stadsfullmäktige den 1 febr. 1896, med ändring af den 5 maj 1902.

Stat år 1908. Utgifter: 4,479,875 kr.; inkomster: 285,550 kr.

Hälsöfördrnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Medin, K. O., professor, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Vice ordförande.

Norström, Cl. G., civilingenjör, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Öfriga ledamöter.

Hintze, T., polismästare (själfskr.).

Andersson, L. I., förste stadsläkare (själfskr.).

Friedholm, J. A., rådman (vald af Magistraten).

Wahlin, C. A., grosshandlare, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Enell, H. G. O., apotekare, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Suppleanter.

Strahl, A. A. F., rådman (vald af Magistraten).

Dahl, F. G. A., professor (vald af Stadsfullm.).

Svensson, J., professor (vald af Stadsfullm.).

Buhre, C. B., läkare, stadsfullm. (vald af Stadsfullm.).

Örtenblad, C. O. Th., civilingenjör. (vald af Stadsfullm.).

Hälsöfördrnsnämndens byrå och expedition.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 12—3.

Den dagliga ledningen af hälsö- och sjukvårdsförvaltningen, för så vidt den tillhör Hälsöfördrnsnämndens handläggning, tillkommer förste stadsläkaren (ang. tillsättning, instruktion m. m. se nedan sid. 52), som hvarje söckendag å af Nämnden bestämd tid är tillstädes å Nämndens expedition, hvarst äfven Sundhetsinspektören (se sid. 70), stadsveterinären (se sid. 70) och bo-

stadsinspektören (se sid. 74) träffas dagligen å vissa tider (se nedan).

Erforderliga tjänstemän och betjante vid expeditionen tillsättas för öfrigt af Nämnden medelst förordnande tillsvidare eller på viss tid.

Stat år 1908. Utgifter 64,050 kr.

Afönningar m. m. Förste stadsläkare, sundhetsinspektör, stadsveterinär, bostadsinspektör (se ofvan anvisade ställen). Sekreterare: arfvode 3,000 kr., dessutom expeditionslösen. Ombudsman, gemensam för Hälsövards- och Fattigvardsnämnderna: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., hvaraf hälften här beräknas med 1,750 kr. Kamrerare: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjogr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Amanuens: arfvode 1,500 kr. Skrifbiträde: arfvode 600 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; biträdande vaktmästare: arfvode 900 kr.

Dessutom åtnjuter vaktmästaren bostad och ved.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I.; riks. 41 53; allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.; riks. 7 438; allm. 86 77; mottagningstid: 1—2.

Sekreterare.

Schönmeyr, B. C., mottagningstid: måndagar, onsdagar, fredagar 1—1,30.

Ombudsman.

von Schulzenheim, C. H. J.

Kamrerare.

Vakant; **tf. Staäl von Holstein, Christina Mathilda;** Brunkeb. 22 63; mottagningstid: 12—3.

Amanuens.

Staäl von Holstein, Christina Mathilda, tf. kamrerare; **tjf. Holmer, Elin Kerstin Ragnhild.**

Skrifbiträde.

Linroth, Ulrika.

Förrådsförvaltare.

Johansson, A. G., (tillika syssloman vid Sabbatsbergs sjukhus).

Vaktmästare.

Åhrman, J. H.; **Åhrman, K. O.,** (bitr.).

Hälsövardsnämndens upphandlingskommitté.

Sedan Stadens revisionskontor hos Hälsövardsnämnden framhållit, hurusom en del för sjukhusen gemensamma artiklar såsom ved, kol, tvål, såpa möjligen kunde erhållas till billigare pris i händelse gemensamma anbud kunde infordras från de olika sjukhusen, beslöt Hälsövardsnämnden att under åren 1895 (delvis) och 1896 på försök genom en särskild upphandlingskommitté anordna gemensam upphandling för Stadens sjukhus å ofvannämnda artiklar afvensom kött och mjölk. Då detta upphandlingsätt visade sig fördelaktigt, fattades år 1897 definitivt beslut om dess användande, och bestyret härmed uppdrogs åt en särskild *upphandlingskommitté*, för hvars verksamhet för närvarande följande föreskrifter äro gällande.

Arligen före den 15 april utser Hälsövardsnämnden en för Kommunens alla sjukhus gemensam kommitté med uppgift att upphandla följande års behof af sådana förnödenheter, hvaraf större kvantiteter åtgå. Upphandlingskommittén består af fem ledamöter, utsedde, en bland Hälsövardsnämndens ledamöter såsom representant för Epidemisjukhuset och en bland hvarje sjukhusstyrelses ledamöter.

Föremål för upphandling äro företrädesvis: bränsle, tvål, såpa, kött, mjölk och väfnader, men äfven andra artiklar kunna, om Nämnden så pröfvar lämpligt, genom kommitténs försorg upphandlas.

Kommittén sammanträder på kallelse af Hälsövardsnämndens ledamot, som tillika är kommitténs ordförande, första gången i senare hälften af april och antager, helst bland sjukhusens sysslomän, åt sig ett biträde. Minst tre ledamöter måste vara närvarande, för att kommittén skall kunna fatta beslut. Vid lika röster gäller ordförandens mening.

På kol, koks och ved infordras, pröfvas och afgöras anbud under slutet af våren eller början af sommaren, om ej särskilda omständigheter föranleda undantag; för öfriga artiklar sker det samma under hösten.

Vid infordrandet och pröfvandet af anbud förfar kommittén på sätt, som den finner för Kommunens fördelaktigast. Med de antagna leverantörerna, hvilka, då kommittén så fordrar, böra ställa säkerhet för leveransernas fullgörande, upprättar kommittén kontrakt, särskildt för hvarje sjukhus. Kommittén är oförhindrad att för olika sjukhus antaga olika leverantörer, om så skulle med afseende på lokala eller andra förhållanden befinnas lämpligt.

De af kommittén uppgjorda leveranskontrakten tillställas de respektive sjukhusstyrelserna, hvilka det tillkommer att öfvervaka leveransernas ordentliga och kontraktensliga fullgörande samt att verkställa likviderna.

Kommitténs kostnader för biträde, annonser, renskrifning m. m. fördelas på de olika sjukhusen efter kommitténs bepröfvande.

Sedan kommittén år 1900 hos Hälsovårdsnämnden framhållit, att genom det hittills följda förfarandet vid upphandling af stenkol möjligast billiga pris å denna vara icke synts kommittén hafva ernåtts, och för den skull hemställt, huruvida icke från Hälsovårdsnämnden framställning borde göras till något af Stadens öfriga verk och inrättningar angående gemensamt inköp af stenkol, har Hälsovårdsnämnden med Drätselnämndens första afdelning träffat aftal om inköp genom dess försorg af erforderlig kvantitet stenkol för under Nämnden lydande inrättningars behof i sammanhang med den upphandling af denna artikel, som Drätselnämnden årligen verkställer för en del andra Stadens verk och inrättningar.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens stadgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904.

Ledamöter.

Wahlin, C. A., grosshandl., stadsfullm., ordf.
 Pettersson, C. G., disponent.
 Schönthal, A. R., ingenjör, stadsfullm.
 Welander, E. W., överläkare.
 Wetterdal, H., överläkare.

Sekreterare.

Hellsten, F. W., syssloman.

Stads- och distriktsläkare m. fl.

(Ang. sjukhusläkarna se under de särskilda sjukhusen; ang. sundhetsinspektören, stadsveterinären, bostadsinspektören m. fl. se under Hälso-polisen och Bostadsinspektionen.)

Förste stadsläkaren i Stockholm tillsättes af en valnämnd, bestående af öfverståthållaren, hvilken de Nämnden förer ordet, sex af och bland Stadsfullmäktige särskildt för hvarje gång utsette ledamöter samt Hälsovårdsnämndens ledamöter utom förste stadsläkaren eller den, som i hans ställe tjänstgör i Hälsovårdsnämnden. Vederbörandes kompetens prövas dessförinnan af Medicinalstyrelsen; fullmakt för den utnämnde utfärdas af Öfverståthållareämbetet. Förste stadsläkaren åligger att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allt, som kan inverka på sundheten och allmänna hälsotillståndet i hufvudstaden och särskildt i de fattiges bostäder samt i härstädes befintliga skolor, fabriker, verkstäder, välgörenhetsinrättningar och fängelser, och bör han för sådant ändamål själfmant eller på uppdrag af Hälsovårdsnämnden vidtaga behöfliga undersökningar samt från distriktsläkarna förskaffa sig noggrann kändedom om hälsotillståndet i Stadens olika delar och med dem samråda i sådana viktigare hälsovårdsfrågor, som ligga inom deras verksamhetsområde. Förste stadsläkaren är chef för personalen vid den hälsopolis, som

lyder under Hälsovårdsnämnden och skall hafva tillsyn öfver Stadens allmänna sjukvård och äger i följd häraf att hålla sammanträden med distriktsläkarna, besöka Stadens sjukvårdsinrättningar och öfvervara sammanträdena hos dessa inrättningars styrelser med rätt att deltaga i öfverläggningarna. Finner han därvid brister, hvilka det icke ankommer på honom att afhjälpa, skall han hos Hälsovårdsnämnden föreslå nödiga åtgärder. Han är förman för andre stadsläkaren och distriktsläkarna samt har inseende öfver i Staden praktiserande fältskärer, tandläkare och barnmorskor. Förste stadsläkaren åligger att bereda och införa Hälsovårdsnämnden föredraga alla ärenden, som angå Stadens allmänna hälsovård och sjukvård. Å tid, som Hälsovårdsnämnden bestämmer, bör förste stadsläkaren i allmänhet hvarje söckendag vara tillstädes å Nämndens byrå för att tillhandagå med erforderliga upplysningar. Förste stadsläkaren må icke innehafva eller förestå annan tjänstbefattning.

Andre stadsläkaren tillsättes på enahanda sätt som förste stadsläkaren. Honom åligger bland annat, att på förordnande af Öfverståthållareämbetet eller Rådhusrätten verkställa inom Staden och dess område förekommande rättsmedicinska besiktningar och liköppningar i enlighet med gällande föreskrifter, att meddela erforderligt läkarebetyg för inträde å arbets- eller försörjningsinrättning, att på begäran af enskild person afgifva utlåtande eller betyg öfver beskaffenheten af sjukdom och kroppsskada, att besörja sjukvården inom Stadens fängelser, samt att hafva närmaste tillsynen öfver fältskärsstugor i Staden. I öfrigt har andre stadsläkaren att ställa sig till efterrättelse Öfverståthållareämbetets särskilda föreskrifter i tjänsten samt att lämna det tjänstebiträde, som Hälso- och Fattigvårdsnämnderna af honom äska till fullgörande af hvad honom enligt instruktion åligger. (Jfr sid. 13 och 69).

Distriktsläkarna tillsätts af Hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Distriktsläkares hufvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning med läkarehjälptillhandagå alla i distriktet boende fattiga sjuka, hvilkas medellöshet blifvit behörigen styrkt, att utfärda betyg för sådana i distriktet boende sjuka, som söka fattigunderstöd eller skola intagas å fattighus, för person, som söker inträde å arbets- eller försörjningsinrättning och hvilkens tillstånd icke tillåter honom att inställa sig å andre stadsläkarens tjänsterum, samt för barn, som skola intagas å Allmänna barnhuset. Distriktsläkare bör hafva sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Instruktioner m. m. Kungl. bref till Öfverståthållareämbetet angående förändrade bestämmelser för tillsättning af stadsläkare i Stockholm den 17 juni 1881. Instruktion för förste stadsläkaren i Stockholm den 3 dec. 1881. Instruktion för andre stadsläkaren i Stockholm den

3 dec. 1881. Hälsovårdsnämndens instruktion för distriktsläkarna i Stockholm den 26 nov. 1897.

Aflönningar m. m. Förste stadsläkare: 10,000 kr., däraf lön 7,000 kr., tjygr 3,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 1,000 kr. Andre stadsläkare: 6,000 kr., däraf lön 4,200 kr., tjygr 1,800 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fem distriktsläkare: 3,800 kr., däraf lön 2,660 kr., tjygr 1,140 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; sju distriktsläkare: 3,400 kr., däraf lön 2,380 kr., tjygr 1,020 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; två distriktsläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.; en distriktsläkare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjygr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr.

Förste stadsläkare.

Andersson, L. I., Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 41 53; allm. 52 63; mottagningstid: 1—2.

Andre stadsläkare.

Aspelin, J. M.; Myntgatan 5, St.; polisens växel, riks. och allm.; mottagningstid: 9,30—10,30.

Läkaredistriktet.

Nikolai läkaredistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Distriktsläkare.

Scholander, C. Th.; Svartmangatan 21 & 23, St.; riks. 20 88; allm. 11 88 (privat); mottagningstid: 9—10.

Klara läkaredistrikt

(omfattande Klara församling samt den del af Adolf Fredriks församling, som ligger söder om Tegnérsgatan).

Distriktsläkare.

Erdmann, T. L.; Slöjdgatan 9, C.; riks. 68 80; allm. Brunkeb. 29 60; mottagningstid: 9—10, (juni—sept. 10—11).

Kungsholms västra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling väster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Spangenberg, K. G. V.; Fleminggatan 51 A, K.; riks. 87 16; allm. 183 00; mottagningstid: 9—10.

Kungsholms östra läkaredistrikt

(omfattande Kungsholms församling öster om Polhemsgatan).

Distriktsläkare.

Ljungström, V.; Handverkaregatan 26, K.; riks. 85 80; allm. Kungsh. 9 69; mottagningstid: 15

sept—15 maj hvardagar 9—10, helgdagar 10—11; 16 maj—14 sept. alla dagar 9—10.

Adolf Fredriks västra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgatan och väster om Drottninggatan samt Gustaf Wasa och Mattei församlingar väster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Lagergren, J. E.; Upplandsgatan 33, Va.; riks. 21 05; allm. 4 60; mottagningstid: 9—10.

Adolf Fredriks östra läkaredistrikt

(omfattande Adolf Fredriks församling norr om Tegnérsgatan och öster om Drottninggatan samt den del af Gustaf Wasa och Mattei församlingar, som ligger öster om Drottning- och Norrtullsgatorna).

Distriktsläkare.

Holmgren, S. G.; Odengatan 56, Va.; riks. 49 55; mottagningstid: 9—10.

Jakobs läkaredistrikt

(omfattande Jakobs församling samt den del af Johannes församling, som ligger söder om Brunnsgatan).

Distriktsläkare.

Malmsten, K. A.; Blasieholmströg 9, C.; riks. 29 44; allm. 5 28; mottagningstid: 9—11,30.

Johannes läkaredistrikt

(omfattande den del af Johannes församling, som ligger norr om Brunnsgatan samt den del af Engelbrekts församling, som ligger norr om Odengatan och väster om Stockholm—Rimbojärnvägen).

Distriktsläkare.

Ekelund, C. M.; Tegnérsgatan 6, Va.; riks. 65; allm. 212 51; mottagningstid: 8,30—9,30.

Östermalms västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Engelbrekts församling, som ligger öster om Birgerjarlsgatan samt den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger väster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna).

Distriktsläkare.

Sundberg, L. G. T.; Grefuregatan 15, Ö.; riks. 29 85; allm. 60 18; mottagningstid: hvardagar 9—10, sön- och helgdagar 9,30—10,30.

Östermalms östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Hedvig Eleonora församling, som ligger öster om Sibylle-, Stor- och Jungfrugatorna samt Oscars församling).

Distriktsläkare.

Wickman, O. I.; Jungfrugatan 6, Ö.; mottagningstid: 9—10.

Katarina västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Värmdögatan, Nytorget, Nytorgs-gatan till Folkungagatan, denna gata till Göt-gatan, denna gata till Högbergsgatan samt för-samlingsgränsen västerut).

Distriktsläkare.

Olson, E.; Katarina Bangata 11, *Sö.*; allm. 308 00; mottagningstid: 9—10.

Katarina norra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af församlingsgränsen i väster samt dennas fortsättning i Götgatan till Folkungagatan, denna gata till Renstjernasgatan, denna gata till Tjårhofsgatan, denna gata till Erstagatan samt denna gata till Stadsgården).

Distriktsläkare.

Klingberg, A. F.; Folkungagatan 83, *Sö.*; riks. 25 33; allm. 33 11; mottagningstid: 9—10.

Katarina östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Katarina församling, som begränsas af Erstagatan från Stadsgården till Tjårhofsgatan, denna gata till Renstjernasgatan, denna gata till Folkungagatan, denna gata till Nytorgs-gatan, denna gata till Nytorget samt Värmdögatan).

Distriktsläkare.

Gahn, H. R. C.; Renstjernasgatan 15, *Sö.*; riks. 95 68; allm. 135 33; mottagningstid: 9—10.

Maria västra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger väster om Skinnarviksgatan, Torkel Knutssonsgatan till Tavastgatan, denna gata till Timmermansgatan samt denna gata och församlings-gränsen söderut).

Distriktsläkare.

Ericsson, A. V.; Hornsgatan 54, *Sö.*; riks. 10 35; allm. 36 63; mottagningstid: 9—10.

Maria östra läkaredistrikt

(omfattande den del af Maria församling, som ligger öster om Skinnarviksgatan och Torkel Knutssonsgatan och i öfrigt begränsas af församlingsgränsen).

Distriktsläkare.

Åkerström, K. D.; Bellmansgatan 20, *Sö.*; riks. 30 13; allm. 307 99; mottagningstid: 9—10.

Läkarebiträde åt obemedlade barnaföderskor.

Afönningar m. m. Två läkare: arfvode 500 kr.; en läkare: arfvode 200 kr.

För Östermalm och Norrmalm.

Josephson, C. D.; Mästersamuelsgatan 4, *C.*; riks. 17 49; allm. 69 10; mottagningstid: hvardagar 1,30—3.

För Staden inom broarna och Södermalm.

Granström, K. A.; Götgatan 30, *Sö.*; riks. 3 64; allm. Maria 3 34; mottagningstid: hvardagar 1,30—3, helgdagar 9—10, juni—sept. alla dagar 9—10.

För Kungsholmen.

Amanuensen å Allm. barnbördshuset; Handtverkaregatan 19, *K.*; riks. 62 33; allm. 102 41.

Stockholms stads sjukhus.

(Adresser, telefoner, expeditionstider, se nedan).

Stadens under Hälsovårdsnämnden lydande egentliga sjukhus äro följande: Sabbatsbergs sjukhus, Sjukhuset St Göran, Provisoriska sjukhuset, Maria sjukhus, Södra barnbördshuset, Epidemisk sjukhuset, Vårdanstalterna för sinnessjuka.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelningar för kroppssjuka och sinnessjuka lyda under Fattigvårdsnämnden (se sid. 86).

Hälsovårdsnämnden utser årligen i dec. månad för det kommande året särskilda styrelser till förvaltning af hufvudstadens sjukhus med undantag af dem, som äro afsedda för vård af epidemiska sjukdomar och sinnessjuka, hvilka anstalter äro ställda under Nämndens omedelbara förvaltning. Hvarje sjukhusstyrelse består af fyra ledamöter jämte öfverläkaren eller, där-est flere öfverläkare finnas, den af dem, som af Nämnden blifvit förordnad till sjukhusdirektör. Styrelse väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassadirektör. Styrelse sammanträder så ofta göromålens gång så fordrar, dock minst en gång i månaden.

Förste stadsläkaren åligger att öfvervaka sjukhusens verksamhet och förvaltning, och är han berättigad att deltaga i öfverläggningarna vid styrelsernas sammanträden, till hvilka han alltid skall erhålla kallelse. Öfverläkaren eller vid sjukhus med flere än en öfverläkare den af dem, som Hälsovårdsnämnden vid det årliga styrelsevalet förordnar, är sjukhusets direktör och såsom sådan mellan styrelsens sammankomster sjukhusets inför styrelsen ansvarige styresman i den utsträckning och med den myndighet, som styrelsen bestämmer.

Öfverläkare tillsättes af Hälsovårdsnämnden medelst förordnande tills vidare. Öfverläkare är närmaste förman för å hans afdelning anställda underläkare och amanuenser.

Underläkare antages för högst tre år af Hälsovårdsnämnden efter hörande af vederbörande direktör eller öfverläkare. Amanuenser antages för ett år af de särskilda sjukhusens styrelser efter inhämtande af yttraende från den öfverläkare, å

hvars afdelning han skall tjänstgöra. Underläkare och amanuens ligger att vara boende inom det sjukhus, där han är anställd.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själf eller genom ombud på den för hvarje sjukhus bestämda mottagnings tiden anmäla sig å sjukhusets mottagnings sal och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och om så påfordras prästbetyg;

2:o) aflämna ansvarsförbindelse af vederhöftig person eller annan säkerhet för all sjukvårds-kostnad äfvensom för begravningskostnad, ifall densamma skulle komma att af sjukhuset bestridas.

För erhållande af kostnadsfri sjukvård skall rotemens intyg företes ang. bostad, fattigdom och fattigvårdshemort.

Personer, träffade af olyckshändelse eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet, och böra i sådant fall ofvan bestämda handlingar ofördröjligen anskaffas.

Stadgar. Hälsovårdsnämndens stadgar för Stockholms stads sjukhus den 26 mars 1904.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11. Va.; riks. 546; allm. 217 91.

Mottagnings-tider: för invärtes sjuka 11—12; för utvärtes sjuka 10—11; för kvinnosjukdomar 10,30—11.

Besöks-tider: allmänt rum 1—3 alla dagar; isolerings- och tuberkulospaviljongerna söndagar och onsdagar 1—2.

Mera än 15 års förhandlingar mellan de kommunala myndigheterna föregingo beslutet om detta sjukhus byggande. Dessa förhandlingar inleddes genom tillsättandet år 1858 af en kommitté och afslutades genom Stadsfullmäktiges godkännande den 2 dec. 1872 af de framställda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, hvilken i jan. 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och äfven genom andra viktiga förbättringar. Sjukhusets 368 sängar äro fördelade på fyra afdelningar: två medicinska med 218 sängar, en kirurgisk med 124 samt en gynekologisk med 26. På den sistnämnda meddelas klinisk undervisning, hvarför ord. professor i gynekologi och obstetrik vid Karolinska institutet där uppehåller sjukvården, biträdd af en amannens. På de medicinska afdelningarna äro anställda två öfverläkare, en underläkare och två amanuenser, på den kirurgiska en öfverläkare, en underläkare och två amanuenser.

Inom sjukhuset finnes ett konvalescenthem, tillkommet genom en enskild donation, samt en upptagningsanstalt för hastigt insjuknade (se sid. 63).

Enligt Stadsfullmäktiges beslut år 1907 skall sjukhuset väsentligt utvidgas.

Vid sjukhuset hålles kirurgisk poliklinik 10—11, hvarvid kostnadsfritt behandlas personer, som styrka sig eller pröfvas vara medelösa. Mindre bemedlade betala en krona för hvarje besök.

Stat år 1908. Utgifter: 937,700 kr.; inkomster: 52,600 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvide 1,000 kr. Tre öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Två underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Fyra amanuenser: arfvide 2,000 kr. Obducent: arfvide 1,800 kr. Operationssköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Femton sjuksköterskor: lön 500 kr. dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Sjutton sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter, högst 2,000 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., med skyldighet att jämval ombesörja räkningsföringen vid upptagningsanstalten (se sid. 63). Predikant (tillika predikant vid Sabbatsbergs ålderdomshem, hvarifrån halva lönen beräknas): 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Organist och sångare: arfvide 200 kr. Protokollsförare: arfvide 400 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Ena maskinistbiträdet: 1,200 kr.; andra maskinistbiträdet: 800 kr. Två eldare: 460 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt (med skyldighet att svara för trädgårdens skötsel): lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nattvakt: 750 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderskebiträde och tvätterska: 180 kr. Fem drängar: 400 kr. En öfverkokerska: 360 kr. En underkokerska: 300 kr. Sex köksbiträden: 240 kr. En städerska: 300 kr. Tjugutva städerskor: 216 kr. Nio tvätterskor: 720 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuenser bostad med möbler, eldnång och städning; operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, ett maskinistbiträde, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, baderskebiträdet, tvätterska, drängar, öfverkokerska, underkokerska, köksbiträden, städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare, portvakt och nattvakt bostad och ved. Om bostad och ved lämnas åt predikant, minskas

lönen med 1,000 kr.; om kost ej lämnas åt ett maskinistbiträde och tvättförestånderska, höjes den kontanta aflöningen för maskinistbiträden med 300 kr., för tvättförestånderska med 200 kr.; om kost lämnas åt nattvakt, minskas hans kontanta aflöning med 400 kr.

Styrelsens ledamöter.

Kinander, C. E., vice häradschef, stadsfullm.; **Lundbergh**, G. H., grosshandlare, stadsfullm.; **Nyström**, C. L. H., med. och fil. dr., ordf.; **Wetterdal**, H., öfverläkare, direktör; **Örtenblad**, K. O. Th., civilingenjör.

Protokollsförare.

Linroth, F. S.

Direktör och öfverläkare.

Wetterdal, H.

Öfverläkare.

Perman, E. S.; **Bruhn-Fähræus**, E. G. M., docent.

Underläkare.

Lindhagen, F. E.; **Edholm**, E.

Amanuenser.

Malmström, A. W.; **Edling**, L.; **Hultgren**, H. B.

Obducent.

Wallis, C., professor.

Operationssköterska.

Llander, A. U. M.

Sjuksköterskor.

Öhrvall, J. E.; **Grandien**, M. U.; **Abramson**, A. H.; **Rist-Gad**, A.; **Jakobson**, K.; **Johansson**, E. A.; **Brunius**, I. H. F.; **Vogel**, A. M.; **Thålin**, G.; **Lönngren**, S.; **Johansson**, T.; **Landelius**, R. E. S.; **Andersson**, F. J.; **Baumgardt**, M. G.; **Myrsten**, A. K.

Dessutom aderton sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Lundström, E. H. J.

Organist.

Eklund, Louise R.

Syssloman.

Johansson, A. G. Allm. 217 91; mottagnings-tid 9—2.

Skrifbiträde.

Zettergren, E. E.

Husmoder.

Geijer, I. G.

Köksförestånderska.

Westerberg, M. J.

Tvättförestånderska.

Ljungberg, A.

Maskinist.

Nordström, C. L.

Vaktmästare.

Eriksson, A. W.; **Söderberg**, W. A.

Portvakt.

Johansson, J. A.

Dessutom två maskinistbiträden, två eldare, fem drängar, en nattvakt, en baderska, ett baderskebiträde, en öfverkokerska, en underkokerska, sex köksbiträden, tjugutre städerskor, nio tvätterskor.

Sjukhuset S:t Görän.

Stadshagen, K.; riks. 21 69; allm. 47 16.

Mottagningstider. Veneriska och hudsjukdomar (äfven poliklinik) dessutom lupus och andra sjukdomar, som behöfva s. k. Finsenbehandling, hvardagar, för män 12—1; för kvinnor 1,30—2; sön- och helgdagar, för män 9—10; för kvinnor 10,30—11.

Tuberkulossjukdomar: hvardagar 10,30—11.

Besökstider. Å afd. för veneriska och hudsjukdomar: allmänt rum onsdagar 10—11; halfenskiöldt rum dessutom söndagar 11—1. Å tuberkulosafdelningen: söndagar, tisdagar och torsdagar 10—11,30; öfriga tider efter läkarens särskilda tillstånd.

Den första plats i Stockholm, hvarst veneriskt sjuka vårdades i afskild lägenhet, lär hafva varit Danviken. Där behandlades sedan början af 1700-talet de bland hjonen, som ledo af svårartad venerisk sjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man öfversända dit veneriskt sjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blifvit färdigt år 1788, utvidgades afdelningen för veneriskt sjuka till 50 platser, men på grund af de sinnessjukas växande mängd måste efter 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de veneriskt sjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för Stedens behof inrättats å Kungsholmen. År 1813 uppdrog Öfverståthållaren åt särskilda kommitterade att undersöka beskaffenheten af redan befintliga sjukvårdsinrättningar och behofvet af förbättrade och utvidgade anstalter till veneriskt sjukhus botande samt afgifva betänkande om där-till tjänliga medel och utvägar. I utlåtande den 24 febr. 1814 föreslogo dessa kommitterade, att ett kurhus å 100 sängar skulle inrättas samt att den å Kungsholmen befintliga kronobränneriege-ndomen skulle för detta ändamål förvärfvas från statsverket.

Sedan rikets ständer i anledning af Kungl. proposition medgifvit, att denna egendom finge upplåtas till begagnande för den gemensamma

kurhusinrättningen för Stockholms stad och län, samt sedan nödiga reparationer och inredningsarbeten verkställda, inflyttade såväl stadens som länet patienter i den nya anstalten i oktober 1816. Redan i slutet af 1820-talet började svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, hvarför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöt en större tillbyggnad af kurhuset. Dels på grund af det ytterst bristfälliga skick, hvaruti kurhusets byggnader råkade, och dels emedan sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blef frågan om nya lokaler allt mera trängande. Flera förslag uppgjordes och här till, det första redan år 1860, men föllo hufvudsakligen till följd af de betänkligheter, som stadens myndigheter hyste mot nedläggande af större kostnader på kurhusinrättningens tomt, så länge icke denna var med full äganderätt öfverlåten af staten till staden och länet. Sedan flera framställningar härom blifvit af Riksdagen afslagna, gjorde sig den åsikten allt mera gällande, att ett nytt sjukhus för veneriska patienter borde uppyggas för kommunens räkning på annan plats. Till byggnadsplats föreslogos olika ställen, tills man slutligen enades om det nya sjukhusets förläggande till sydligare delen af Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades 1888. Sjukhuset, som benämndes St Göran, skulle visserligen i första rummet användas för vård af veneriskt sjuka och af patienter med hudsjukdomar, men vid dess inrättande hade man dock blicken fäst på en framtida användning äfven för andra sjukdomar. Vid tider af större sjuklighet i Stockholm hafva också på sjukhuset anordnats afdelningar för olika invärtes sjukdomar. I början af år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild afdelning med 108 sängar för sjuka med hemortsrätt i Stockholm lidande af lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna afdelning med en andra sjukpaviljong. Sängantalet är 504, af hvilka 272 komma på afdelningen för veneriska och hudsjukdomar samt 232 (siffran kan något höjas) på afdelningen för tuberkulos.

Sjukhuset skall för medellösa och mindre bemedlade, lidande af veneriska eller hudsjukdomar, hålla kostnadsfri poliklinik, för män 12 —1, för kvinnor 1,30—2.

Stat år 1908. Utgifter: 346,450 kr., inkomster: 27,400 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 1,000 kr. En öfverläkare: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjygr 900 kr.; en öfverläkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr.; öfverläkare vid tuberkulosafdelningen: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Tre amanuenser: arfvode 2,000 kr.; amanuens för polikliniken: arfvode 1,800 kr.; amanuens för kliniken, aflönad af Karolinska institutet med 900 kr.

Elva sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjugunåttasjuksköterskebiträden: 250 kr. Sysloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 1,200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 1,800 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Sex elders: 460 kr. Ene vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 600 kr. Badare: lön 1,100 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Fem drängar: 400 kr. Latrintömmerska: 720 kr. Strykerska: 450 kr. Ett köksbiträde: 360 kr.; tre köksbiträden: 300 kr.; sju köksbiträden: 240 kr. Sexton städerskor: 240 kr. Elva tvätterskor: 720 kr. En snickare: 350 kr. pr dag. Två sömmerskor: 1,50 kr. pr dag.

Dessutom åtnjuta: underläkare, tre amanuenser och amanuens vid kliniken bostad med möbler, eldning och städning; sysloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, elders, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, köksbiträden, städerskor och drängar bostad, ved och kost; strykerska, snickare och sömmerskor kost.

Om kost lämnas åt portvakt och badare, minskas lönen med 300 kr.

Styrelsens ledamöter.

Busch, O. A., major, ordf.; **Welander**, E. W., professor, verkst. dir.; **Dahlgren**, E. W., öfverbibliotekarie; **von Rosen**, G. P. A., greve, hofrättsråd, stadsfullm.; **Enell**, H. G. O., apotekare, stadsfullm.

Protokollsförare.

Gyllensvärd, G. W.

Direktör och öfverläkare.

Welander, E. W.

Öfverläkare.

Möller, L. M.; **Carlsson**, Sture C. (vid tuberkulosafdelningen).

Underläkare.

Sandman, F.

Amanuensers.

Liljenroth, G.; Åberg, O. F.; Lokrantz, G.; Almkvist, J., (vid polikliniken); Schaumann, J. N., (för kliniken).

Sjuksköterskor.

Börjesson, A. M.; Johannisdotter, K. K. E.; Fougestedt, A. O.; Andersson, J. K.; Svensdotter, K.; Reuterström, A.; Askenstedt, G. E.; Petersson, S. E.; Olsson, G.; Pettersson, A. M.; Andersson, G. S.

Desutom tjuuguåttas *sjuksköterskebiträden.*

Predikant.

Rosenius, P. J.

Syssloman.

Hellsten, F. W.; riks. 21 54; allm. 90 64; 11—3.

Skrifbiträde.

Mild, C. A.

Husmoder.

Erngren, A. L. H.

Förestånderskor.

Albion, P. Ch. (för köket); Hällström, V. H. (för tvätten).

Maskinist.

Gustafsson, J. R.

Vaktmästare.

Wallin, E. J.; Johansson, J. A.

Portvakt.

Carlsson, Lovisa.

Desutom ett *maskinistbiträde*, sex *eldare*, en *badare*, en *baderska*, fem *drängar*, en *latrintömmerska*, en *strykerska*, elva *köksbiträden*, sexton *städerskor*, elva *tvätterskor*, en *snickare* och två *sömmerskor*.

Provisoriska sjukhuset.

Åsögatan 97, Sö.; riks. 72 20; allm. 31 90; möttagningstid: 9—11; besökstid: 1—3.

Provisoriska sjukhuset upprättades såsom en ersättning för Katarina sjukhus, hvilket måst fullständigt tagas in anspråk för beredande af rum för det ständigt växande antalet sinnessjuka, som Nämnden måste lämna vård, intill dess plats å hospital kunde blifva ledig. För ändamålet förhryrdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron med adressnummer 97 vid Åsögatan (egendomen numera inköpt af Staden) och 32 vid Nytorvgatan. Den 13 febr. 1903 kunde det nya sjukhuset, hvars namn bestämts till Provisoriska sjukhuset, öppnas, sedan å Katarina sjukhus ännu kvarvarande sjuke, äfvensom där

anstälde läkare och öfrig personal med undantag af en del ekonomibetjäning dit öfverflyttats. Sjukhuset rymmer 100 platser, fördelade på en mansafdelning, förlagd till våningarna en och två trappor upp med tillsammans 66 sjuksängar, och en kvinnoafdelning, förlagd till våningen tre trappor upp, innehållande 34 sängar.

Stat år 1908. Utgifter: 102,600 kr.; inkomster: 4,700 kr.

Aflöningar m. m. Öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Obducent: arfvode 500 kr. Fyra sjuksköterskor: lön 500 kr., desutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr. Till styrelsens disposition för gymnastik- och massagebehandling för å sjukhuset intagna patienter, högst 600 kr. Syssloman: 2,700 kr., däraf lön 1,890 kr., tjygr 810 kr., desutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Predikant: arfvode 800 kr. Organist och sångare: arfvode 200 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Skrifbiträde: 600 kr. Maskinist: lön 1,400 kr., desutom ett ålderstillägg å 100 kr. Eldare: 760 kr. Vaktmästare: lön 900 kr., desutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: 200 kr. Baderska: lön 240 kr., desutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 600 kr., desutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 600 kr., desutom ett ålderstillägg å 100 kr. En dräng: 600 kr., däraf lön 500 kr., beklädnads-hjälp 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: 360 kr. Två köksbiträden: 204 kr. Ena städerskan: 420 kr.; andra städerskan: 204 kr.

Desutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, portvakt, baderska, köksförestånderska, drängar, kokerska, köksbiträden och en städerska bostad, ved och kost; syssloman, vaktmästare och tvättförestånderska bostad och ved; eldaren och två städerskor kost.

Om bostad och ved lämnas maskinist och eldare, minskas lönen med 300 kr.; om kost ej lämnas åt dräng, höjes lönen med 260 kr.

Styrelsens ledamöter.

Dahlberg, A. E., rådman, stadsfullm.; ordf.; Lagergren, A. L., f. d. kamrerare; Larsson, G., byggmästare, stadsfullm.; Schöntal, A. R., ingenjör, stadsfullm.; Jundell, I., öfverläkare, direktör.

Protokollsförare.

Walin, C. H. (se nedan).

Direktör och öfverläkare.

Jundell, I.

Underläkare.

Kjellin, G. V.

Obducent.

Vakant.

Sjuksköterskor.

Bredberg, H. V.; Gedda, A. M.; Andersson, A. K.; Wirström, S. A.

Dessutom nio *sköterskebiträden.**Predikant.*

Klefbeck, E. A.

Organist och sångare.

Walin, C. H.

Syssloman.

Holmberg, G. A.

Skrifbiträde.

Holmberg, Olena.

Köksförestånderska.

Johansson, J.

Tvättförestånderska.

Andersson, L.

Maskinist.

Pettersson, J.

Vaktmästare.

Eriksson, C. A.

Portvakt.

Bark, Charlotta.

Dessutom en *eldare*, en *baderska*, fyra *drängar*, en *kokerska*, två *köksbiträden* och två *städerskor*.**Maria sjukhus.***Wollmar-Yxkullsgatan 25, Sö.; riks. 15 80; allm. 35 00; mottagningstid: 9—11; å polikliniken: måndagar, onsdagar, lördagar 10—11; besökstid: allmänt rum alla dagar 1—3.*

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för Stadsens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd, 123,555 kv.-fot mätande egendom mellan Wollmar-Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. För ändamålet återades fabriksbyggnaden, hvari med ingången af år 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, hvilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Genom tillbyggnader 1885 och 1896 hafva dels förbättrade bostadsförhållanden vunnits för tjänstepersonalen, dels lämplig lokal kunnat inredas för sjukhusets polikliniska verksamhet, som småningom blifvit ganska omfattande. Ny ekonomibyggnad uppfördes 1906, nytt grafkapell 1907. Sängantalet är 209, hvaraf en medicinsk-kirurgisk afdelning med 126

platser och en medicinsk afdelning med 79 platser. På sjukhustomten ligger äfven en upptagningsanstalt (se sid. 63) för hastigt insjuknade, hufvudsakligen afsedd för personer, som tattetid omhändertagas af polis och hvilkas omedelbara inläggande på sjukhusen skulle verka störande för de öfriga sjuka.

Den med sjukhuset förenade kirurgiska polikliniken, som är öppen måndagar, onsdagar och lördagar 10—11, hålles kostnadsfri för medellösa; mindre bemedlade betala 1 krona för hvarje besök.

Stat år 1908. Utgifter: 191,150 kr.; inkomster: 13,000 kr.

Afönningar m. m. Direktör och öfverläkare: 5,000 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., direktörsarfvode 500 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Amanuens: arfvode 2,000 kr. Extra amanuens: arfvode 2,000 kr. Obducent: arfvode 1,000 kr. Operationsköterska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Nio sjuksköterskebiträden: 250 kr. Massös: 900 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbörds-huset) med skyldighet att jämväl ombesörja räkenskapsföringen vid Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade. Predikant: arfvode 600 kr. Protokollsförare: arfvode 300 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Två eldare: 460 kr. En vaktmästaren: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr.; andre vaktmästaren: lön 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 450 kr. Baderska: lön 300 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbörds-huset). Tvättförestånderska: lön 600 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr., (platsen gemensam för Maria sjukhus och Södra barnbörds-huset). Tre drängar: lön 400 kr. Sömmerska: lön 660 kr. Ena kokerskan: lön 360 kr.; andra kokerskan: lön 300 kr. Sex köksbiträden: lön 240 kr. Åtta tvätterskor: lön 720 kr. Tolf städerskor: lön 200 kr.

Underläkare och amanuenser, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare, amanuens och extra amanuens bostad med möbler, eldning och städning; operationssköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, eldare, baderska, köksförestånderska, tvättförestånderska, drängar, kokerskor, köksbiträden och städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare och portvakt bostad och ved.

Styrelsens ledamöter.

Hallberg, E. F. M., rådmän; Peterson, E. R.,
fördelningsläkare, ordf.; Pettersson, C. G.,
disponent; Rissler, J. G., öfverläkare, dir.;
Winborg, J. Th., fabriksör, v. ordf.; Sondén,
C. M., professor.

Protokollsförare.

Vakant.

Direktör och öfverläkare.

Rissler, J. G.

Underläkare.

Bellander, B. F. A.

Amanuens.

Sommarin, S. D.

Extra amanuens.

Lidén, H.

Obducent.

Hedré, G.

Operationssköterska.

Graham, E.

Sjuksköterskor.

Jansson, E. F.; Theorin, H. E. T.; von Otter,
E. S.; Norrbän, E. I. N.; Thomander, G. M.;
Wallengren, A. A.; Leijonhielm, A.; Lidström, A.
E.; Franzén, Ch. H.

Dessutom nio sjuksköterskebiträden och
en massös.

Predikant.

Hildebrand, B. A.

Syssloman.

Samuelson, N. T. H.; riks. 23 30; allm. 136 56;
mottagningstid: 9—1.

Köksförestånderska.

Göranson, S. A. G.

Tvättförestånderska.

Wästberg, B. M.

Maskinist.

Rundblad, G. A. F.

Vaktmästare.

Öhman, J. E.; Pettersson, P. A.

Portvakt.

Söderström, J. Ch.

Dessutom två *eldare*, en *baderska*, tre
drängar, en *älderska*, två *kokerskor*,
sex *köksbiträden*, åtta *tvätterskor* och tolf
städerskor.

Södra barnbördshuset.

Wollmar-Yxkullsgatan 27, Sö.; riks. 644;
allm. 13277; besöksstid: 1—3.

Detta barnbördshus, som är Stockholms
kommuns förlösningsanstalt, har uppkommit
ur de provisoriska barnbördsanstalter, hvilka
Stadens myndigheter sett sig nödsakade att in-
rätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk
anstalt i huset nr 22 Wollmar-Yxkullsgatan.
Samma lokal togs följande året änyo för
samma ändamål i anspråk, och från denna tid
blef det »Provisoriska barnbördshuset»
bestående. Till 1871 var det inrymdt i nyss-
nämnda, för ändamålet förhyrda lokal, men
flyttades då till huset nr 27 vid samma gata.
Detta förvärfvades af Staden år 1874 på samma
gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och
tillbyggdes 1882, hvarefter namnet Provisoriska
barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbörds-
huset, då detsamma öppnades i dess nya lokal i
kv. Grimman.

Den 14 januari 1898 uppdrog Hälsovårds-
nämnden åt särskilda kommitterade att uppgöra
förslag till de åtgärder, som vore att vidtaga
för afhjäljande af behofvet af ökad utrymme
för Södra barnbördshuset. Sedan kommitterade
i anledning häraf uppgjort förslag till nytt
barnbördshus å omkring 100 sängar, förlagdt
till det af Stadsfullmäktige för sjukhusändamål
reserverade kvarteret Grimman, beslöto Stadsfull-
mäktige med godkännande af det sålunda upp-
gjorda förslaget för arbetets utförande att anslå
ett belopp af 625,000 kr. för ändamålet. Stads-
fullmäktige hafva ock förklarar sig villiga att
låta uppföra och utrusta till bostäder och hus-
håll för barnmorskeeleverna äfvensom för un-
dervisningen erforderliga lokaler, samt bekosta
underhåll af desamma och deras inventarier
jämt ljus och bränsle mot ett årligt bidrag
från statsverkets sida af 5,000 kr., dock under
villkor att barnmorskeeleverna förpliktigas att
vara boende inom anstalten äfvensom att själft
bestrida kostnaderna för sin utspisning. Erbju-
dandet har af staten mottagits.

De nya lokalerna togos i anspråk den 19
febr. 1907.

Stat år 1908. Utgifter: 127,350 kr.; in-
komster: 20,000 kr.

Aflöningar m. m. Direktör: arfvode 500
kr. Öfverläkare: 1,500 kr., däraf lön 1,050
kr., tjgr 450 kr., åtnjuter såsom barnmorske-
lärare lön af statsverket. Biträdande läkare:
1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjgr 450 kr.,
åtnjuter såsom barnmorskelärare lön af statsverket.
Amanuens: arfvode 2,000 kr. Obducent:
arfvode 500 kr. Fyra barnmorskor (bland
dessa har en såsom instruktionsbarnmorska äfven
lön af statsverket): lön 600 kr., dessutom två ål-
derstillägg, hvardera å 100 kr. Fyra sköter-
skor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg,
hvardera å 100 kr. Två skrifbiträden: 1,200

kr. Prästerligt biträde: arfvode 1,000 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinistbiträde: 800 kr. Eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. För bestridande af portvaktsgöröml: 500 kr. Dräng: 400 kr. Sömmerska: 660 kr. Sju städerskor: 240 kr.

Dessutom åtnjuta: amanuens bostad med eldning och städning; barnmorskor, sköterskor, husmoder, eldare, dräng och städerskor bostad, ved och kost; vaktmästare och maskinistbiträde bostad och ved.

Om kost ej lämnas till maskinistbiträdet, höjes lönen med 300 kr.

Styrelse.

Styrelsen är densamma som för Maria sjukhus (se sid. 60), dock äger direktörer för Barnbördshuset i frågor rörande detta att deltaga i styrelsens öfverläggningar och beslut.

Direktör och öfverläkare.

Sondén, C. M.

Biträdande läkare.

Alin, E. F. E.

Amanuens.

Krikortz, K. G. E.

Obducent.

(Se Maria sjukhus).

Barnmorskor.

Sebardt, A. K. E. (instruktionsbarnmorska); Nyberg, A. M.; Sundqvist, L. M.; Ljungberg, N.

Sköterskor.

Mattsson, H. O.; Källberg, E. F. E.; Stjernström, A. M.; Olsson, I. M.

Prästerligt biträde.

(Se Maria sjukhus).

Syssloman.

(Se Maria sjukhus).

Skrifbiträden.

Olsson, E. V.; Högstrom, A. S.

Husmoder.

Wickström, A. W.

Maskinistbiträde.

Johanson, J. P.

Vaktmästare och portvakt.

Wallin, N. G.

Dessutom en eldare, en dräng, en sömmerska och sju städerskor.

Epidemisjukhuset.

Valhallarvägen, nära Roslagsgatan, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Va.; riks. 12 89, 13 99 och 60 89, portvaktens växelstation; besökstid: 12,30—1. (Se f. ö. nedan).

En af Kungl. Maj:t tillsatt kommitté med uppgift att afgifva förslag till sjukvårdens förbättrande i hufvudstaden hemställde i ett 1827 afgifvet betänkande bland annat, att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blef också Kungl. Maj:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobrännerieegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för öfrigt öfverläts åt Staden myndigheter, hvilka sedan alltjämt bestridt utgifterna för och förvaltadt anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus.

Den ifrågavarande anstalten omorganiserades vid denna tidpunkt till ett vanligt sjukhus under namn af Katarina sjukhus, ehuru vården af smittosamma sjukdomar fortfarande blef en af dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsöförvaltningslagstiftning (gällande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård af smittosamma sjukdomar.

Uppförandet af ett sådant sjukhus blef i Stockholm länge uppskjutet på grund af svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I afvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del af Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan Staden i slutet af år 1888 förvärfvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen af Staden, reserverades däraf omkring 60,000 kv.-meter till plats för ett nytt epidemisjukhus, och i början af 1890 anslogo Stadsfullmäktige 680,000 kr. för ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 sept. 1893. Åtskilliga utvidgningar ha sedan dess ägt rum, så att sjukhuset för närvarande har utrymme för 375 patienter. Utvidgningar pågå.

De sjukdomar, som å Epidemisjukhuset särskildt behandlas, äro förnämligast scharlakansfeber, difteri, fläcktyfus, smittkoppor, rödsot och asiatisk kolera.

För anhöriga finnes tillfälle att efter erhållet tillstånd i besöksrummen kl. 12,30 e. m. samtala med de patienter, hvilkas tillstånd det medgifver. Uppllysningar om patienternas tillstånd meddelas till anhöriga hvarje dag kl. 12,30 e. m. af sjukhusets öfverläkare å mottagningsalen. Telefoniska uppllysningar angående patienterna lämnas 9—10 och 6—7 (rikstelefon).

Stat år 1908. Utgifter: 291,450 kr.; inkomster: 30,400 kr.

Aflönningar m. m. Direktör och öfverläkare: 6,500 kr., däraf lön 3,850 kr., tjygr 1,650 kr., direktörsarfvide 1,000 kr. Underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjygr 840 kr. Amanuens; arfvide 2,000 kr. Öronläkare: 1,500 kr. Åtta sjuksköterskor: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tolf sjuksköterskebiträden: 300 kr. Nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden: 240 kr. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. samt 50 kr. årligen för tillsyn af Nämndens sjuktransportvagnar. Predikant: arfvide 900 kr. Skrifbiträde: 1,500 kr. Husmoder: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjygr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjygr 480 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 600 kr. Fem eldare: 460 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt: lön 550 kr. Nattvakt: 900 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvättförestånderska: lön 500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Förste dräng: 500 kr.; en dräng 500 kr., däraf beklädnadshjäl 100 kr.; tre drängar: 400 kr. Kokerska: lön 360 kr. Tre köksbiträden: 240 kr.; två köksbiträden: 216 kr. En tvätterska: 264 kr.; tre tvätterskor: 240 kr.; en tvätterska: 216 kr. Två städerskor: 240 kr.

Underläkare och amanuens, som turvis äro jourhavande vid sjukhuset, uppbära därför tillsammans 100 kr. pr månad utöfver den i staten upptagna lönen. Dessutom åtnjuta: underläkare och amanuens bostad med möbler, eldning och städning; sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, extra sjuksköterskebiträden, husmoder, maskinistbiträde, eldare, köksförestånderska, tvättförestånderska, drängar, kokerska, köksbiträden, tvätterskor och städerskor bostad, ved och kost; syssloman, maskinist, vaktmästare, portvakt och nattvakt bostad och ved.

Styrelse.

Hälsövardsnämnden.

Direktör och öfverläkare.

Hellström, T. G.

Underläkare.

Vakant.

Amanuens.

Collin, H.

Öronläkare.

Holmgren, N. G. F.

Sjuksköterskor.

Karlsson, H. J.; Olsson, B. E. E.; Skogberg, E. S.; Pettersson, M. K.; Sprinchorn, G. L.; Carlman, H. M.; Sellman, H. M. H.

Dessutom tolf sjuksköterskebiträden och nitton (antalet växlande) extra sjuksköterskebiträden.

Predikant.

Mörner, A. K.

Syssloman.

Åhlin, J. A.; riks-, sjukhusets växel; allm. 48 01; mottagningsstid: 9—1.

Skrifbiträde.

Åhlin, A. Hj. D.

Husmoder.

Kajser, W.

Köksförestånderska.

Almgren, C. W.

Tvättförestånderska.

Jonson, A. Ch.

Maskinist.

Halling, J. L.

Vaktmästare.

Löfqvist, C. A.

Portvakt.

Tidblom, Julia Karolina.

Nattvakt.

Andersson, P. A.

Dessutom ett maskinistbiträde, fyra eldare, fyra drängar, en kokerska, fem köksbiträden, fem tvätterskor och två städerskor.

Stockholms stads upptagningsanstalter för hastigt insjuknade.

Upptagningsanstalterna äro afsedda för tillfällig vård af sjuka personer, som af en eller annan orsak äro i behof af att snarast möjligt intagas å sjukvårdsanstalt men på grund af de i stadgar för Stockholms stads sjukhus gällande bestämmelser eller till äfventyrs af brist på plats icke kunna till vård af dessa sjukhus omedelbart emottagas. Sjuk, som är försedd med remiss till försörjningsinrättning eller af läkare utfärdadt intyg om behof af vård å dylik inrättning, må dock icke å anstalterna emottagas, så framt icke sjukdom tillstött, som kräfver ofördrojlilig vård. För att å upptagningsanstalterna intagas skall den sjuka vara dit införd af polisman eller dit remitterad af förste stadsläkaren eller fattigvårdsinspektören; och skall dylik

sjuk emottagas alla tider på dygnet. Styrelsen för det sjukhus, hvarvid upptagningsanstalten är belägen, äger att förordna en af sjukhusets assistentläkare att under inseende af vederbörande öfverläkare bestrida läkarevården vid anstalten. Upptagningsanstalterna äro för närvarande förlagda, en vid Sabbatsbergs sjukhus och en vid Maria sjukhus.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för upptagningsanstalterna för hastigt insjuknade den 28 sept. 1901.

Stat år 1908. Utgifter: 14,800 kr.

Maria upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Prästgårdsgatan 32, Sö.; riks. 70 06.

En upptagningsanstalt vid Maria sjukhus — eller som den för kallades sjukasyl — öppnades den 1 juli 1880 för mottagande af hastigt insjuknade personer. För detta ändamål uppfördes 1902 å Maria sjukhustomt en särskild byggnad, som inrymmer 14 sängplatser, 6 för män och 4 för kvinnor samt 4 isoleringsrum.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg hvardera å 100 kr., ålderstillägg 200 kr. Två sköterskebiträden: 250 och 200 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sköterskebiträden bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Maria sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Maria sjukhus.

Sjuksköterska.

Byström, H.

Dessutom två sköterskebiträden.

Räkenskapsförare.

Se Maria sjukhus' syssloman.

Sabbatsbergs upptagningsanstalt för hastigt insjuknade.

Dalagatan 9 & 11, Va.; riks. 56 22.

Anstalten öppnades för mottagande af sjuka den 14 okt. 1901. Byggnaden, som är uppförd till en vånings höjd, innehåller ett större sjukrum för män med 8 platser, ett mindre sjukrum för kvinnor med 4 platser, 3 isoleringsrum för oroliga patienter, jämte badrum, tekök, sköterskerum m. m.

Aflöningar m. m. Sjuksköterska: 700 kr., däraf lön 500 kr., ålderstillägg 200 kr. Sjuksköterskebiträde: 250 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterska och sjuksköterskebiträde bostad, ved och kost.

Styrelse.

Samma som för Sabbatsbergs sjukhus, se ofvan.

Läkare.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Sjuksköterska.

Blomqvist, S. W.

Dessutom ett sjuksköterskebiträde.

Syssloman.

Se Sabbatsbergs sjukhus.

Stockholms stads vårdanstalter för sinnessjuka.

För vård af sinnessjuka, som voro i trängande behof af vård å hospital, men af brist på plats icke kunde därstädes omedelbart emottagas, inrättades 1882 en särskild afdelning med 4 platser vid Maria sjukasyl (jfr ofvan Maria upptagningsanstalt). Då detta utrymme snart visade sig för knappt, anordnades 1886 i Stadens egendom Jakobsberg vid Hornstull en provisorisk vårdanstalt för sinnessjuka med 26 platser.

Den 20 juni 1893 beslöt Stadsfullmäktige att utvidga Försörjningsinrättningens afdelning för obotligt sinnessjuka och bestämde i sammanhang därmed, att å denna anstalt äfven skulle få intagas under någon kortare tid kommunen tillhörande sinnessjuka, hvilka voro i trängande behof af vård å hospital men ej genast kunde där blifva intagna. Denna byggnad skulle äfven inrymma den sjukstuga för provisorisk vård af patienter, som afvaktade att blifva på hospitalet intagna, hvilken Hälsovårdsnämnden låtit inrätta vid Jakobsberg. Då emellertid utrymmet äfven i det nya sjukhuset å Försörjningsinrättningen visade sig otillräckligt, inreddes 1898 lokaler för ca 30 sinnessjuka i egendomen n:r 71 vid Brännkyrkagatan, (nu 82 Hornsgatan), och då äfven denna sjukafdelning blef fullt belagd, uppläts den 1 okt. 1902 en del af Katarina sjukhus och i maj 1903 (i samband med inrättandet af Provisoriska sjukhuset) hela sagda anstalt till vård af sådana sinnessjuka, hvarigenom beredd plats för 106 patienter. Efter vidtagande af denna åtgärd utrymdes Hälsovårdsnämndens afdelning för sinnessjuka vid Försörjningsinrättningen.

För att fylla det behof af ytterligare ökad utrymme för sinnessjukvården, som i slutet af år 1904 åter började göra sig gällande, gick Hälsovårdsnämnden i författning om inredande till sjuklokaler af ytterligare tvenne byggnader inom egendomen n:r 13 vid Södermannagatan. Denna afdelning, som inrymmer plats för 50 sjuka, togs i bruk den 27 jan. 1905.

Då inom kort trängsel ånyo uppstod, förhyrdes egendomen n:r 34 vid Bondegatan, och efter nödiga inrednings- och reparationsarbeten

öppnades här den 21 dec. 1905 en ny provisorisk afdelning för sinnessjuka å tillsammans 50 platser, hvilka dock sedan kunnat något ökas.

För vård af sinnessjuka finnas för närvarande icke mindre än fyra provisoriska sinnessjukhus, alla tillkomna under de senaste sju åren med tillsammans 254 sjukplatser.

Efter långvariga förhandlingar har frågan anordnande af ett särskildt sjukhus för den Staden åliggande provisoriska sinnessjukvården slutgiltigt blifvit afgjord, i det Stadsfullmäktige för tillgodoseende af denna sjukvård den 15 juni 1905 fattat beslut om uppförande af en vårdanstalt för detta ändamål, inrymmande 460 platser och förlagd till lägenheten Långbro inom Brännkyrka socken, samt härför anvisat ett belopp af 1,710,000 kr. Den 19 juni 1907 anvisade Stadsfullmäktige ytterligare 573,500 kr. till utvidgning (för mottagande af å Allmänna försörjningsnämningens vårdade sinnessjuka).

Rörande Försörjningsnämningens afdelning för sinnessjuka se Fattigvårdsnämnden, sid. 86.

Stat år 1908. (I denna stat ingår nytt anslag för 1908 till sinnessjukhus vid Långbro 1,039,825 kr., hospitalsafgifter 57,000 kr. och sjukvårdsersättningar till främmande kommuner 2,000 kr.) Utgifter: 1,308,825 kr.; inkomster: 20,000 kr.

Katarina sjukhus.

Sandbergsgatan 1, Sö.; riks. 26 00, 33 20.

Anstalten kan rymma 106 platser.

Aflöningar m. m. Öfverläkare: 5,300 kr. Underläkare: 2,500 kr. Tre sjukskötare: 480 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Nitton sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Tre sjuksköterskeelever: 216 kr. jämte en del klädespersedlar. Syssloman: 1,000 kr. Förestånderska: 900 kr. Portvakt: 350 kr. Eldare: 210 kr. En städerska: 216 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; förestånderska, sjukskötare, sjuksköterskebiträden, städerska och eldare bostad, ved och kost; portvakt bostad och ved; sjukskötare och sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsövardsnämnden.

Öfverläkare.

Kinberg, O. W. (tillika öfverläkare vid sinnessjukhusen Södermannagatan 13, Bondegatan 34 och Hornsgatan 82).

Underläkare.

Markström, E. U.

Dessutom tre sjukskötare, nitton sjuksköterskebiträden, tre sjuksköterskeelever.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Förestånderska.

Johanson, S.

Portvakt.

Gazelius, Elin.

Dessutom en eldare och en städerska.

Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82, Sö.

Riks. 104 15; allm. 33 15.

Anstalten rymmer 32 platser.

Aflöningar m. m. Underläkare: 2,500 kr. Redogörare: 400 kr. Öfversköterska: 900 kr. Tio sjuksköterskebiträden: 276 kr. jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Portvakt: 720 kr. Kokerska: 336 kr. Köksbiträde: 240 kr. Städerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta: underläkare bostad med möbler, eldning och städning; öfversköterska, sjuksköterskebiträden, kokerska, köksbiträde, städerska bostad, ved och kost; portvakt bostad och ved; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsövardsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Åhman, G. H. tjl.; tjl. Frick, E. F.

Syssloman.

Se Maria sjukhus.

Öfversköterska.

Fridström, G. O.

Portvakt.

Sjöberg, E. V.

Dessutom tio sjuksköterskebiträden, en kokerska, ett köksbiträde och en städerska.

Provisoriska sinnessjukhuset Södermannagatan 13, Sö.

Riks. 94 09.

Anstalten rymmer 50 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 700 kr. Fem sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålderstillägg å 10 % af lönen. Badarska: 240 kr. Kokerska: 240 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Olander, A. M. E.

Dessutom fem sjuksköterskebiträden, en baderska och en kokerska.

Provisoriska sinnessjukhuset Bondegatan 34, Sö.

Riks. 97 77.

Anstalten rymmer 60 platser.

Aflöningar m. m. Öfversköterska: 800 kr. Elfva sjuksköterskebiträden: 276 kr., jämte en del klädespersedlar, dessutom fyra ålders-tillägg, hvartera å 10 % af lönen. Kokerska: 336 kr. Ett köksbiträde: 240 kr.; ett köksbiträde: 204 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad och kost; sjuksköterskebiträden erhålla i gratifikation efter ett års tjänstgöring 25 kr. årligen.

Styrelse.

Hälsovårdsnämnden.

Öfverläkare.

Se Katarina sjukhus.

Underläkare.

Se Provisoriska sinnessjukhuset Hornsgatan 82.

Syssloman.

Se Provisoriska sjukhuset.

Öfversköterska.

Persson, E.

Dessutom elfva sjuksköterskebiträden, en kokerska, två köksbiträden.

Polikliniker.

För vård af fattiga sjuka underhåller Staden en poliklinik å Södermalm samt lämnar bidrag till underhållskostnaderna till tvenne fristående polikliniker, en å Östermalm och en å Norrmalm.

För dessa trenne, som afgifva berättelser till Hälsovårdsnämnden, redogöres här nedan. Staden lämnar äfven bidrag till andra polikliniker, såsom

Serafimerlasarettets, Diakonissjukhusets, Kron-prinsessan Lovisas vårdanstalts, Karolinska institutets poliklinik (vid Kungsgatan) samt Tandläkareinstitutets. Dessutom har Staden egna polikliniker i förening med vissa sjukhus, nämligen Maria, Sabbatsberg och sjukhuset St Göran. — Å dessa polikliniker lämna specialister i ögon-, öron-, kvinno- och barnsjukdomar etc. kostnadsfri behandling åt personer, hvilkas medellöshet blifvit styrkt.

Stat år 1908. Utgifter: 43,200 kr. (siffran ej uttömmande).

Polikliniken å Östermalm.

Riddaregatan 3, Ö.; Österm. 15 85.

Aflöningar m. m. Två läkare: arfvode 1,000 kr.

Föreståndare.

Sederholm, E. (se nedan afd. för hudsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 4—5.

Läkare.

Uddgren, Gerda S.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och lördagar 11—12.

Läkare.

Sederholm, E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Läkare.

Netzler, F. A. G.

Afdelningen för mag- och tarm-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 5—6 e. m.

Läkare.

Rosengren, J. A.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Klingspor, S. V.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Almkvist, J., (mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 6,30—7,30 e. m.; Sundquist, Alma M. K. (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6,30—7,30 e. m.).

Afdelningen för reumatiska åkommor.

›Tallermans Friinstitut›.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—12.

Läkare.

Lundberg, K. A. R.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 1—2.

Läkare.

Odqvist, K. A.

Polikliniken på Norrmalm.

St. Badstugatan 78, Va.; Brunkeb. 125.

Aflöningar m. m. Staden bidrar med 1,000 kr.

Föreståndare.

Reuter, L. M. (se nedan afd. för barnsjukdomar).

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 12—1.

Läkare.

Reuter, L. M.

Afdelningen för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Mottagningstid: se nedan.

Läkare.

Arnoldson, N. J., (mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 1,30—2,30); Holmgren, N. G. Fritiofsson, (mottagningstid: tisdagar och lördagar 2—3).

Afdelningen för mag- och tarm-sjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11.

Läkare.

Karlström, K. A. Hj.

Afdelningen för könsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, fredagar och lördagar 11—12.

Läkare.

Krikortz, S. E.

Afdelningen för kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: söndagar, onsdagar och fredagar 11—12.

Läkare.

Rinman, K. K.

Polikliniken på Södermalm.

Folkungagatan 69, Sö.; Maria 1023.

Aflöningar m. m. Två läkare; arfvode 1,000 kr.; en läkare; arfvode 800 kr.; fyra läkare; arfvode 600 kr.

Föreståndare.

von Döbeln, J. W. (se nedan afd. för ögonsjukdomar).

Afdelningen för ögonsjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 2—3.

Läkare.

von Döbeln, J. W.

Afdelningen för barnsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 12—1.

Läkare.

von Matérn, H.

Afdelningen för hals-, näs- och öron-sjukdomar.

Mottagningstid: onsdagar och lördagar 11—11,30.

Läkare.

Larsson, A.

Afdelningen för hudsjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—10.

Läkare.

Moberg, W. L.

Afdelningen för lungsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 1,30—2,30.

Läkare.

Widstrand, K. A.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 7—8 e. m.

Läkare.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Afdelningen för urinvägarnas och könsorganens sjukdomar hos kvinnor samt kvinnosjukdomar.

Mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 7—8 e. m.

Läkare.

Sundquist, Alma M. K.

Afdelningen för tandsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9,50.

Tandläkare.

Wessler, J. A.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Vällinge i Salems socken af Stockholms län; adr. Vällinge, Stockholm II.

Allm. Sturehof 12.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt personer, som efter genomgången sjukdom häraf äro i behof och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en af godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjerström, till Stockholms stad öfverlämnad donation å 200,000 kr. Årliga afkastningen af donationens kapital, som förvaltas af Stockholms stads hälsovårdsnämnd och icke får till sitt belopp förminskas, skall enligt donationsbrevfets bestämmelser användas till bestridande af utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. I sammanhang med mottagande af denna donation hafva Stadsfullmäktige genom beslut den 24 jan. 1905 åtagit sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej betäckas af denna donation och möjligen tillkommande donationers afkastning. Enligt donationsbrevet hafva Norra Kalmar läns lasarettsläkare rättighet att ständigt få vid hemmet disponera öfver två platser.

Hemmet förvaltas af en styrelse, bestående af förste stadsläkaren, fattigvårdsinspektören och två ledamöter, utsedda en af Fattigvårdsnämnden och en af Hälsovårdsnämnden, samt godsägaren Albert Pålson, så länge han själf är därtill villig. De valda ledamöterna utses hvarje år i dec. månad för det kommande året. Stadgar för hemmets verksamhet fastställas af Hälsovårdsnämnden på förslag af styrelsen. Styrelsen förvaltar under Hälsovårdsnämnden såsom öfver-

styrelse hemmets angelägenheter. Vistelsen å hemmet är kostnadsfri och får i regel ej öfverskrida fyra veckor. Remiss till intagningsker genom Stockholms fattigvårdsinspektör.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens stadgar för Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem den 24 aug. 1906.

Stat år 1908. (Af Stadens medel): utgifter 6,200 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndarinna: 450 kr. Kokerska 300 kr. Tjänarinna: 216 kr. Gårdsdräng: 720 kr. Föreståndarinna, kokerska och tjänarinna åtnjuta dessutom bostad, kost, lyse, bränsle och tvätt: gårdsdräng vedbrand och vissa andra natura förmåner.

Styrelsens ledamöter.

Förste stadsläkaren.

Fattigvårdsinspektören.

Bohman, K., justitierådinna, (vald af Hälsovårdsnämnden).

Stedt, Louise Josefina Charlotta, öfverstinna, (vald af Fattigvårdsnämnden).

Pålson, S. A., godsägare, (donator).

Föreståndarinna.

Lagercrantz, Ellen Charlotta Sofia.

Dessutom en kokerska, två tjänarinnor och en gårdsdräng.

Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka.

Svartensgatan 14, Sö.; riks. 7554; allm. 30929; expeditionstid: helgfria tisdagar och fredagar 9—10 samt måndagar och torsdagar 6—7. Understöd utdelas tisdagar 11,30.

Byrån, som inrättades år 1906, har till uppgift att åt lungotssjuka meddela råd och upplysningar till sjukdomens bekämpande och förekommande af smittas spridande och att, om den sjuke är medellös eller mindre bemedlad, lämna nödigt understöd. Byrån står under Hälsovårdsnämndens förvaltning och öfverinseende, och utöfvar förste stadsläkaren närmaste tillsynen öfver dess verksamhet. Byrån står under ledning af en föreståndare, som skall vara en legitimerad och i tuberkulussjukdomens diagnos, behandling och profylaxi kunnig läkare. Föreståndare äfven som assistentläkare, därest sådana komma att anställas, antagas af Hälsovårdsnämnden; öfrig personal antages af förste stadsläkaren på förslag af föreståndaren till det antal, Hälsovårdsnämnden bestämmer.

Understöd åt sjuka, som anlita byråns hjälp, bestämmas af ett förtroenderåd, bestående af byråns föreståndare och två personer, af hvilka Hälsovårdsnämnden utser en och Fattigvårdsnämnden en, med iakttagande att upplysning inhämtas från Fattigvårdsnämnden, innan understöd utdelas, och

att anmälan göres, då utdelning af understöd ägt rum. Ej må understöd lämnas åt sjuk, som icke äger hemortsrätt i Stockholms.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens reglemente för Stockholms stads upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka den 7 sept. 1906.

Stat år 1908. Utgifter: 35,000 kr.

Afönningar m. m. Föreståndare: lön 4,000 kr. Sköterskor: lön 2,900 kr. Bokförare: lön 900 kr.

Förtroenderådets ledamöter.

Sundell, C. (se nedan); **Netzel, Laura**, fröken, (utsedd af Hälsovårdsnämnden); **Lindblom, A.**, fattigvårdsinspektör, (utsedd af Fattigvårdsnämnden).

Suppleanter.

Heurlin, E. G., grosshandlare, (utsedd af Hälsovårdsnämnden); **Josefson, A. R.**, prakt. läkare, (utsedd af Hälsovårdsnämnden); **Boström, Clara C.**, fröken (utsedd af Fattigvårdsnämnden); en vakant.

Föreståndare.

Sundell, C.

Sköterskor.

Kinberg, E. H. W.; Göranson, Anna (bitr.).

Bokförare.

Raphael, Ida M.

Stockholms stads tuberkulossjukhus.

(Under byggnad vid Söderby).

Söderby, Salems socken, Stockholms län.

Genom beslut den 17 maj 1906 anslogo Stadsfullmäktige 1,966,000 kr. till uppförande af en anstalt för tillgodoseende af tuberkulossjukvården i Stockholm å Stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset är afsedt att mottaga medellösa med hemortsrätt i Stockholm men äfven, om sådant utan men för sjukhusets egentliga uppgift låter sig göra, mindre bemedlade lungotsjuka i alla stadier å 400 platser i allmänt rum samt 30—40 företrädesvis för mera ömtåliga patienter beräknade platser i enskilda och halfensklida rum.

Förarbeten för sjukhusets uppförande började år 1906, då 200,000 kr. anslogos till ändamålet. *Stat år 1908.* Till nybyggnader m. m.: 201,900 kr.; inkomster: 1,050 kr.

Barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne.

(Under förberedelse.)

Genom gåfvobref af den 12 febr. 1907 donerade sterbhusdelägarne efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en

summa af 400,000 kronor att användas till grundande af ett sjukhus för barn i första lefnadsåret. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att donatorerna under sin lifstid ägde att utse tre af styrelsens sju ledamöter och att kommunen upplåte tomt åt sjukhuset. Stadsfullmäktige förklarade sig den 8 jan. 1908 med tacksamhet mottaga donationen och ämna framdeles upplåta en tomt af omkr. 3000 kvm. areal i Arstalunden efter Drätselnämndens 1. afdelnings förslag.

Styrelse.

Medin, K. O., prof., stadsfullm., ordf.; **Möller, C.**, öfverintendent, vice ordf.; **Almström, O. H.**, ingenjör; **Kinnander, O. F.**, v. häradshöfding, sek. (valda af Hälsovårdsnämnden); **Fürstenberg, A.**, prakt. läkare; **Thiel, A.**, grosshandlare; **Sachs, J.**, direktör, kassadirektör; (valda af donatorerna).

Stockholms stads vaccinationsväsende.

Grundvalen för Stadens vaccinationsväsende bildar Kungl. Maj:ts förnyade nädiga reglemente för skyddskoppvmpningen i riket af 1853, som stadgar, att hvarje barn skall vaccineras, innan det uppnått två års ålder. Kontrollen öfver föreskrifternas efterlefnad handhafves numera i Stockholm så, att Stadens rotmän årligen lämna Hälsovårdsnämnden uppgift på barn, hvilka, ehuru de öfverskridit vaccinationsåldern, icke anmälts såsom ympade. Dessa barns målsmän kallas nu genom Hälso-polisen vid stadgad påföljd af böter att låta inställa barnen hos vaccinatörerna. Staden afönar fyra vaccinatörer, alla läkare, hvilka under den blidare årtiden (i regeln numera maj, juni, september samt möjligen oktober) en gång i veckan på offentliga vaccinationslokaler i de skilda stadsdelarna gå allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppvmpning. På samma ställe vaccineras de barn, som i rätt tid inställas. Angående privat vaccinerade barn skola anmälningar göras till Hälsovårdsnämnden. Efter vaccinationens slut hvarje höst insändas listor öfver samtliga vaccinerade till Hälsovårdsnämnden, som inom januari månads utgång öfverlämnar listorna till rotmännen för anteckning i mantalsböckerna.

Vaccinatörer förordnas af Hälsovårdsnämnden.

Instruktion. K. br. den 16 nov. 1854 till Sundhetskollégium angående skyddskoppvmpningen i Stockholm. Öfverståthållareämbetets kungörelse den 23 jan. 1855. Atskilliga förändringar i vaccinationsväsendets handhafvande infördes i början af 1880-talet på grundval af förhandlingar mellan Öfverståthållareämbetet och Hälsovårdsnämnden.

Afönningar m. m. Fyra vaccinatörer: arfvode 500 kr. Till Nämndens disposition för ökad arbete vid vaccinationen: 800 kr. (högst).

1. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Storkyrkoförsamlingen och Kungsholmen).

Svartmangatan 21 & 23, St.; mottagning: onsdagar 10 f. m. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn; mottagningstid: torsdagar 1,30 e. m.

Vaccinator.

Scholander, C. Th.

2. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Klara och Adolf Fredriks församlingar).

Kungsgatan 30, C.; mottagningstid: onsdagar och fredagar 4 e. m.

Vaccinator.

Erdmann, T. L.

3. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Jakobs, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonoras och Oscars församlingar).

Riddaregatan 3, Ö.; mottagningstid: tisdagar och torsdagar 5 e. m.

Vaccinator.

Nordlund, J. B.

4. Vaccinationsdistriktet

(omfattande Maria och Katarina församlingar).

Timmermansgatan 28 (Folkskolehuset), Sö.; mottagningstid: torsdagar 3,30 e. m. Folkungagatan 69; mottagningstid: fredagar 12,30 e. m.

Vaccinator.

Olson, E.

Stockholms stads besiktningsbyrå för prostituerade kvinnor.

Trädgårdsgatan 3, St.; polisens växelstation, riks. och allm.

Byrån leder sitt ursprung från år 1859, då en dylik byrå upprättades och ställdes under kurhusöverläkarens inscende.

Stat år 1908. Utgifter: 11,300 kr.

Aflöningar m. m. Tre läkare, hvar af en föreståndare: 2,000 kr. Bakteriolog: 1,000 kr. Till Nämndens disposition för öfriga aflöningsbehof: högst 2,200 kr., däraf 800 kr. till föreståndaren för Polisens prostitutionsafdelning.

Föreståndare.

Aspelin, J. M., andre stadsläkare.

Läkare.

Lindblad, A.; Scholander, C. Th.

Bakteriolog.

Müllern-Aspegren, G. J. U.

Kommissarie.

Dahlqvist, P., föreståndare för Polisens prostitutionsafdelning.

Allmän hälsovård.

Under rubriken Allmän hälsovård i kommunens stat ingå: Hälsopolisen, Hälsovårdsnämndens laboratorier, Vaccinationsväsendet, Bostadsinspektionen, Upplysnings- och understödsbyrån för tuberkulossjuka, Desinfektionsanstalten, Isoleringsanstalten, karantänsanstalten Skottland, Stadens karantänsstallar, desinfektioner i bostäder, utrotande af råttor, tjänstesor och diverse utgifter.

Stat år 1908. Utgifter: 176,700 kr.; inkomster: 5,100 kr.

Stockholms stads hälsopolis.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 9—7.

Hälsopolisnämningen afser att bereda Hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen öfver ordningen i staden, hvad hälsovården angår. Hälsopolisens chef närmast förste stadsläkaren är sundhetsinspektören, som antages af Hälsovårdsnämnden och skall vara en i allmän hälsovård kunnig läkare. Till hälsopolisen räknas också stadsveterinären och biträdande stadsveterinären, hvilka hafva sin hufvudsakliga verksamhet vid köttkontrollen (se sid. 70).

Sundhetsinspektören åligger hufvudsakligen: att åt Hälsopolisens personal lämna den öfriga personalen nödig undervisning i allmän hälsovårdslära och annat, som till dess yrke hör, att själf eller genom den öfriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskildt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnes förhållanden i staden, att hvarje helgfri dag på bestämd tid infinna sig å Hälsovårdsnämndens byrå och på kallelse inställa sig vid Nämndens sammankomster, till hvilka han äfven därförutan må äga tillträde. Vid förfall för förste stadsläkaren skall sundhetsinspektören vara skyldig att hans tjänsteäligganden bestrida, såvida han därtill förordnas.

Stadsveterinären tillhör Stadens hälsopolis och antages af Hälsovårdsnämnden. Stadsveterinären må ej idka enskild praktik inom veterinäryrket ej heller utan Nämndens tillåtelse åtaga sig annan tjänst. Denne veterinärs hufvudsakligaste äligganden äro: att i enlighet med gällande författningar öfvervaka smittosamma sjukdomar och farsoter bland husdjuren, att ägna sorgfälligt uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet, att hålla tillsyn öfver slakterierna

i staden, att öfvervaka slakten, slaktdjurens beskaffenhet samt köttets behandling och förvaring, att, där så behöfves, undervisa slaktarne i fråga om lämpliga metoder vid slakten, att hafva uppsikt öfver kött och fläsk samt däraf beredda födoämnen, som hållas till salu i bodar, å torg eller andra försäljningsplatser m. m. Stadsveterinären har närmaste uppsikt öfver köttbesiktningensbyråerna samt skall tills vidare vara förståndare vid en af dessa (se Södra köttbesiktningensbyrå, sid. 69).

Biträdande stadsveterinären har, förutom skyldighet såsom förståndare för den ena af köttbesiktningensbyråerna (se Norra köttbesiktningensbyrå, sid. 69), till äliggande, att utan särskild ersättning biträda stadsveterinären uti de göromål, som äligga denne enligt den af Hälsovårdsnämnden (den 13 mars 1880) utfärdade instruktion, att vid laga förfall för stadsveterinären utan särskild ersättning bestrida hans tjänsteäligganden.

I öfrigt utgöres Hälso-polisen af en kommissarie och 22 tillsyningsmän.

Kommissarijen utöfvar det närmaste förmanskapet öfver tillsyningsmännen och vägleder dessa vid deras arbete, öfvervakar att Hälsovårdsnämndens uppmaningar angående afhjälpan af sanitära olägenheter efterkommas samt är efter förordnande åklagare i sundhetsmål.

Tillsyningsmännen äligger hufvudsakligen att vaksamt efterspana befintliga sanitära olägenheter samt att äfven hafva uppmärksamheten fäst på efterlefnaden af de föreskrifter rörande sundheten och snyggheten i staden, hvilkas öfvervakande författningensligt tillhör allmänna polisen samt, om de finna något i detta afseende att anmärka, därom till kommissarijen lämna rapport.

Instruktioner. Hälsovårdsnämndens instruktion för Stockholms hälsopolis den 8 okt. 1880. Hälsovårdsnämndens provisoriska instruktion för Stockholms stads hälsopoliens veterinär den 13 mars 1880. Hälsovårdsnämndens instruktion för Hälsovårdsnämndens biträdande veterinär den 13 nov. 1885.

Aftöningar m. m. Sundhetsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,560 kr., tjägr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Stadsveterinär: 3,000 kr. Kommissarie: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjägr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr., samt bostad och ved. Tre förste tillsyningsmän: 2,300 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Aderton tillsyningsmän: lön 1,900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 200 kronor.

Sundhetsinspektör.

Backlund, A. R.; Hälsovårdsnämndens expedition; riks. 7 41; allm. 46 40; mottagningstid: 1—2.

Stadsveterinär.

Nystedt, S. P.; Hälsovårdsnämndens exp.; riks. 7 51; allm. 52 61; mottagningstid: 1—2; (se f. ö. Södra köttbesiktningensbyrå.)

Biträdande stadsveterinär.

Åfeldt, N. O. E., (se Norra köttbesiktningensbyrå.)

Kommissarie.

Österberg, B. A.

Förste tillsyningsmän.

Östergren, P. A.; **Magnusson, R. E.;** **Regné, C. O. F.**

Tillsyningsmän.

Fryklund, E.; **Boström, E. G.;** **Johannesson, C. J. E.;** **Norgren, C.;** **Engman, H. A.;** **Lagerman, A. F.;** **Dahl, G. E.;** **Wähl, J. A.;** **Rune, F.;** **Flod, J.;** **Ternell, E. E.;** **Wedin, E. W.;** **Ekbergh, C. G.;** **Ståfors, J. A.;** **Lilienberg, J. G.;** **Rosén, G. A.;** **Widstrand, O. M. V.;** **Molin, A. E.;** **Andersson, A.**

Dessutom *extra tillsyningsmän* i mån af behof.

Stockholms stads anstalter för köttbesiktning.

Sedan hälsovårdsstadgan börjat tillämpas i Stockholm och i sammanhang därmed hälsopolisuppsikt införts öfver här till salu utbudna födoämnen, blefvo (1880) de förra trikinbyråerna centralpunkter för den offentliga köttbesiktningen i gemen. Förståndareskapet, som förut varit anförtrödt åt läkare, öfverlämnades, sedan dessa afgått, åt Hälsovårdsnämndens veterinärer.

Köttbesiktningensbyråerna, som de numera kallas, hafva enligt senaste föreskrifter till uppgift att dels betjäna allmänheten med besiktning i sanitärt afseende af inlämnade fläsk- och andra köttvaror, dels verkställa undersökning af sådana matvaror, som af stadens hälsopolis anhållits, och i förekommande fall oskadliggöra dessa. Svin kött, som vid undersökning befunnits trikinhaltigt, inlöses af byråerna enligt viss taxa. Närmaste tillsynen öfver byråerna utöfas af stadsveterinären. Byråerna benämnas den norra och den södra och hafva, för att vara lätt tillgängliga för allmänheten och hälsopolisen, placerats i närheten af de betydande salutorgen Hötorget och Kornhamnstorg, nämligen i egendomarna n: r 4 Olofsgatan och n: r 2 Västra Sluggatan. Den södra byrån har för mottagande af fläsk för trikinbesiktning dessutom en filial i n: r 9 Munkbrogatan.

Vid hvarje byrå skola vara anställda en förståndare, som bör vara legitimerad veterinär, en bokförare, en kassör, tillika journalförare och vägare, erforderligt antal mikroskopister, en förman samt behöfligt antal betjäning. Förståndare, bokförare (numera Hälsovårdsnämndens kamrerare) och kassörer antagas af Hälsovårdsnämnden, öfrigt ordinarie personal af förste stads-läkaren och extra personal af förståndaren.

Stadgar. Hälsovårdsnämndens stadgar för köttbesiktningensbyråerna i Stockholm den 26 febr. 1904.

Stat år 1908. Utgifter: 90,000 kr.; inkomster: 90,000 kr.

Södra köttbesiktningsbyrån.

Västra Slussgatan 2, Sö., med filial Munkbrogatan 9, St.; riks. 755; allm. 36 29; filialen: allm. 11 32; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 5,000 kr. (dessutom 3,000 kr. såsom stadsveterinär). Biträdande föreståndare: arfvode 5,000 kr. Kassör: arfvode 2,200 kr. Mikroskopister: arfvode 1,200—1,300 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300—1,500 kr. Inkasserare och profbarare: arfvode 900 kr.

Föreståndare.

Nystedt, S. P., stadsveterinär; (se Hälsovårdsnämndens expedition, sid. 50.)

Biträdande föreståndare.

Jansson, J. E.

Kassör.

Lundholm, A. U.

Mikroskopister.

Tjäder, Amelie Gustava; Nyman, Tyra Teresia; Ahlström, Sofia Elisabeth; Fagerberg, Elsa Elisabeth Olivia.

Förman.

Eriksson, K. J. (filialen).

Vaktmästare.

Jonsson, K. E. (förste vaktm.); Pettersson, C. Hj.; Hjertstrand, S. M. (filialen); Svanström, K. Th. (filialen).

Inkasserare.

Andersson, S. V.

Dessutom tre extra mikroskopister, tre extra stämplare och arbetsbiträden (hvaraf en vid filialen), hvilka inkallas i mån af behof.

Norra köttbesiktningsbyrån.

Olofsgatan 4, C.; riks. 754; allm. 67 00; expeditionstid: 8—3.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 6,000 kr. Biträdande föreståndare: arfvode 4,000 kr. Kassör och vägare: arfvode 2,200 kr. Sex mikroskopister: arfvode 1,100—1,300 kr. Förman: arfvode 1,900 kr. Vaktmästare: arfvode 1,300—1,500 kr. Stämplare: arfvode 1,200 kr.

Föreståndare.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Biträdande föreståndare.

Petreljus, K. A. O.

Kassör och vägare.

Stoltz, J. O.

Mikroskopister.

Hanngren, Maria Helena; Palin, Anna Maria; Stoltz, Berta Eugenia; Svedelius, Anna Matilda;

Malmborg, Maria Ingeborg Bernhardina; Ringström, Ingeborg Fredrika.

Förman.

Odin, K. A.

Vaktmästare.

Edman, E.; Johansson, J. T.; Ekström, K. J. V.; Lindström, J. H.

Dessutom sex extra mikroskopister, en stämplare och fyra extra arbetsbiträden, hvilka inkallas i mån af behof.

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Löfsta, postadress och järnvägsstation: *Riddersvik; riks. Riddersvik 3; allm. Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.*

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar däraf och kasserade, till föda otjänliga födoämnen af animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter, fett och köttmjöl.

Af dessa båda produkter försäljes fettet till tekniskt bruk — köttmjölet såsom tillsatsfoder för svin och höns.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ångan erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från hvilken äfven lämnas för driften behöflig elektrisk kraft.

Stat år 1908. Utgifter: 13,500 kr.; inkomster: 17,000 kr.

Aflöningar m. m. Veterinär: 500 kr. Redogörare: 500 kr. Förman: 1,500 kr., samt bostad. Maskinist: 1,620 kr. (tillika maskinist vid Renhållningsverkets afd. vid Löfsta, hvarifrån halfva lönen utgår).

Veterinär.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär.

Redogörare.

Forsman, E. Hj., föreståndare för Renhållningsverkets afdelning vid Löfsta.

Förman.

Ljungqvist, E. J.

Maskinist.

Carlsson, A. J.

Hälsovårdsnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium.

Hötorget 14, C.; riks. 15 38; allm. 87 72; expeditionstid: 1—3.

Hälsovårdsnämndens fysikalisk-kemiska laboratorium började sin verksamhet år 1883. Anstalten förestås af Hälsovårdsnämndens ingenjör. Af ingenjören utföras tekniskt-hygieniska undersökningar i samband med Nämndens verksamhet såsom beträffande vattenaflopp, hostäder och samlingslokaler, fabriker och näringar m. m.,

kemiska undersökningar angående till salu hållna födoämnen, dryckesvaror och njutningsmedel samt i öfrigt analyser och tekniska undersökningar, som påkallas särskildt genom hälsopolisens verksamhet.

Instruktion. Hälsövarðsnämndens instruktion för Hälsövarðsnämndens ingenjör den 16 febr. 1894.

Stat år 1908. Utgifter: 12,000 kr.

Aflöningar m. m. Ingenjör: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjper 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Mikroskopiker: arfvode 1,800 kr.

Ingenjör.

Sondén, K. G. A.

Mikroskopiker.

Huss, H. A.

Dessutom *tillfälliga biträden* i mån af behof.

Hälsövarðsnämndens bakteriologiska laboratorium.

Hötorget 14, C.; riks. 15 02; allm. 52 62; laboratoriet öppet: 9-3, 5-7.

Hälsövarðsnämndens bakteriologiska laboratorium började sin verksamhet 1901. Å laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar rörande till Nämndens verksamhet hörande frågor äfvensom utredningar i hälsövarðsrenden, för hvilkas bedömande bakteriologisk sakkunskap erfordras, samt undersökningar i diagnostiskt syfte (för medellösa i Stockholm kostnadsfritt, eljest enligt taxa) å de prof, som för dylikt ändamål från de praktiserande läkarna i staden eller landsorten till laboratoriet insändas.

Instruktion. Hälsövarðsnämndens instruktion för föreståndaren vid Nämndens bakteriologiska laboratorium den 12 april 1901.

Stat år 1908. Se under det fysikalisk-kemiska laboratoriet.

Aflöningar m. m. Föreståndare: arfvode 4,000 kr.

Föreståndare.

Pettersson, A.

Stockholms stads desinfektionsanstalt.

Östgötagatan 44, Sö.; riks. 7 56; expeditionstid: 8-1, 3-7.

Desinfektionsanstalten grundades år 1882 och inrymdes i lokal vid Hornsgatan 82. Den hade till en början allenast en desinfektionsugn och 4 rum för härbärgande af friska personer, hvilkas bostäder med anledning af där inträffade fall af smittosamma sjukdomar undergingo desinfektion. På sommaren 1906 flyttades desinfektionsanstalten till sin nuvarande lokal, där tvenne ugnar finnas uppsatta. (Jfr Isoleringanstalten, se nedan.)

Stat år 1908. Utgifter: 8,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Desinfektionsanstalten och Isoleringanstalten). Desinfektör: 1,200 kr. Vaktmästare: 1,200 kr.

Dessutom åtnjuta desinfektör och vaktmästare bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Desinfektör

Strömberg, S. A.

Vaktmästare.

Pettersson, K. A. E.

Desinfektion i bostäder.

Stockholms hälsopolis, Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 741; allm. 52 61; expeditionstid: 9-7.

Desinfektion i bostäder verkställes af Hälsopolisen jämlikt K. förordningen den 19 mars 1875 ang. åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare samt lagen den 13 maj 1904 angående vissa åtgärder mot utbredning af lungsot, äfvensom i andra fall på begäran af enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Reglemente m. m. Se ofvan.

Stat år 1908. Utgifter: 2,500 kr.

Aflöningar m. m. Hälsopolisens tillsyningsmän användas.

Desinfektörer.

Hälsopolisens tillsyningsmän.

Stockholms stads isoleringsanstalt.

Brännkyrkagatan 62, Sö.; riks. 97 79. Expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringanstaltens ändamål är att härbärgera och ställa under observation personer från smittade hem. Den inrymdes till en början (1882) i samma lokal som Desinfektionsanstalten, Hornsgatan 82, såsom en särskild isoleringsafdelning. Den nuvarande isoleringsanstalten är (sedan år 1905) inrymd i egendomen nr 62 vid Brännkyrkagatan. Anstalten rymmer i nedre våningen, förutom kök och bostad för förestånderskan, expeditionsrum samt tvenne badafdelningar, en för män och en för kvinnor. En trappa upp finnas fyra rum med olika ingångar samt inom särskild tambur en afdelning på tre sofrum och matrum, afsedd att vid utrymmande af någon större lägenhet bereda tillflykt äfven åt en större familj. Två trappor upp äro inredda sju isoleringsrum, flertalet med skilda ingångar, samt förrådsrum. Å hela anstalten kan samtidigt intagas ett fyr-tiotal personer.

Tillsynen öfver hela anstalten utöfvas af sundhetsinspektören.

Stat år 1908. Utgifter: 6,000 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare: 150 kr. (Isoleringsanstalten och Desinfektionsanstalten).
Förestånderska: 600 kr.

Dessutom åtnjuter förestånderska bostad.

Redogörare.

Holmberg, G. A.

Förestånderska.

Strömberg, Ch.

Stockholms stads karantänsanstalt.

Skottland, Norra Fjäderholmen; riks. 15 65.

En karantänsanstalt ingick redan i den 1884 uppjordade planen för ordnandet af hufvudstadens epidemiskjukvård, men den anlades först 1892 under trycket af då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjäderholmgruppen hörande lilla ön Skottland. Anstalten har till ändamål att betjäna fartyg, ombord å hvilka sjukdomsfall i kolera eller pest förekommit och som därför måste undergå desinfektion. Anstalten är ordnad efter samma principer som desinfektionsanstalten i staden ehuru i mindre skala. Hufvudbyggnaden innehåller dels en mindre sjukafdelning på sex å åtta sängar, dels en därifrån fullständigt skild desinfektions- och tvättafdelning. Här förutom finnas en mindre logementsbyggnad för fartygsbesättning, bostadshus för anstaltens egen personal samt skjul och andra nödiga uthus. Anstalten har blott få gånger behöft tagas i bruk, men då gjort god nytta.

Stat år 1908. Utgifter: 1,000 kr.

Aflöningar m. m. Tillsyningsman: årfvode 600 kr. Öfrig personal anställes vid behof.

Tillsyningsman.

Karlsson, C. A.

Stockholms stads karantänsstallar.

F. d. Järnvägen å K. Djurgården, Dj.

Sedan K. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrifvit, att införelse sjöledes af nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som för djuren inrättade karantänlokaler, gick Öfverståthållareämbetet i författning om anordnande af dylika lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på stadens bekostnad efter rationella principer inrättadt mindre karantänstall, som fick sin plats inom f. d. Järnvägen på Djurgården. Stallet har plats för tolf större djur. Sedan genom K. kungörelsen den 18 maj 1894 skärpta karantänsbestämmelser införts, uppfördes på Hälsovårdsnämndens initiativ ännu ett dylikt stall under våren 1896, beläget icke långt från det förra. Hufvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt Stadsfullmäktiges beslut den 16 sept. 1898 under Hälsovårdsnämndens öfverinseende och förvaltning. Närmaste inse-

endet öfver dessa anstalter tillkommer den af Medicinalstyrelsen förordnade besiktnings-(karantäns-)veterinären eller vid förfall för honom en besiktningsveterinärsuppleant. Vid anstalten finnas dessutom särskilda skötare.

Reglemente m. m. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur, den 9 jan. 1899.

Aflöningar m. m. Djurimportörerna betala efter taxa.

Besiktnings-(karantäns-)veterinär.

Nystedt, S. P., stadsveterinär.

Besiktnings-(karantäns-)veterinärssuppleanter.

Åfeldt, N. O. E., bitr. stadsveterinär; Jansson, J. E., bitr. förest. vid södra köttbesiktningsbyrån.

Dessutom skötare.

Stockholms stads fosterbarnsinspektion.

Hälsovårdsnämndens expedition, Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7 41; allm. 52 61; expeditionstid: 1—3.

Enligt lagen den 6 juni 1902 om fosterbarns vård åligger det hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd att hvar inom sitt verksamhetsområde, ägna särskild omsorg åt fosterbarn till skydd för deras hälsa, att för detta ändamål dels tillse att icke fosterbarns vård utöfvas af personer eller på ställen, som äro olämpliga därför, dels ock öfvervaka fosterbarnens behandling. Åt sundhetsinspektören lämnades 1903 i uppdrag att i de fall, då Nämndens eget ingripande fordrades, tillsvidade under året fullgöra de enligt lagen Nämnden åliggande skyldigheter i afseende å denna vård med åliggande för honom att mottaga anmälningar från barnuppfostrare och fullgöra den undersökning, sådan anmälan förutsätter, att öfvervaka och handleda de biträden, som kunde blifva ytterligare anställda för tillsynen af barnen. För utöfvande af sagda tillsyn äro numera anställda fyra inspektriser. Distrikten äro nu: 1. Maria förs., 2. Katarina och Nikolai förs., 3. Kungsholmen och de delar af Gustaf Wasa och Mattei förs., som ligga norr om Odengatan och väster om Norrtullsgatan från Odengatan norrut räknadt, 4. återstoden af Norrmalm samt Östermalm. Inspektrisen för 1. distr. sköter dessutom expeditionen.

Stat år 1908. Utgifter: 11,000 kr.

Aflöningar m. m. Fosterbarnsinspektör: 1,200 kr. En fosterbarnsinspektöris: 1,800 kr.; tre fosterbarnsinspektöriser: 1,500 kr.

Fosterbarnsinspektör.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör.

Fosterbarnsinspektiser.

Harling, E. L. M. (1. distr.); **Ellstam**, f. Harling, E. R. (2. distr.); **von Koch**, M. M. (3. distr.); **de la Croix**, A. K. (4. distr.).

Stockholms stads bostadsinspektion.

Kungsträdgårdsgatan 2 C, C.; riks. 7438; allm. 8677; expeditionstid: 1—2.

År 1906 beslöto Stadsfullmäktige att en bostadsinspektion skulle under Hälsovårdsnämndens inseeende inrättas i hufvudstaden med uppdrag att ur sundhetssynpunkt afsyna nyuppförda byggnader, att upptaga och företaga utredning öfver klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt genom inspektion tillse, att bostäder icke till följd af olämpligt byggnads sätt, bristande underhåll eller överbefolkning äro hälsofarliga, och att efter den plan och i den utsträckning, som af Hälsovårdsnämnden bestämmes, företaga undersökning af bostädernas allmänna beskaffenhet.

Instruktion. Ej fastställd.

Stat år 1908. Utgifter: 9,000 kr.

Aflönningar m. m. Bostadsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjppr 1,950 kr. dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Manlig assistent: 2,300 kr. Öfriga assistenter: 1,800 kr.

Bostadsinspektör.

Wirgin, G.

Assistenter.

Thedin, C. A.; **Hesselgren**, Kerstin; **Julin**, Kjerstin; **Lilliesköld**, f. Annerup, L. M. (Vica).

Stockholms stads ambulansväsende.

Det offtentliga ambulansväsendet i Stockholm har utvecklat sig särskildt på senare åren, delvis under medverkan af enskilde. En del af den här nedan omnämnda ambulansattiraljen tillhör ej Hälsovårdsnämnden och står t. o. m. i ett fall (djurtransportvagnarna) ej under dess inseeende; för öfersiktighetens skull har emellertid här sammanförts samtliga hithörande uppgifter. För närvarande finnas i hufvudstaden följande fortskaffningsmedel för sjuka personer eller för sjuka eller döda djur:

1) *Ambulansvagnar*, afsedda för transport af sjuka och skadade personer, som blifvit af polispersonalen omhändertagna för att beredas vård och hjälp. Af sådana vagnar finnas för närvarande tre, hvaraf en tillhörig Drottning Sophias förening, hvilken inlagt stor förtjänst om ambulansväsendets utveckling. Dessa vagnar finnas uppställda en å hvardera af brandkårens stationer i husen n:r 64 Malmkillnadsgatan (Johannes station, riks. 12 94, allm. 47 00) och n:r 11 Tjärhofsgatan (Katarina station, riks. 13 12, allm. 33 00) samt Krummakaregatan 22 (Maria station, reservvagn) samt kunna af polis-

man rekvireras alla tider af dygnet. Transporten verkställs kostnadsfritt med manskap och hästar tillhörande brandkåren. Installelse sker inom ungefärligen samma tidsutdräkt, som åtgär för kårens utryckningar till eldsvåda.

Det är läkare medgifvet att personligen från brandstationerna rekquirera ambulansvagnarna för transport till sjukhus af personer, som på grund af häftig blödning, till följd af olyckshändelse eller af annan orsak äro i *synnerligt* behof af *skyndsamt* behandling å sjukhus, så att sjukvagnens inställande icke kan afvakas, eller behöfvat uppstått å sådan tid af dygnet, då denna vagn icke är tillgänglig, samt den sjukes transporterande i vanligt åkdon prövas skola medföra skada eller väsentligt ökad lidande.

Härvid skall läkaren uppgifva: a) sitt eget namn; b) den sjukes namn; c) d:o bostad; och d) d:o sjukdom; samt e) lägenheten, hvarifrån den sjuke skall afhämtas.

Afser rekvisitionen plats å de norra stadsdelarna eller staden inom broarna, bör den ställas till Johannes brandstation, för öfriga delar af hufvudstaden till Katarina brandstation.

2) *Sjukvagnar*, afsedda för transport af sjuka, som vårdas i sina hem eller annorstädes och icke kunna forslas i vanliga åkdon utan att tillskyndas skada eller väsentligt ökad lidande. Dessa vagnar äro för närvarande två och finnas uppställda hos hyrverksaktiebolaget Frey, Grefuregatan 11, som förbundit sig att med hästar och 2 bärare framföra vagnarna till begärd plats.

Den ena vagnen tillhör Drottning Sophias förening till understöd af härens och flottans sjukvård och kan af en hvar mot erläggande af 8 kronor för hvarje transport rekvireras genom bud eller telefon, riks. 45 64, allm. 30 och hålles tillgänglig mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m.

Den andra vagnen tillhör Hälsovårdsnämnden och är afsedd att efter förordnande af läkare användas under ofvan angifna förhållanden för transport af medellösa eller mindre bemedlade sjuka. Vagnen tillhandahålles utan afgift mellan kl. 7 f. m. och kl. 9 e. m. och kan rekvireras antingen genom bud eller medelst telefon å samma nummer, som för närmast ofvan omförmälda vagn angifvits.

Vid begagnandet af denna vagn skall följande iakttagas:

Det ankommer på vederbörande läkare att afgöra, huruvida den sjukes ekonomiska förhållanden äro sådana, att transporten bör verkställas kostnadsfritt, i följd hvaraf läkaren förutom vanlig sjukhusremiss, då sådan är erforderlig, skall utfärda särskildt intyg, som jämte sjukdomens beskaffenhet uttryckligen angifver, att transporten skall ske med sjukvagn *kostnadsfritt*, hvilket intyg skall lämnas till kusken vid den sjukes afhämtande.

Vid rekvisitionen skall uppgifvas: a) den sjukes namn; b) lägenheten, hvarifrån den sjuke

skall afhämtas: c) det sjukhus eller annat ställe, till hvilket transporten skall ske; samt d) tydligt tillkännagifvas att rekvisitionen afser Hälsovårdsnämndens vag.

3) *Epidemivagnar*, afsedda att användas för transport af sjuke, som lida af eller misstänkas lida af kolera, smittkoppor, fläckfeber, scharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angifvet, utlämnas vag för mässlingssjukas transporterande.

Epidemivagn kan rekvideras alla tider på dygnet antingen genom närmaste polisstation, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukes namn och sjukdom (svensk benämning), eller af läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast rikstelefon 12 89 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgifva: a) sitt eget namn; b) den sjukes namn; c) d:o bostad; och d) d:o sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i hvarje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri för fattiga, som äro försedda med eller kunna anskaffa rotmans medellöshetsintyg; andra betala därför 2 kronor.

4) *Djurtransportvagnar*. På framställning af Svenska allmänna djurskyddsföreningen medgif Drätselnämnden i januari 1901, att tvenne af den nämnda föreningen till allmänt begagnande upplåtna vagnar, särskildt konstruerade för transport af döda eller sjuka hästar och andra större djur, skulle få uppställas i Stockholms renhållningsverks kaserner samt kunna genom bud eller telefon rekvideras enligt närmare fastställda föreskrifter. Då det emellertid visade sig, att vagnarna vid flera tillfällen icke kunnat installeras med önskvärd snabbhet samt att vid telefonisk rekvisition icke alltid vakt kunde finnas tillstädes å Renhållningsverkets kaserner för att mottaga densamma, öfverflyttades, efter framställning från Öfverståthållareämbetet till Drätselnämnden, uppdraget i fråga fr. o. m. år 1905 till brandkåren, som förfogar öfver ständig vaktpersonal och lämpligare hästar. Vagnarna uppställes den ena å Johannes (riks. 12 94, allm. 47 00), den andra å Katarina station (riks. 13 12, allm. 33 00).

Kungörelse härom utfärdades af Öfverståthållareämbetet den 31 dec. 1904 med i huvudsak samma föreskrifter som förut lämnats, nämligen följande.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport af hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund af sjukdom eller af annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, därvid rekvisition härom göres af polisman och transporten verkställles till Kungl. Veterinärinstitutet eller, på begäran af djurets ägare eller innehafvare, till enskildt stall eller förvaringsrum, därest det samma är beläget inom hufvudstadens tullar;

2:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom hufvudstadens tullar eller i dess närmaste omgifningar, därvid rekvisition kan ske omedelbart till någon af nyssnämnda brandstationer eller och genom polisstation eller patrullerande poliskonstapel, samt

3:o) för transport af *sjuka* hästar eller andra större djur i andra fall än ofvan nämnda, då öfverenskommelse därom träffas för hvarje särskildt fall med brandchefen i Stockholm.

Det åligger ägare eller innehafvare af djur, som, på sätt i det föregående nämnts, blifvit transporterade, att härför utgifva ersättning:

a) För det i mom. 1 omförmälda fall med 4 kr., därvid betalning uppbäres af polispersonalen;

b) För det i mom. 2 omförmälda fall:

1:o) då transporten sker mellan kl. 6 förmiddagen och kl. 10 eftermiddagen med 6 kr.;

2:o) då transporten sker under öfriga delen af dygnet med 9 kr., i hvilka fall betalning erlägges i förskott å den brandstation, hvarifrån vagnen utlämnas;

c) För de i mom. 3 afsedda fall efter öfverenskommelse.

Reglementen m. m. Hälsovårdsnämndens tillkännagifvande angående transport af sjuka inom hufvudstaden den 26 aug. 1904. Öfverståthållareämbetets kungörelse (angående djurtransporter) den 31 dec. 1904.

Utrotandet af råttor.

Hälso-polisen, Kungsträdgårdsgatan 2 C C.; riks. 7 41; allm. 25 61; expeditionstid: 9 — 7. Inlämningsställen af dödade råttor, se nedan.

Från och med år 1901 utbetalas genom Hälsovårdsnämnden ersättning för dödade råttor till främjande af dessa pestsmittbärande skadedjurs utrotande. Betalningen utgick till år 1905 med 10 öre pr dödad djur, från och med detta sistnämnda år utgår ersättning med 5 öre. De dödade råttorna inlämnas å vissa inlämningsställen (se nedan). Insendet öfver denna verksamhet är uppdraget åt en af Hälso-polisens förste tillsyningsmän. Detta förfaringsätt tillämpas dock endast intill 1 april 1908, efter hvilken tid premieringen upphör. Anslaget kommer därefter att användas för inköp af de rätt dödade medel »Ratin» och »Rats», hvilka genom Hälsovårdsnämndens tillsyningsmän komma att utläggas öfver hela staden efter en gemensam plan, så att medlet »Ratin» användes för staden inom broarne och de norra stadsdelarne och »Rats» på Södermalm.

Reglemente m. m. Se Hälsovårdsnämndens berättelse år 1901 och protokoll 1908.

Stat år 1907. Utgifter: 10,000 kr.

Tillsyningsman.

Östergren, P. A., förste tillsyningsman hos Hälso-
polisen.

Inlämningsställen.

I regel tillgängliga hela dagen.

Norrmalm: Klara Norra Kyrkogatan 25, *C*, Roslagsgatan 6, *Va*, och renhållningsstationen vid Karlberg.

Östermalm: Birgerjarlgatan 41, *C*, och soplastningsstationen vid Östra järnvägsstationen, *Ö*.

Kungsholmen: Kungsholmsgatan 7 och 55, *K*.

Staden inom broarna: St. Nygatan 34, *St*.

Södermalm: Soplastningsstationerna vid Södra järnvägsstationen, Åsögatan 2, *Sö.*, Nytorget 41, *Sö.*, Södermalmstorg 26, *Sö.*, Kruk-
makaregatan 36, *Sö*.

Stockholms stads fattigvårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Fattigvårdsnämnden.

Klara Västra Kyrkogata 3 A. C.; riks. 1096; allm. 80 16; sessionstid: i allmänhet andra tisdagen i månaden, vanligen kl. 6,30 e. m.

Det är egentligen först i början af förra århundradet och särskildt genom 1813 års fattigvårdsordning som sträfvanterna från myndigheter nas sida att organisera Stockholms fattigvårds väsen taga en bestämdare gestalt. Genom nämnda förordning sökte man finna en medelväg mellan de båda principerna: centralisation och de territoriella församlingarnas själfstyrelse. I denna fattigvårdslagstiftning gjordes en väsentlig förbättring genom utfärdandet af stadgan angående fattigvården i Stockholms stad af den 1 april 1843, hvarmed ett stort steg togs i riktning mot centralisation i förvaltningen. Den bättre ordning, som härigenom infördes, visade snart sin frukt, bland annat i upprättandet af förbättrade fattigvårdsanstalter. Då Stockholm erhöi sin nya kommunalförordning 1862, infördes i fråga om fattigvården fullständig centralisation i fattigvårdsförvaltningen. Sedan dess är fattigvården en Stadens gemensamma angelägenhet. Fattigvårdsstyrelser inom de särskilda församlingarna finnas ännu, men dessa lyda under den för hela Staden gemensamma Fattigvårdsnämnden, som är öfverstyrelse för Stockholms stads hela offentliga fattigvård. Fattigvårdsnämnden, som fick sin instruktion fastställd den 4 mars 1864, har att på tjänligaste sätt ordna och besörja den allmänna fattigvården jämte den därmed förenade tillsyn öfver sedlighet och ordning. Nämnden består numera af tolf ledamöter och åtta suppleanter, som väljas af Stadsfullmäktige för två år i sänder. Polismästaren är i kraft af sitt ämbete berättigad att öfvervara Nämndens sammanträden och att deltaga i öfverläggningarna, men icke i besluten. Nämnden utser inom sig ordförande för ett år i sänder. Öfverståhållaren förer ordet i Nämnden, då han är tillstädes, med rätt att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten. Nämnden sammanträder minst en gång i månaden.

Nämnden äger åt särskilda delegerade öfverlämna att i fråga om fattigvårds beviljande, intagning å Stadens fattigvårdsanstalter m. m. (se nedan) med Nämndens rätt besluta i cnlighet med de föreskrifter, som af Nämnden meddelas.

Hos Nämnden är anställd en fattigvårdsinspektör. Honom åligger att ägna sorgfälligt uppmärksamhet åt allt, som rör den allmänna fattigvården i hufvudstaden, verka för dess följdriktiga handhafvande och sunda utveckling, hos Fattigvårdsnämnden och de under densamma lydande styrelser göra de framställningar, hvilka till vinnaude häraf påkallas, samt bringa Nämndens beslut till verkställighet, där ej detta tillkommer annan. Fattigvårdsinspektören skall ock på begäran tillhandagå hufvudstadens enskilda barmhärtighetsinrättningar med erforderliga upplysningar och råd. Vid Nämndens och underlydande styrelser sammanträden må inspektören närvara med rätt att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten. Frågor, rörande fattigvårds beviljande, som tillhöra Nämndens eller delegerades handläggning, skola beredas och föredragas af inspektören, hvilken det ock åligger att på Nämndens anmodan afgifva utlåtanden i öfriga frågor, som anses böra till honom hänskjutas. I fråga om utöfvandet af kontroll och ledning af den primära undersökningen rörande hjälpsökandes behof och personliga förhållanden, hvilken angelägenhet fortfarande tillhör rote-männen, äger inspektören öfverinseende likasom ock öfver användningen af det årsanslag, som fr. o. m. 1899 ställts till Fattigvårdsnämndens förfogande till ersättning åt särskildt anställda biträden vid undersökningen af ifrågasatta understöd. Fattigvårdsinspektören skall ock ombesörja, att öfver Stadens samtliga understödstagare register föres, så inrättadt, att däraf med lätthet kan vinnas upplysning om den fattigvård, som hvarje understödstagare beviljats.

Instruktion. K. instruktionen för Stockholms stads fattigvårdsnämnd den 4 mars 1864. I instruktionen ha gjorts ändringar genom K. kungörelserna den 13 nov. 1874 och 14 dec. 1883; enligt den sistnämnda fick Nämnden rätt att själf utse sin ordförande (förut endast vice ordförande, då öfverståhållaren var själfskrifven som ordinarie ordförande). En ytterligare ändring skedde genom K. kungörelsen den 22 dec. 1898, då antalet af Nämndens ledamöter med bibehållande af 8 suppleanter nedsattes från 16 till 12 och fattigvårdsinspektören tillkom.

Stat år 1908. Utgifter: 3,109,675 kr.; inkomster: 467,000 kr.

Fattigvårdsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Bohman, H. E. M., justitieråd, stadsfullm.

Öfriga ledamöter.

Petterson, C. A. Hj., handlande.
 Lagergren, C. H., grosshandlare, stadsfullm.
 Alexanderson, C. A., bruksägare, stadsfullm.
 Lundahl, Fr., apotekare.
 Eklund, K. A., kyrkoherde.
 Marcus, J. A. A., intendent.
 Hirsch, S. O., ingenjör.
 Lindeberg, K. M., kansliråd.
 Carlsson, Sture C., öfverläkare.
 af Klintberg, Gertrud M. K., fröken.
 Wassberg, A., folkskolelärare, stadsfullm.

Suppleanter.

Nilsson, A. G., direktör.
 Pauli, Ebba H., fröken.
 Brundtn, F. A., handlande.
 Rystedt, C. G., civilingenjör, stadsfullm.
 Wretman, W., kapten.
 Lindqvist, F. L., snickare, stadsfullm.
 Linders, J., revisionssekreterare.
 von Koch, G. H., redaktör.

Kassaförvaltare.

Lundahl, Fr.; Alexanderson, C. A.

Suppleanter.

Hirsch, S. O.; Lindeberg, K. M.

Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård.

Klara Västra Kyrkogata 3 A, C.; riks. 10 96; allm. 80 16; sessionstid: vanligen onsdagar kl. 1,15.

Fattigvårdsnämnden har åt särskilda delegerade öfverlämnat att i fråga om fattigvårds beviljande med Nämndens rätt besluta i enlighet med de föreskrifter, som af Nämnden meddelas. Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård, hvilka utses för ett år i sänder, utgöras af ordförande, vice ordförande och en tredje ledamot samt tre suppleanter. Efter pröfning af de hjälpsökandes behof och i öfrigt förekommande omständigheter äga delegerade:

att i kommunens ålderdomshem till vård och åtnjutande af det underhåll, hvarom Fattigvårdsnämnden särskildt förordnar, intaga sådana fattiga, som i följd af ålder, bräcklighet eller annan fortfarande anledning äro i behof af ständigt hjälp. I följd af denna bestämmelse har förordnandet om intagning i ålderdomshem blifvit för vinnande af större likformighet öfverflyttadt från fattigvårdsstyrelserna och antalet platser i dessa anstalter sålunda numera gemensamt för hela staden;

att till intagning å försörjningsinrättning, Stadens asyl för husvilla och Stadens anstalter för barn hänvisa sådana fattiga, som i följd af särskilda olycksfall, ihållande sjuklighet eller andra dylika omständigheter äro i behof af hjälp och icke böra å sjukvårdsinrättning eller ålderdomshem intagas, eller ock bevilja sådana behöfvande penningunderstöd;

att till intagning å Allmänna barnhuset remittera barn under 6 års ålder; att till intagning i Stadens barnhem och uppfostringsanstalter meddela remisser, till Nämndens utackorderingsbyrå remittera sådana minderåriga, som anses böra för fattigvårdens räkning utackorderas, äfvensom förordna om vårdande genom vederbörande fattigvårdsstyrelses försorg och mot den uppfostringshjälp, som delegerade i hvarje fall bestämma, af de barn, för hvilka annan utväg anses icke kunna eller böra beredas; samt

att jämväl i öfriga understödsärenden, hvilka Fattigvårdsnämnden ej särskildt förbehållit sig, meddela beslut.

Fattigvårdsinspektören verkställer delegerades beslut samt äger, under tiden mellan delegerades sammanträden, å delegerades vägnar vidtaga åtgärder i ärenden, som ej tåla uppskof.

Instruktion. Fattigvårdsnämndens instruktion för delegerade för beviljande af fattigvård den 7 mars 1904.

Ledamöter.

Lagergren, C. H., ordförande; Petterson, C. A. Hj., v. ordförande; Marcus, J. A. A.

Suppleanter.

af Klintberg, Gertrud; Hirsch, S. O.; Linders, J.

Protokollsförare.

Registratorn hos Fattigvårdsnämnden.

Fattigvårdsnämndens upphandlingskommission.

I likhet med Hälsovårdsnämnden har Fattigvårdsnämnden tillsatt en upphandlingskommission, hvilken äger att inforra gemensamt anbud å vissa förnödenheter till Ålderdomshemmen, Arbetsinrättningen och Allmänna försörjningsinrättningen m. fl.

Kommissionen består af fem ledamöter och fem suppleanter, valda bland Fattigvårdsnämndens och ofvan uppräknade anstalters styrelser ledamöter. Fattigvårdsnämndens ledamot är ordförande. Kommissionen antager biträde och protokollsförare.

Instruktion. Fattigvårdsnämndens reglemente för kommissionen den 17 juni 1907.

Ledamöter.

Petterson, C. A. Hj. (för Fattigvårdsnämnden), ordf.; Gustafsson, G. Th. (för Arbetsinr.); Marcus, J. A. A. (för Försörjningsinr.); Mag-

nusson, G. G. (för Rosenlunds ålderdomshem);
Ohlsson, J. E. (för Sabbatsbergs ålderdomshem).

Suppleanter.

Hirsch, S. O.; Nilsson, A. G.; Sundström, P. A.;
Ahlberg, J. P.; Lindqvist, G. W.

Fattigvårdsnämndens expedition.

Klara Västra Kyrkogata 3 A, C.; riks. 10 69; allm. 80 16; expeditionstid: 10—3.

Stat år 1908. Utgifter: 108,780 kr.

Aflöningar m. m. Fattigvårdsinspektör: 6,500 kr., däraf lön 4,550 kr., tjgr 1,950 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Fattigvårdsinspektörsassistent: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Sekreterare: arfvode 2,500 kr. Ombudsman, gemensam för Hälsovårds- och Fattigvårdsnämnderna: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. (hvar hälften här beräknas med 1,750 kr.). Registrator: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjgr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Redogörare: arfvode 3,000 kr. Förste kontorsskrifvare: 2,400 kr., däraf lön 1,680 kr., tjgr 720 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Andre kontorsskrifvare: 2,100 kr., däraf lön 1,470 kr., tjgr 630 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Till biträde vid Nämndens ombudsmansexpedition: 1,500 kr. Till biträde för varning af bettlare: 800 kr. Två vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Till aflöning åt tillfälligt biträde hos Nämnden samt underlydande fattigvårdsstyrelser och inrättningar: 7,500 kr. Till ersättning åt biträden vid undersökning med anledning af ifrågasatta fattigundersöd: 15,000 kr. (utgår till s. k. tillsyningsmän med 1,200 kr. årligen för hvar samt 60 kr. årligen för hvar till spårvagns-penningar).

Dessutom åtnjuter den ene vaktmästaren bo-stad och ved, den andre 200 kr. i hyresbidrag.

Fattigvårdsinspektör.

Lindblom, F. G. A., riks. 40 20; allm. 79 02;
mottagningstid: 12—2.

Fattigvårdsinspektörsassistent.

Nordfeldt, A. G., allm. 195 31.

Sekreterare.

Thorell, O. R., tjänstl.; tjf. Wallerstedt, P. G. E.,
allm. 195 33.

Ombudsman.

von Schulzenheim, C. H. J., riks. 66 61; allm.
195 34.

Ombudsmannens biträde.

Lagercrantz, C. G.

Registrator.

Moureau, N. C., riks. 72 57; allm. 195 32; läm-nar ur pensionregistret bevis angående pen-sionier.

Redogörare.

Kellin, N. A., riks. 71 58; expeditionstid: 9—
10,30.

Förste kontorsskrifvare.

Blomquist, K. A.

Andre kontorsskrifvare.

Nilsson, A.

Biträde för varning af bettlare.

Beckman, C. L. H., kanslist vid polisen.

E. o. tjänstemän.

Molin, A.; Ahlgren, R. L.; Öström, J. N. H.;
Kjellberg, R. O. M.; Olsson, B. F.; Hagelthorn,
T. G. A.

Inventeringsman.

Bergendal, E. E. F. B.

Vaktmästare.

Nyström, K. E.; Holmström, C. H. J.

Tillsyningsmän.

Ahlgren, R. L.; Bergendal, E. E. F. B.; Edmark,
J. V., f. d. polisöfverkonstapel; Björkman, C.
A., handlande; Hagberg, C. E., redogörare;
Janson, J., f. d. polisöfverkonstapel; Larsson,
A., f. d. poliskonstapel; Lindberg, K., f. d.
poliskommissarie; Olsson, B. F.; Peterson, G.
F., redogörare; Zilén, E. P., f. d. polisöfver-
konstapel.

**Fattigvårdsnämndens utackorderings-
byrå.**

*Fleminggatan 22, K.; riks. 40 10; allm.
54 24; expeditionstid: 9—3.*

Sedan år 1889 inom Fattigvårdsnämnden väckts förslag om vidtagande af bättre åtgärder för kontrollen å de utackorderades vård än de dittills anlitade och frågan härom hänskjutits till utredning af några af Nämndens ledamöter, inkommo dessa med ett omfattande förslag rörande organisationen af utackorderingsväsendet. I öfverensstämmelse med detta förslag inrättades år 1891 den nuvarande utackorderingsbyrån. Denna har till ändamål att i lämpliga fosterhem, företrädesvis i landsorten, bereda god vård och uppfostran åt minderåriga, som af Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård till byrån remitteras. Fr. o. m. år 1907 tar byrån äfven befattning med utackordering af äldre sinnesslöa och orkeslösa personer. Byrån skall äfven utöfva tillsyn å de utackorderades vård. I förening med byrån finnes ett barnhem

(Fleminggatan 22) för inhysande af barnen, tills plats hinner åt dem anskaffas. Byråns angelägenheter handhafvas af en styrelse af fem personer, årligen utsedda af Fattigvårdsnämnden. Af styrelsen tillsätts för utackorderingsbyrån en föreståndare (som tillika är protokollsförare och redogörare) samt två barnavårdsinspektörer, den ena för besök af fosterhem i landsorten och den andra för besök af dylika hem i Stockholm, samt för barnhemmet en föreståndarinna. Dessutom antages annan nödig personal, hvaribland för hvarje utackorderingsområde i landsorten lokalombud, som skola uppsöka och föreslå hem, lämpliga för mottagandet af fosterbarn, biträda barnavårdsinspektören vid dennes inspektionsbesök samt i öfrigt handhåva tillsynen öfver barnen inom distriktet. Lokalombudens verksamhet äfvensom fosterhemmen inspekteras af barnavårdsinspektören.

Instruktion. Fattigvårdsnämndens instruktion för styrelsen för Stockholms stads fattigvårdsnämnds utackorderingsbyrå och barnhem den 10 jan. 1902.

Stat år 1908. Utgifter: 237,100 kr.

Aflöningar m. m.

Vid utackorderingsbyrån:

Föreståndare: arfvode 3,000 kr. Biträde åt föreståndare: 1,200 kr. Barnavårdsinspektör i Stockholm: arfvode 1,000 kr. Barnavårdsinspektör i landsorten: 3,000 kr., däraf lön 2,100 kr., tjgr 900 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 400 kr. samt resekostnadsersättning.

Vid barnhemmet:

Föreståndarinna: lön 700 kr., bostad, ved, ljus, tvätt och kost, dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Läkare: arfvode 500 kr. Maskinist-eldare: lön 1,000 kr. samt bostad, ved och ljus, dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Biträde vid porten: 200 kr. Kvinnliga biträden tillsammans 1,900 kr. samt naturaförmåner.

Styrelsens ledamöter.

Brundin, F. A., grosshandl., kassavårdare; **Lagergren, C. H.**, grosshandl., stadsfullm., ordf.; **Rossander, H.** Vendela, änkefru, inspektor; **Wretman, W.**, kapten, vice ordf.; **Wassberg, A.**, folkskolelärare, stadsfullm.

Suppleanter.

Carlsson, Sture C., öfverläkare; **Månsson, Gertrud**, handelsidkerska.

Utackorderingsbyrån.

Föreståndare.

Beckman, C. L. H., tjänstledig; **Hård af Segerstad, A. Helmi M.**, tf.

Biträde åt föreståndaren.

Hård af Segerstad, A. Helmi M., tjänstledig, tf. föreståndare; **Pehrsson, Magnbild W. E.**, tf.

Barnavårdsinspektör i Stockholm.

Lindhagen, Anna J. J.

Barnavårdsinspektör i landsorten.

Kihlqvist, J. L.

Barnhemmet.

Föreståndarinna.

Bonnevier, Elin M.

Läkare.

Erdmann, Th. L., distriktsläkare.

Maskinist, eldare och portvakt.

Nilsson, E. G.

Dessutom sex kvinnliga biträden.

Församlingarnas fattigvårdsstyrelser.

Inom hvar och en af hufvudstadens territorialförsamlingar skall finnas särskild fattigvårdsstyrelse, bestående af församlingens kyrkoherde samt i regeln sex af Fattigvårdsnämnden årligen utsedda ledamöter. Fattigvårdsinspektören och vederbörande rotemän äro berättigade att öfvervara styrelsens sammanträden och att delta i öfverläggningarna, men ej i besluten. För hvarje år väljer styrelse inom sig ordförande, verkställande direktör och kassavårdare, kunnande dock två af dessa befattningar hos samma person förenas. Styrelse tillkommer att utöfva den närmaste och omedelbara tillsynen öfver de fattiga inom församlingen samt, där sådant är för styrelsens medgifvet, själf vidtaga eller i annat fall hos Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård föreslå de åtgärder, som af behovet påkallas.

De undersökningar, som erfordras för vinande af tillförlitlig upplysning rörande hjälpsökande, verkställas af vederbörande rotemän. Efter eget bepröfvande må styrelsen meddela hjälpbehöfvande nödortfigt understöd i mat och ved, så ock åt barn inom skolåldern, som i anseende till brist på kläder eller skodon förhindras att bevista folkskola, låta anskaffa oundgängligen nödig beklädnad. Kan nöden ej på nu angifna sätt afhjälpas eller prövas den behöfvande lämpligare böra på annat sätt understödjas, skall styrelsen hos Fattigvårdsnämndens delegerade göra hemställan om den åtgärd, som styrelsen kan finna ändamålsenligast. Är nöden trängande må styrelse lämna tillfälligt understöd i penningar eller vidtaga annan åtgärd för tiden, intill dess delegerade hunnit i ärendet besluta. Hyreshjälper eller annat penningunderstöd, som Fattigvårdsnämndens delegerade beviljat, utdelas i närvaro af minst en bland styrelsens ledamöter samt styrelsens redogörare. Styrelsen har ordinarie sammankomst en gång i hvarje månad och sammanträder dessutom så ofta omständigheterna därtill föranleda. Verkställande direktören åligger att tillse och vaka öfver verkställig-

heten af styrelsens beslut samt att vidtaga för fattigvårdens handhavande nödiga åtgärder, som ej tåla uppskof.

Med Fattigvårdsnämndens tillstånd äger fattigvårdsstyrelse att med diakonissanstalten i Stockholm träffa aftal om anställande af diakonissa till biträde. Diakonissan har till hufvudsaklig verksamhet att öfvervaka, att tilldeladt understöd behörigen användes, samt i sådant syfte vara verkställande direktören behjälplig.

Instruktion. Instruktion för församlingarnas fattigvårdsstyrelser den 30 jan. 1899.

Stat år 1908. Utgifter: 670,350 kr.; inkomster: 50,141: 25 kr.

Aflönningar m. m. Verkst. direktör: till skrifbiträde 250—1,000 kr. Redogörare och protokollsförare: 800—1,400 kr. Vaktmästare: 200—550 kr. De högsta angifna beloppen återfinnas i en enda församling, Katarina.

Storkyrkoförsamlingens fattigvårdsstyrelse.

Stortorget 1, St.; riks. 70 71; Stork. 3 81; expeditionstid: tisdagar och fredagar 8,30—9,30.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Håhl, J. F.**, pastor primarius, ordf.; **Bergström, J. A. T.**, körsnär, verkst. dir.; **Bernström, C. A. F.**, boktryckare; **Ohlsson, J. E.**, speerihandlande, stadsfullm.; **Schalin, C. A.**, grosshandlare, kassavårdare; **Scholander, C. T.**, distriktsläkare; **Westerlund, E. O.**, kassör.

Redogörare, protokollsförare och skrifbiträde.

Nordfeldt, A. G., fattigvårdsinspektörsassistent.

Vaktmästare.

Svanborg, Rosalie Charlotta.

Diakonissa.

Hultman, f. Hedin, Hilma Carolina.

Klara församlings fattigvårdsstyrelse.

Klara Östra Kyrkogata 3, C.; Brunkeb. 18 90; expeditionstid: onsdagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Strandell, K. E. A.;** **Berg, B. A. W.**, handlande, verkst. dir.; **Boije, C. O.**, handlande, kassavårdare; **Andersson, B. J. F.**, ingenjör, stadsfullm.; **Troilius, C. R. W.**, v. häradshöfding, ordf.; **Ulrich, Sigrid, E. Ch.**, fröken; **Laurent, E.**, prakt. läkare, stadsfullm.

Redogörare och protokollsförare.

Nyberg, F. W. W., revisor.

Vaktmästare.

Karlson, J. V.

Diakonissa.

(gemensam med Storkyrkoförsamlingen.)

Hultman, f. Hedin, Hilma Carolina.

Kungsholms församlings fattigvårdsstyrelse.

Garfvaregatan 2, K.; Kungsh. 41; expeditionstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Larsson, C. W.;** **Bennet, C. A. H.**, ingenjör; **Graham, P. S.**, ingenjör; **Geijer, B. O.**, grosshandlare; **Görransson, A. R. W.**, sekreterare; **Lindqvist, G. W.**, disponent, ordf. och kassavårdare; **Pfeiff, A. W.**, f. d. godsägare, verkst. dir.

Redogörare och protokollsförare.

Lindeberg, C. A., registrator.

Vaktmästare.

Spångberg, O. C.

Diakonissa.

Hasselberg, Maria Mathilda.

Adolf Fredriks församlings fattigvårdsstyrelse.

Vallingatan 18, C.; allm. 44 12; expeditionstid: tisdagar och fredagar 8,30—9,30; från 1 sept. måndagar och torsdagar 8,30—9,30.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Heüman, E. D.;** **Appelqvist, J. A.**, kamrerare; **Hinderson, A. F.**, manufakturhandlare, verkst. dir.; **Johansson, L. P.**, byggmästare, kassavårdare; **Lagergren, C. H.**, grosshandlare, stadsfullm., ordf.; **Malmqvist, C. P.**, sadelmakare; **Netzel, Laura**, fröken; **Pauli, Ebba H.**, fröken.

Redogörare och protokollsförare.

Ekman, A., krigsråd.

Skrifbiträde och diakonissa.

Schultz, Ebba.

Vaktmästare.

Strömberg, Alma Kristina Gustafva.

Gustaf Wasa församlings fattigvårdsstyrelse.

Norrtullsgatan 37, Va.; riks. och allm. 53 92; expeditionstid: måndagar och torsdagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Hallberg, H. E.;** **Carlsson, J. P.**, direktör; **Fegth, J. P.**, bruks-

ägare, kassavårdare; **von Friesen**, F. H., jur. kand.; **Lindholm**, J. M., bageriätkare, ordf.; **Nilsson**, J. A. T., direktör, verkst. dir.; **Sjögren**, P., fabriksör; **Månsson**, Gertrud K., handelsidkarska.

Redogörare, protokollsförare och skrifbiträde.

Hagberg, C. E., f. d. kamrerare.

Vaktmästare.

Mejer, Anna Kristina.

Diakonissa.

Ringberg, Signe Maria Vilhelmina.

Mattei församlings fattigvårdsstyrelse.

Karlbergsvägen 47, Va.; expeditionstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Löfgren**, A.; **Almström**, K. W., civilingenjör, kassavårdare; **Anderberg**, Pamela Vilhelmina, fröken; **Carlsson**, H. J., föreståndare för Stadsmissionens barnhem; **Marcus**, J. A. A., intendent, ordf.; **Sandberg**, H. T., f. d. bokauktionskommisarie, verkst. dir.; **Themptander**, Tekla U., fröken; **Westman**, K. A., kontorschef; **Ärfelt**, L. E., mariningenjör.

Redogörare och protokollsförare.

Jacobson, T. A.

Skrifbiträde.

Marcus, J. G. A.

Vaktmästare.

Gunnarsson, C. E.

Diakonissa.

Nyström, Anna Elisabet.

Jakobs och Johannes församlingars fattigvårdsstyrelse.

Regeringsgatan 74 B 1 tr. ö. g., C.; riks 27 29; alm. 159 44; expeditionstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i Jakobs förs. (själfskr.) **Hammarsten**, F.; kyrkoherden i Johannes förs. (själfskr.) **Öhman**, K.; **Alexanderson**, C. A., bruksägare, stadsfullm.; **Lindmark**, A., skomakaremästare, stadsfullm.; **Nilson**, N., byggmästare; **Petterson**, C. A. Hj., f. d. handlande, ordf. och verkst. dir.; **Rundqvist**, A. W., fabriksidkare; **Sivert**, A. W., järnkramhandlare, kassavårdare.

Redogörare och protokollsförare.

Sundén-Cullberg, A. A.

Skrifbiträde.

Petterson, Alma Berta Maria.

Vaktmästare.

Ehnqvist, A. F.

Diakonissa.

Andersson, Carolina.

Engelbrekts församlings fattigvårdsstyrelse.

Valhallavägen 61, Ö.; alm. 217 42; expeditionstid: måndagar och torsdagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Westman**, V. E. F.; **Almqvist**, E. K., kanslisekreterare, kassavårdare; **Cederblom**, Gerda, fröken, amanuens vid Nordiska museet; **Hirsch**, A. M., fil. kand.; **Johansson**, N. J. A., byggmästare; **Olander**, G., handlande, verkst. dir.; **Palmqvist**, Helena, lärarinna; **Wernstedt**, C. L., registrator, ordf.; **Johansson**, Alex., förmän.

Redogörare, protokollsförare och skrifbiträde.

Nilson, A., kontorskrifvare.

Vaktmästare.

Granfelt, A. M.

Diakonissa.

Ingman, R. M.

Hedvig Eleonora församlings fattigvårdsstyrelse.

Östermalmsgatan 28, Ö.; Österm. 2 91; expeditionstid: onsdagar och lördagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Lagerström**, G. O.; **Aurell**, F. O., ingenjör; **Bergendahl**, A., kontorschef; **Gumælius**, Sofia L., fröken; **Hernmarck**, C. G., kammarrättsråd, ordf.; **Holtermann**, O. C. F., kabinetskammarherre; **Huldt**, Ellen C., fröken; **Johanson**, E., grosshandlare, kassavårdare; **von Koch**, G. H., redaktör, verkst. dir.

Redogörare och protokollsförare.

Tillberg, A. Hj., kamrerare.

Vaktmästare.

Gustafson, Ida Helena.

Diakonissa.

Andersson, Sofia Mathilda.

Oscars församlings fattigvårdsstyrelse.

Banérsgatan 25 n. b. ö. g., Ö.; allm. 230 25; expeditionstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Fries, S. A.**, stadsfullm.; **Carlson, L. Fr.**, grosshandlare; **Eklund, J. L.**, fabrikör, stadsfullm.; **Lindström, P. E.**, byråchef, ordf.; **Nordquist, E. A.**, grosshandlare, kassavårdare; **Wennerlöf, C. A. H.**, öfvermaskinist; **Rosengren, Karolina M.**, folkskollärarinna; **Wedberg, Ebba Ch.**, fröken, verkst. dir.; **Hoffsten, E. T.**, ingenjör.

Redogörare och protokollsförare.

Peterson, G. F.

Vaktmästare.

Erikson, M.

Diakonissa.

Vakant.

Katarina församlings fattigvårdsstyrelse.

Götgatan 38, Sö.; Maria 5; expeditionstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 8,30—9,30; 15 maj—15 sept. endast tisdagar och lördagar.

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Landquist, C. A. E.**; **Ahlberg, J. P.**, fabrikör; **Björkqvall, C. G.**, fabrikör; **Gustafsson, G. Th.**, handlande; **Lundahl, Fr.**, apotekare, ordf. och verkst. dir.; **Söderström, A. F.**, direktör, kassavårdare; **Wahlström, Clara E.**, fröken.

Redogörare och protokollsförare.

Tollsten, Th. B. V., fältintendent, major.

Skrifbiträde.

Moëll, J. O. H. N.

Vaktmästare.

Wessberg, F. F.

Diakonissa.

Andersson, Anna Lisa.

Maria församlings fattigvårdsstyrelse.

Ragvaldsgatan 10, Sö.; riks. 55 83; expeditionstid: måndagar och torsdagar 9—10

Ledamöter.

Kyrkoherden i förs. (själfskr.) **Eklund, K. A.**, ordf.; **Carlsson, J. A. K.**, grosshandlare, stadsfullm.; **Nilsson, C. F.**, f. d. bagare, verkst. dir.; **Pauli, O. E.**, kansliråd; **Redtz, J. M.**,

direktör; **Rossander, E. E. J.**, sotaremästare; **Simonsson, O. F.**, disponent, kassavårdare.

Redogörare, protokollsförare och skrifbiträde.

Abrahamson, K. O. A.

Vaktmästare.

Jansson, Johanna Maria.

Diakonissa.

Wällgren, Anna Katarina.

Stockholms stads ålderdomshem.

Ursprungligen hade hvarje församling sitt fattighus. Sedan centralisation införts i fattigvårdsförvaltningen började man inse fördelen af att de inom olika församlingar spridda fattighusen sammanslogos. Detta är nu genomfördt. Sedan 1872 finnes vid Sabbatsberg å den förut af Storkyrkoförsamlingen för ändamålet disponerade tomten ett fattighus — numera kalladt *Sabbatsbergs ålderdomshem* — och sedan år 1886 ett dyligt i sydvästra delen af Maria församling, kalladt *Rosenlunds ålderdomshem* (f. d. Södermalms fattighus).

Dessa båda ålderdomshem ha till ändamål att till vård och underhåll emottaga sådana till Stockholms kommun hörande fattiga, som i följd af hög ålder, bräcklighet eller annan anledning äro i behof af ständigt hjälp och genom hederande vandel gjort sig förtjänta att intagas å sådant hem. Ålderdomshemmets styrelse består af åtta ledamöter, som af Fattigvårdsnämnden årligen utses. För hvarje år väljer styrelsen inom sig ordförande, vice ordförande och kassavårdare. Styrelsen har till sitt biträde såsom hemmets föreståndare en syssloman, hvilken tillika är dess redogörare och räkenskapsförare. Styrelsen antager dessutom andra erforderliga biträden.

Intagning å hemmet sker till följd af remiss från Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård.

Sabbatsbergs ålderdomshem.

Torsgatan, C.; riks. 86 06; allm. 71 40; expeditionstid: 9—2.

Sabbatsbergs ålderdomshem, som i sitt nuvarande skick daterar sig från 1872, har plats för 878 personer.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Sabbatsbergs ålderdomshem den 11 jan. 1904.

Stat år 1908. Utgifter: 167,630 kr.; inkomster: 3,400 kr.

Aflöningar m. m. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Predikant: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppgr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. (predikant tillika vid Sab-

Portvakt.

Eriksson, A. P.

Dessutom en *eldare* och en *dräng* samt 15 *kvinnliga biträden* (sköterskor).

Rosenlunds ålderdomshem.

Skånegatan 1, Sö.; riks. 12 09; Maria 15 04; expeditionstid: 10—3.

Rosenlunds ålderdomshem, som daterar sig från 1887, har efter nyligen skedd utvidgning platser för omkring 1,200 personer.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Rosenlunds ålderdomshem den 11 jan. 1904.

Stat år 1908. Utgifter: 217,700 kr.; inkomster: 2,500 kr.

Aflönningar m. m. Syssloman: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Predikant: arfode 1,400 kr. Organist och försångare: arfode 250 kr. Protokollsförare: arfode 300 kr. Läkare: arfode 1,500 kr. Tre sjukvårdsförestånderskor: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Skrifbiträde: 500 kr. Maskinist: 1,600 kr., däraf lön 1,120 kr., tjogr 480 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Maskinistbiträde: 1,200 kr. Eldare: 1,200 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Portvakt och dräng: 1,000 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Kvinnliga biträden tillsammans: 4,000 kr.

Dessutom åtnjuta syssloman, sjukvårdsförestånderskor, maskinist, maskinistbiträde, vaktmästare och portvakt bostad och ved; sjukvårdsförestånderskor, köksförestånderska, sköterskor och kvinnliga biträden bostad, ved och delvis kost.

Styrelsens ledamöter.

Ahlberg, I. P., disponent; Andersson, A. N., byggmästare, stadsfullm., vice ordf.; Berg, Helen E., änkefru; Gustafsson, G. Th., handlande, kassavårdare; Lundahl, Fr., apotekare; Magnusson, G. G., journalist; Östberg, J., kammarråtsråd, stadsfullm., ordf.; Riben, K. A., vice häradshöfd.

Syssloman.

Broman, H. W. Träffas säkrast 1—3.

Predikant.

Svanberg, A. E.

Organist.

Runö, J. O.

Protokollsförare.

Vakant.

Läkare.

Nylin, E. W. A.

batsbergs sjukhus, hvarifrån halva lönen utgår). Organist och försångare: arfode 250 kr. Protokollsförare: arfode 300 kr. Läkare: arfode 1,500 kr. Två sjukvårdsförestånderskor: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Skrifbiträde: 500 kr. Maskinist: lön 1,000 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Vaktmästare: lön 1,000 kr., dessutom två ålderstillägg å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Dräng: 700 kr. Kvinnliga biträden tillsammans: 5,720 kr. Dessutom till Styrelsens disposition att användas till åtskilligt biträde högst 1,600 kr.; häraf lönas en portvakt med 1,000 kr. och en eldare med 600 kr.

Dessutom åtnjuta syssloman, de två sjukvårdsförestånderskorna, maskinist, vaktmästare och dräng, portvakt och eldare bostad och ved; köksförestånderska bostad, ved och kost; de kvinnliga biträdena bostad, ved och ersättning för ljus. Om bostad och ved lämnas predikanten, minskas lönen med 1,000 kr.

Styrelsens ledamöter.

Johanson, L. P., byggmästare; Lagergren, C. H., grosshandlare, stadsfullm., ordf.; Lindencrona, H. A. H., major, vice ordf.; Lindqvist, G. V., disponent; Netzel, Sigrid H., fröken; Ohlsson, J. E., specerihandlare, stadsfullm., kassavårdare; Rossander, H. Wendela, professorska; Rystedt, C. G., civilingenjör, stadsfullm.

Syssloman och föreståndare.

Weidenhielm, C. A.

Predikant.

Lundström, E. Hj. J.

Organist och försångare.

Eklund, Regina Lovisa.

Protokollsförare.

Almgren, G. E.

Läkare.

Cassén, A. W.

Sjukvårdsförestånderskor.

Eriksson, E. M.; Othberg, E. E.

Skrifbiträde.

Ekholm, T.

Köksförestånderska.

Lundstedt, E. D.

Maskinist.

Ekholm, K. Hj.

Vaktmästare.

Olsson, K. J.

Sjukvårdsförestånderskor.

Frykholm, E.; Boman, S. M.; Sättergren, E. C.

Köksförestånderska.

Jansson, K. Ch.

Maskinist.

Hjertqvist, A. Nilsson.

Vaktmästare och skrifbiträde.

Löw, B. J.

Portvakt och dräng.

Johansson, T. V.

Dessutom en vaktmästare, ett maskinistbiträde, en eldare, fem köksbiträden samt nio kvinnliga biträden (sköterskor).

Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning.

Fleminggatan 22, K.; riks. 56 67; allm. 69 79; expeditionstid 8—5; ang. särskilda afdelningar och filialer se nedan.

Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning daterar sin uppkomst från tiden närmast efter den nya kommunalordningens införande. Vid denna tid hade hufvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gårde», Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. Dillströmska inrättningen). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning. Försörjningsinrättningens nuvarande reglemente är af den 16 september 1878.

Denna inrättning har till ändamål att emottaga och vårda fattiga, som i följd af särskilda olycksfall, anhörigas fränfalle eller andra dylika omständigheter äro i behof af hjälp och icke böra å fattighus (ålderdomshem) intagas. Å anstalten tillredas dessutom de matportioner, som af kommunen genom fattigvårdsstyrelserna utdelas till behöfvande å Kungsholmen, Norr- och Östermalm. Inrättningens vård är anförtrord åt en styrelse bestående af sju ledamöter, som af Fattigvårdsnämnden årligen utses. Styrelsen väljer inom sig för hvarje år en ordförande och en vice ordförande samt antager syssloman och öfrig nödig personal. Sysslomannen är inrättningens föreståndare samt äger att utöfva den styrelsen tillkommande husbonderätten öfver hjonen. Intagning af hjon sker efter remiss af Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård; dessutom äger Öfverståthållarämbetet för polisärenden rätt att direkt till inrättningen remittera kvinnor, som böra intagas å den där befintliga arbetsafdelningen för kvinnor (särskild arbetsinrättning för sådana saknas).

Försörjningsinrättningens *hufvudafdelning* är belägen å Kungsholmen, Fleminggatan 22, och upptager med tillhörande gårdar och planteringar hela kvarteret Tegelslagaren mellan

nämnda gata och Klaraviken. Afdelningen är delvis under ombyggnad, hvadan antalet platser endast ungefärligen kan angifvas. Det uppgår till något öfver 1,600. Hufvudafdelningen är fördelad i tvenne underafdelningar, vanligen benämnda *försörjningsafdelningen* och *sjukafdelningen*. Inom den förra fördela sig hjonen på ålderdomsafdelningen (icke arbetsföra hjon), och arbetsafdelningen (mera arbetsföra hjon). Sjukafdelningen har återigen tvenne underafdelningar, nämligen afdelningen för kroppssjuka och afdelningen för sjuksjuka. De ordinarie sängplatserna å dessa sjukafdelningar uppgå till 550, resp. 315; dessutom tagas i regel i anspråk ett betydande antal extra sängplatser, i början af år 1907 omkring 300 å den förra afdelningen och 100 å den senare. Försörjningsinrättningens sjukafdelning är hufvudstadens största sjukvårdsinrättning.

Utom hufvudafdelningen har försörjningsinrättningen åtskilliga *filialer*, nämligen filialen vid Arbetsinrättningen (200 platser), filialen vid Kungsholmsgatan 39 (140 platser för kvinnor), filialen vid Tjärhofsgatan 12 (120 platser för män), filialen vid Bondegatan 23 (165 platser), filialen vid Bondegatan 22 (120 platser) samt filialen vid Lilla Gråbergsgatan 3 (60 platser). Hvad filialen vid Arbetsinrättningen beträffar besörjes dess förvaltning på försörjningsinrättningens bekostnad af Arbetsinrättningen. Filialen vid Tjärhofsgatan, som förut var nattaly för husvillan, och filialerna vid Bondegatan 22 och Lilla Gråbergsgatan äro nya, daterande sig från åren 1906 och 1907.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning den 16 sept. 1878.

Stat år 1908. Utgifter: 665,200 kr.; inkomster: 89,000 kr.

Aflönningar m. m. Syssloman: 4,000 kr., däraf lön 2,800 kr., tjygr 1,200 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Predikant: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjygr 1,050 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Organist och försångare: arfvode 250 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Tre bokhållare: 2,000 kr., däraf lön 1,400 kr., tjygr 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Arbetsförestånderska: lön 1,000 kr. Biträden åt arbetsförestånderska: 1,000 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Tre maskinistbiträden: 1,400 kr. Eldarebiträden tillsammans: 1,220 kr. Tio vaktmästare: lön 1,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Två köksförestånderskor: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Köksbiträden tillsammans: 3,120 kr. Dräng: 500 kr. Tillsyn i porten: 250 kr.

Dessutom åtnjuta sysslomannen, bokhållarna, arbetsförestånderskan, maskinisten, maskinistbiträdena och vaktmästarna bostad och ved; köksförestånderskorna och drängen bostad, ved, lyse och kost.

Om bostad och ved lämnas predikanten, minskas lönen med 1,000 kr.; om kost lämnas ogifta vaktmästarna och maskinistbiträdena, minskas lönen med 200 kr.

Åt arbetsförestånderske-, eldare- och köksbiträdena äger styrelsen rätt att bevilja bostad, ved och kost.

Styrelsens ledamöter.

Carlsson, Sture C., öfverläkare, v. ordf.; **Lagergren**, C. H., grosshandlare, stadsfullm.; **Marcus**, J. A. A., intendent; **Nilsson**, N., byggmästare; **Piehl**, C. G., direktör, stadsfullm., ordf.; **Sundström**, P. A., grosshandlare; **Yngström**, P., jur. kand.; **af Klintberg**, Gertrud, M. K., fröken; **Lindqvist**, F. L., snickare, stadsfullm.

Syssloman och föreståndare.

Zetterlund, A. V.

Predikant.

Johnson, C. L.

Organist och försångare.

Nordquist, G. L.

Protokollsförare.

Kræpelin, E. L.

Bokhållare.

Janson, C. J. R.; **Rydberg**, O. J.; **Malmström**, A.

Skrifbiträden.

Lindblom, Ingrid E.; **Löfroth**, Edit C. L.

Förestånderskor.

Svanström, V. M. (arbetsf.); **Anderson**, E. A. (köksf.); **Larson**, K. A. (köksf.)

Maskinist.

Larson, V.

Vaktmästare.

Veber, P. O.; **Olson**, E.; **Jansson**, J. V.; **Engström**, G. H.; **Nordin**, F. A.; **Lindhe**, C. J.; **Falk**, A. L.; **Allard**, A. G.; **Svedberg**, A.

Biträde för tillsyn i porten.

Olson, Anna Hilma Charlotta.

Dessutom två arbetsförestånderskebiträden, tre maskinistbiträden, tre eldarebiträden, elfva köksbiträden och en dräng.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelning för kroppssjuka.

Fleminggatan 22, K.; riks. 25 75; allm. 123 80.

Afdelningen rymmer 550 ordinarie platser. Extra platser anlitas i stor utsträckning.

Aföningar m. m. Öfverläkaren: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjogr 1,350 kr. Tre underläkare: 2,800 kr., däraf lön 1,960 kr., tjogr 840 kr. Öfversköterska: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjogr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tjuguåtta sjuksköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Fyrtiosex sjuksköterskebiträden: 250 kr. Baderska: lön 240 kr., dessutom ett ålderstillägg å 60 kr.

Dessutom åtnjuta underläkare bostad med möbler, eldning, städning och lyse; öfversköterska, sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden och baderska bostad, ved, lyse och kost.

Öfverläkare.

Wilens, G. D.

Underläkare.

Nicklasson, G. V.; **Schildt**, E. V.; **Karlén**, O. A.

Öfversköterska.

Lagerman, A. K. S.

Sjuksköterskor.

Erikson, E. L.; **Nyberg**, A. V.; **Person**, E.; **Björk**, B.; **Stark**, A. M.; **Vesterlund**, H. M. S.; **Möllerström**, S. M. I.; **Anderson**, A. C.; **Johanson**, M. E.; **Peterson**, G. N.; **Grey**, A. C. S.; **Vinqvist**, A. M.; **Hamberg**, G. E. G.; **Tirén**, K. E.; **Gustafson**, M.; **Håkanson**, H. P.; **Thurfjell**, A.; **Relander**, A. A.; **Olson**, E. J.; **Anderson**, M.; **Karlson**, A.; **Viklund**, M.; **Anderson**, K.; **Hillborg**, V. K.; **Jennische**, S. M.; **Gama-lielsson**, M. E.

Dessutom fyrtiosex sjuksköterskebiträden och en baderska.

Allmänna försörjningsinrättningens afdelning för sinnessjuka.

Fleminggatan 22, K.; riks. 96 91; allm. 96 91.

Afdelningen rymmer 315 ordinarie platser. Extra platser anlitas i stor utsträckning.

Aföningar m. m. Öfverläkare: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjogr 1,350 kr. Biträdande läkare: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjogr 1,050 kr. Två förestånderskor: 800 kr., däraf lön 560 kr., tjogr 240 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tre öfversköterskor: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Åtta skötare: lön 480 kr. Fyrtiosju sköterskor: lön 276 kr.

Dessutom åtnjuta biträdande läkare bostad med möbler, eldning och städning; förestånderskor, öfversköterskor, skötare och sköterskor bostad, ved, lyse och kost.

Öfverläkare.

Bystedt, I.

Biträdande läkare.

Olander, K. O. N.

Förestånderskor.

Björklingson, N. K. W.; Person, B. K.

Öfversköterskor.

Tornblad, V. Ch.; Wessblad, M. E. O.; Ljungcrantz, M. L.

Dessutom åtta skötare och fyrtiosju sköterskor.

Allmänna försörjningsinrättningens filial vid Arbetsinrättningen.

Se Arbetsinrättningen.

Försörjningsinrättningen disponerar enligt uppgörelse 200 platser i Arbetsinrättningens nyuppförda byggnad. Förvaltningen besörjes af Arbetsinrättningen på försörjningsinrättningens bekostnad.

Allmänna försörjningsinrättningens filial vid Kungsholmsgatan 39, K.

Tel. Kungsh. 21.

Filialen rymmer 140 platser för kvinnor.

Aflöningar m. m. Två vaktmästare: 1,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr.

Vaktmästare.

Anderson, G. A.; Lindkvist, Kristina Dorotea.

Allmänna försörjningsinrättningens filial vid Bondegatan 23, Sö.

Tel. riks. 113 30.

Filialen rymmer 165 platser.

Aflöningar m. m. Arbetsförestånderska: arfvode 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Sjuksköterska: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Arbetsförestånderskans biträde: arfvode 300 kr. Sjuksköterskebiträde: lön 250 kr.

Dessutom åtnjuta samtliga bostad med möbler, lyse och kost.

Arbetsförestånderska.

Vidmark, E.

Sjuksköterska.

Hamilton, E. M. A. B.

Vaktmästare.

Dahl, Wilhelmina.

Dessutom ett *arbetsförestånderskebiträde* och ett *sjuksköterskebiträde*.

Allmänna försörjningsinrättningens filial Tjärhofsgatan 12, Sö.

Riks. 55 92; Maria 28 26.

Filialen rymmer 120 platser för män.

Aflöningar m. m. Läkare: arfvode 1,200 kr. Två sjuksköterskor: 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvartera å 100 kr. Fyra sjuksköterskebiträden: 250 kr. Tillsyningsman: 1,400 kr. Vaktmästare: 1,200 kr. Köksförestånderska: 600 kr. Dräng: 400 kr. Två köksbiträden: 216 kr.

Dessutom åtnjuta sjuksköterskor, sjuksköterskebiträden, köksförestånderska, dräng och köksbiträden bostad, ved, kost och lyse; tillsyningsman bostad, ved och lyse.

Läkare.

Klingberg, A. F.

Sjuksköterskor.

Sventzer, N. H. C.; Erikson, S. M.

Tillsyningsman.

von Sydow, F.

Köksförestånderska.

Westerdahl, J. L.

Vaktmästare.

Sundström, G. A.

Dessutom fyra *sjuksköterskebiträden*, en *dräng* och två *köksbiträden*.

Allmänna försörjningsinrättningens filial vid Lilla Gråbergsgatan, Va.

Riks. 120 30.

Filialen rymmer 60 platser för kvinnor.

Aflöningar m. m. Läkare: arfvode pr besök. Vaktmästare: arfvode 900 kr.

Läkare.

Svensson, F. L.

Vaktmästare.

Spångström, Agnes C.

Stockholms stads arbetsinrättning.

Maria Ban- och Wollmar Yxkullsgatorna, Sö.; riks. 37 30; allm. 32 57 och 137 25; expeditionstid: 8—5.

Stockholms stads arbetsinrättning daterar sig från tiden närmast efter den nya kommunalordningens införande. Vid denna tid hade hufvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gårde» å Kungsholmen) den andra å Söder (den s. k. Dillströmska inrättningen). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning. Det nuvarande reglementet är af Fattigvårdsnämnden fastställt den 15 februari 1886. Sedan 1 aug. 1905 disponerar Arbetsinrättningen nya ända-

målsenliga lokaler vid Maria Ban- och Wollmar-Yxkullsgatorna å Söder, rymmande 1,432 personer.

Å Arbetsinrättningen må intagas dels personer, som stå under fattigvårdsstyrelses i Stockholm husbondevälde, och hvilka arbetskraft styrelsen vill å inrättningen använda (för aftjänande af skuld till fattigvården) jels nödställda, Stockholms fattigvårdssamhälle tillhördade personer, som sakna stadig hemvist och åstunda att intagas å inrättningen eller hvilka, efter det de blifvit å Försörjningsinrättningen intagna, af denna inrättnings styrelse prövas böra till Arbetsinrättningen öfverflyttas. Efter inrättningens förflyttning till de nya lokalerna intogs också mindre arbetsföra fattiga. De förstnämnda intagas genom Fattigvårdsnämndens ombudsmans försorg efter remiss från Fattigvårdsnämndens delegerade, och äger ombudsmannen härför anlita polishandräckning. Hjonet får ej kvarhållas längre än till dess skuld till fattigvården blifvit godtgjord. Med öfriga hjon åter skola skriftliga aftal upprättas.

En annan sida af Arbetsinrättningens verksamhet är den, att fattiga, som hafva bostad men ej kunna där förrätta arbete, å söken dagar mot tillgodonjutande af skäligh betalt verkställa arbete å inrättningen. Slutligen tillhandahåller Arbetsinrättningen fattiga, som vilja förrätta arbete i sina hem, där så ske kan, tjänliga råämnena, dock endast i mindre partier, äfven som erforderliga verktyg. Betalning lämnas enligt taxa.

Det vid inrättningen utförda arbetet är af mångahanda slag, förnämligast vedsågning, utearbeten, bakning, tvätt, mangling, skomakeri, skråreri, snickeri m. m. Äfven tillredes mat för de af allmänna fattigvården bespisade inom Storkyrko-, Maria och Katarina församlingar samt bröd för samtliga församlingars fattiga.

Endast män mottagas å inrättningen.

Inrättningens vård är anförtrord å en styrelse med sju ledamöter, som af Fattigvårdsnämnden årligen utses. Styrelsen väljer inom sig hvarje år en ordförande och en vice ordförande samt antager syssloman samt öfrigh nödigh personal. Sysslomannen är inrättningens föreståndare samt utöfvar den styrelsen tillkommande husbonderätten öfver hjonena, hvilka icke få aflägsna sig utan hans tillstånd.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Stockholms stads arbetsinrättning den 15 febr. 1886.

Stat år 1908. Utgifter: 371,400 kr.; inkomster: 241,500 kr.

Afövingar m. m. Syssloman: 4,500 kr., däraf lön 3,150 kr., tjygr 1,350 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 500 kr. Biträdande syssloman: 2,600 kr., däraf lön 1,820 kr., tjygr 780 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 400 kr. Predikant: arfvode 1,200 kr. Organist och försångare: arfvode 250 kr. Protokollsförare: arfvode 400 kr. Fyra bokhållare: 2,000 kr., däraf lön

1,400 kr., tjygr 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 300 kr. Läkare: arfvode 2,000 kr. Sjukvårdsförestånderska: lön 600 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Sjuksköterska: lön 500 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Tre arbetsföreståndare: 1,500 kr., däraf lön 1,050 kr., tjygr 450 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Maskinist: 1,800 kr., däraf lön 1,260 kr., tjygr 540 kr., dessutom ett ålderstillägg å 200 kr. Två maskinistbiträden: 1,400 kr. Sexton vaktmästare: lön 1,100 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Köksförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tvåttförestånderska: lön 800 kr., dessutom ett ålderstillägg å 100 kr. Tre drängar: 400 kr. Förestånderskornas biträden: 2,440 kr.

Dessutom åtnjuta syssloman, biträdande syssloman, bokhållare, arbetsföreståndare, maskinist, maskinistbiträden och vaktmästare bostad och ved: sjukvårdsförestånderska, sjuksköterska, köksförestånderska, tvåttförestånderska och drängar bostad, ved, lyse och kost. Om kost lämnas åt maskinistbiträden och vaktmästare minskas lönen med 200 kr. Åt förestånderskebiträden äger styrelsen rätt att bevilja bostad, ved, lyse och kost.

Styrelsens ledamöter.

Gustafsson, G. Th., f. d. handlande; **Lundahl**, F., apotekare; **Nilsson**, A. G., direktör; **Nilsson**, N., byggmästare; **Nylin**, E. W. A., prakt. läkare; **Piehl**, C. G., direktör, stadsfullm., ordf.; **Sundström**, P. A., grosshandlare, v. ordf.

Syssloman och föreståndare.

Petri, Hj. M.

Biträdande syssloman.

Brusén, N. G.

Predikant.

Welinder, N. J.

Organist och försångare.

Eklom, H. M.

Protokollsförare.

Lybeck, J. A.

Bokhållare.

Bonté, F. L.; **Kullberg**, O.; **Alvén**, E. G. R.; **Lindblom**, C. A.

Läkare.

Lundin, V. A.

Sjukvårdsförestånderska.

Olson, M. diakonissa.

Sjuksköterska.

Nilsson, I. A.

Arbetsföreståndare.

Björkgren, G. E.; **Bergh**, E. A.; **Pettersson**, A.

Köksförestånderska.

Lundal, R. M. L.

Twättförestånderska.

Wallin, A. K.

Maskinist.

Melander, S. F.

Vaktmästare.

Eriksson, L. P.; Edholm, P. E.; Ekenberg, I. E.; Berggren, K. T.; Johansson, V. E.; Stark, J. A.; Malm, J. A. F.; Ekström, J. O.; Lijja, L. A. J. J:son; Wigstrand, J. R. L.; Lindell, K. A.; Uddén, A. E.; Berggren, K. A.; Ahlner, K. G.; Sjöberg, K. J.; en vakant.

Dessutom två kvinnliga biträden för sjukvården, två maskinistbiträden, en extra vaktmästare, tre drängar, fyra köksbiträden och tre tvättbiträden.

Stockholms stads uppfostringsanstalt vid Skrubba, postadress: Sthlm 4.

Tel.: allm. Skarpnäck 3.

Denna daterar sig i sitt nuvarande skick från år 1896, då den förut befintliga uppfostringsanstalten för gossar genomgick en fullständig omorganisation, i det att, sedan alla icke vanartiga blifvit utackorderade eller återlämnade till sina föräldrar, de återstående blefvo flyttade till den för detta ändamål för ett pris af 55,000 kronor inköpta egendomen Skrubba i Brännkyrka socken.

Denna anstalts ändamål är att uppfostra i mindre grad vanartade gossar i åldern 9—18 år, som det åligger Stockholms kommun att taga vård om. Anstaltens styrelse utgöres af ordförande och två andra ledamöter med tre suppleanter. De utses årligen af Fattigvårdsnämnden. Anstalten förestås af en utaf anstaltens styrelse antagen föreståndare, som har ledningen så väl af gårdens och anstaltens förvaltning som af gossarnas undervisning och uppfostran och bör för detta ändamål dels själf kunna undervisa i något ämne, dels besitta sådan praktisk erfarenhet i landtmannagöromål, att han kan förestå egendomens jordbruk. Undervisningen i öfrigt, densamma som meddelas i folkskolan, besörjes af examinerade folkskolelärare jämte yrkeslärare. Intagning sker endast efter remiss från Fattigvårdsnämndens delegerade. Anstalten rymmer för närvarande 60 gossar.

Instruktion. Reglemente för uppfostringsanstalten vid Skrubba den 13 juli 1896.

Stat år 1908. Utgifter: 32,900 kr.; inkomster: 1,650 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndare, tillika räkenskapsförare, redogörare och förvaltare af jordegendomen: 3,500 kr., däraf lön 2,450 kr., tjppgr 1,050 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvaradera å 500 kr. Predikant: 300 kr. Läkare: 300 kr. Protokollsförare: arfvö-

de 250 kr. Ämneslärare: lön 1,650 kr., dessutom tre ålders-tillägg, hvar och ett å 400 kr. Ämneslärarinna: lön 1,100 kr., dessutom tre ålders-tillägg, hvar och ett å 200 kr. (Förslag är väckt i Fattigvårdsnämnden om indragande af ämneslärarinnebefattningen från och med 1 juli 1907.) Sex yrkeslärare: lön 800 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvaradera å 100 kr. Husmoder: 500 kr., dessutom två ålders-tillägg, hvaradera å 50 kr. Tjänarinna: 240 kr. För vakthållning och extra tjänstgöring: 200 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndare, ämneslärare, ämneslärarinna och yrkeslärare bostad, ved och planteringsland (om planteringsland icke begagnas, utgår såsom ersättning för denna förmån årligen 25 kr. eller 7,5 hl. potatis); husmoder och tjänarinna bostad, ved och kost.

Styrelsens ledamöter.

Neumüller, O. E., disponent; Petersson, E. R., fördelningsläkare, ordf.; Wretman, W., kapten.

Suppleanter.

Eklund, K. A., kyrkoherde; Backman, C. A., disponent; Oldberg, G. A., kapten.

Föreståndare, räkenskapsförare och redogörare.

Boström, H. H. E.

Predikant.

Lönroth, C. U. L.

Läkare.

Sundell, C.

Protokollsförare.

Wallerstedt, P. G. E.

Ämneslärare.

Skoglund, O. F.

Ämneslärarinna.

Strömberg, Signe.

Yrkeslärare.

Axelsson, A. E.; Kumlin, J. G.; Sundell, J. A.; Glans, P. Jönsson; Jonsson, K. H.; Björkman, J. D.

Husmoder.

Ekelund, Stina.

Dessutom en tjänarinna samt ett extra biträde vid tvätt, bakning m. m.

Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor.

Barnängstvärgatan 7, Sö.; riks. 12 37.

Uppfostringsanstalten för flickor, som öppnades 1870 och ännu är kvar i sin gamla lokal

på Barnängstvärgatan, har till ändamål att uppfostra (hufvudsakligen fattiga föräldralösa) flickor mellan sju och fjorton år, om hvilka det åligger Stockholms kommun att taga vård. Fattigvårdsnämnden utser årligen dess styrelse, som består af sju ledamöter. Dessa välja inom sig ordförande, vice ordförande, en kassaförvaltare och antaga äfven förestånderska. Intagning sker endast efter remiss från Fattigvårdsnämndens delegerade. Flickorna erhålla inom anstalten fullständig undervisning i folkskolans ämnen. Anstalten hyser omkring 50 flickor.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Stockholms stads uppfostringsanstalter den 20 april 1874.

Stat år 1908. Utgifter: 23,930 kr.

Aflöningar m. m. Förestånderska: 700 kr., däraf lön 490 kr., tjpr 210 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Skollärlarinna: 1,700 kr., däraf lön 1,190 kr., tjpr 510 kr., dessutom tre ålderstillägg, hvar ett å 200 kr. Slöjdlärlarinna: 500 kr. Skolkökslärlarinna: 600 kr. Extra lärlarinna: arfvode 400 kr. Redogörare och protokollsförare: arfvode 400 kr. Läkare: arfvode 150 kr. Vårdarinna: 250 kr. Portvakt och gårdskar: 1,000 kr. Tjänarinna: 180 kr. Till styrelsens disposition: till aflöning åt en trädgårdsdräng 180 kr.

Dessutom åtnjuta förestånderska, slöjdlärlarinna, extra lärlarinna bostad, ved och kost: skolkökslärlarinna, vårdarinna, tjänarinna bostad, ved, lyse och kost; portvakt bostad, ved och lyse.

Styrelsens ledamöter.

Alexanderson, C. A., bruksägare, stadsfullm., ordf.; Eklund, K. A., kyrkoherde, vice ordf.; Forsner, Emma Sophie, änkefru; Lundahl, F., apotekare, kassavårdare; Neumüller, O. E., disponent; Nilsson, Ada K. prakt. läkare; Schönthal, A. R., ingenjör, stadsfullm., inspektör.

Förestånderska.

Petersson, A. M.

Skollärlarinna.

Åberg, O.

Slöjdlärlarinna.

Bergström, J. F.

Skolkökslärlarinna.

Vakant.

Extra lärlarinna.

Nordberg, L. J.

Redogörare och protokollsförare.

Nordwall, B. I. S.

Läkare.

Lundin, V. A.

Vårdarinna.

Sandberg, G. A.

Portvakt, gårdskar och trädgårdsdräng.

Håkansson, C. J.

Dessutom en tjänarinna.

Stockholms stads barnhärbarge.

Fjällgatan 29, Sö.; allm. 133 39.

Barnhärbarget, som daterar sig från 1902, har till ändamål att bereda tillfällig vård åt fattiga yngre barn, som af Fattigvårdsnämnden omhändertagas. Styrelsen, bestående af tre ledamöter och tre suppleanter, väljes årligen af Fattigvårdsnämnden. Härbarget är afsedt för 30 barn.

Reglemente. Reglemente för Stockholms stads barnhärbarge den 7 mars 1904.

Stat år 1908. Utgifter: 9,970 kr.; inkomster: 1,000 kr.

Aflöningar m. m. Föreståndarinna: 600 kr., däraf lön 420 kr., tjpr 180 kr., dessutom två ålderstillägg, hvardera å 100 kr. Redogörare: arfvode 250 kr. Läkare: arfvode 400 kr. Sköterska: 300 kr. Två tjänarinnor: 240 kr. Till extra biträden: 170 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndarinna, skötersker och tjänarinna bostad, ved, lyse, tvätt och kost.

Styrelsens ledamöter.

Lindholm, M. J., bageriidkare; Oldberg, G. A., kapten, ordf. och kassavårdare; Ulrich, Ellen E. F., fröken.

Suppleanter.

Fürstenberg, A., prakt.läkare; Rossander, H. Wendela, änkefru, professorska; Appelqvist, J. A., kamrerare.

Föreståndarinna.

Andersson, S.

Redogörare.

Lindblom, F. G. A., fattigvårdsinspektör.

Läkare.

Svensson, F. L.

Sköterska.

Magnusson, F. E. M.

Dessutom två tjänarinnor.

Stockholms stads asyler för husvilla.

Fleminggatan 22, K.; riks. 54 85; allm. 81 25; expeditionstid: 12-2.

En ny form för fattigvårdens utöfvande inträder från år 1899 med inrättandet af Asyler för husvilla. Dessa asyler hafva till ändamål att bereda tillfälligt skydd åt medellösa eller mindre bemedlade familjefäder, kvinnor och barn, som (särskildt vid flyttningstider) äro i saknad af bostad, företrädesvis sådana, som tillhöra Stockholms kommun. Intagning sker efter remiss af Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård eller, å deras vägnar, af fattigvårdsinspektören, äfvensom i vissa fall efter remiss af polismyndighet (för persons vidare befordrande till Allmänna försörjningsinrättningen). För ett sedan november 1905 existerande natthärbärge (se nedan) gälla särskilda bestämmelser. Tiden för husvill persons vistelse å asyl må i regel icke öfverstiga 2 veckor å nattasyl och 4 veckor å barnasyl. I allmänhet må ingen ånyo intagas, förrän 3 månader förlutit, sedan den behöfvande från asylen utskrifvits.

För asylerna utser Fattigvårdsnämnden årligen en styrelse, bestående af fem ledamöter jämte två suppleanter. Styrelsen väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassavårdare samt antager till biträde vid vården af asylerna en redogörare, som tillika är protokollsförare (och inspektör); för hvarje asyl antages dessutom dels en föreståndare eller föreståndarinnna, dels ock i öfrigt erforderligt antal manliga och kvinnliga biträden, hvilken personal bör, liksom föreståndare eller föreståndarinnna, vara boende inom asylen.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för Stockholms stads asyler för husvilla den 16 februari 1903.

Stat år 1908. Utgifter: 70,200 kr.; inkomster: 4,500 kr.

Aflöningar m. m. Redogörare och protokollsförare: arvode 600 kr.; dessutom för inspektion 1,400 kr. Föreståndare: 1,400 kr. Tre föreståndarinnor vid barnasylerna 700 kr. Två biträdande föreståndarinnor: 400 kr. Sex vaktare: 1,000 kr. (hvaraf endast tre f. n. äro anställda, se nedan portvakter; för tillsyn af porten uppbära dessa 200 kr. hvardera.) Två eldare: 480 kr. Tre köksförestånderskor: 300 kr. En köksförestånderska: 360 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndare och vaktare bostad, ved och lyse; föreståndarinnor, biträdande föreståndarinnor, eldare och köksförestånderskor bostad, ved, lyse, kost och tvätt.

Styrelsens ledamöter.

Hirsch, S. O., ingenjör, ordf.; af Klintberg, Gertrud, M. K., fröken; Lindholm, J. M., bageri-idkare, kassavårdare; Lundahl, Fr., apotekare, v. ordf.; Willers, E. W., notarie.

Suppleanter.

Nilsson, Ada K., prakt. läkare; Fürstenberg, A., prakt. läkare.

Redogörare, protokollsförare och inspektör.

Harling, I. T.; riks. 54 85; allm. 81 25.

Läkare.

Granström, K. A.

Nattasylen för män, Östgötagatan 49 & 51, Sö.

Riks. 54 08; Maria 15 41.

Asylen rymmer 32 personer.

Föreståndare.

Müller, L.

Köksförestånderska.

Stenberg, Maria E.

Portvakt.

Mineur, C. O. B.

Natthärbärgets vid Östgötagatan 49 & 51, Sö.

Riks. 54 08; Maria 15 41.

Sedan styrelsen öfver Asylerna för husvilla från och med år 1905 indragit ett förnt till Frälsningsarméns härbärgesverksamhet utgående anslag å 3,000 kr., gick styrelsen samma år i författning om inrättande af ett härbärge i samband med dåvarande asylen vid Tjårhofs-gatan, numera vid Östgötagatan. Inträde för natten vinnes, utan särskild remiss och utan afgift, af husvilla ogifta män, dock för en tid af högst 5 nätter i månaden. I ersättning för logi och frukost åligger det arbetsför logerare att i en med härbärgets förenad vedgård såga och hugga ett visst mått ved eller att inom härbärgets utföra annat motsvarande arbete.

Den nuvarande lokalen rymmer 80 personer.

Personl.

Densamma som för nattasylen vid Östgötagatan 49 & 51.

Nattasylen för kvinnor, Brännkyrkagatan 11, Sö.

Riks. 54 07; Maria 15 42.

Asylen rymmer 18 personer.

Föreståndarinnna.

Smidt, O., diakonissa.

Köksförestånderska.

Wallin, K.

Barnasylen vid Sabbatsbergsvägen, C.

Riks. 57 02; Vasa 18 35.

Asylen rymmer 112 personer.

Föreståndarinna.

Broqvist, S. Ch., diakonissa.

Biträdande föreståndarinna.

Håkansson, H. C., diakonissa.

Köksförestånderska.

Johnson, S.

Portvakt.

Ferlin, J.

Dessutom en *eldare* samt *kvinnliga biträden*.

Barnasylen vid Åsögatan, Sö.

Riks. 58 66; Maria 17 04.

Asylen rymmer 86 personer. (Se nedan »Landsasylen».)

Föreståndarinna.

Hanson, Ch., diakonissa.

Biträdande föreståndarinna.

Anderson, M.

Köksförestånderska.

Erikzon, Gerda A.

Portvakt.

Jonasson, G. A.

Dessutom en *eldare* samt *kvinnliga biträden*.

Asylen vid Åsögatan, Sö. för fattiga barnaföderskor, ej tillhörande Stockholms kommun. (Landsasylen.)

Riks. 58 66; Maria 17 04.

Asylen, som den 1 okt. 1906 flyttats till den under styrelsen för Stockholms stads asyler för husvilla lydande barnasylen vid Åsögatan (från Prästgårdsgatan), rymmer 13 mödrar med 13 barn.

Personal.

Densamma som för Barnasylen vid Åsögatan.

Arbetarebostadsfonden till minne af den 9 Februari 1853.

Denna fond, som bildades »med anledning af H. M. Konungens lyckliga återställande till hälsan i förening med den för nationen fröjdefulla tilldragelse af H. K. H. Arfprinsens födelse» i ändamål att uppföra byggnader med sunda och tjänliga arbetarebostäder, förvaltas på sätt här nedan bestämmes af en styrelse bestående af sex personer, hvilka utses af Stockholms stads fattigvårdsnämnd.

Dessa bostäder böra i allmänhet utgöras af ett rum och kök eller ett rum med kakelugns spis jämte till hvarje bostad hörande särskild köllare, vedbod, vindskontor och afträde.

Styrelsen åligger att till förverkligande af det med fondens bildande afsedda ändamål använda de medel, som nu redan finnas och framdeles komma att till fonden inflyta, samt i sådant afseende vidtaga alla erforderliga åtgärder.

Styrelsen skall senast den 15 maj hvarje år till Fattigvårdsnämnden afgifva berättelse öfver fondens förvaltning under det sist förlutna året.

Fondens värdehandlingar och medel skola öfverlämnas till samt förvaras hos och vårdas af Fattigvårdsnämnden med skyldighet för dess redogörare att senast den 15 april hvarje år till styrelsen lämna uppgift på de fonden tillhöriga, under Nämndens vård ställda värdehandlingar och medel samt å den behällna afkastningen däraf under sist förlutna året.

Styrelsen utser inom sig ordförande.

Fondens behållning utgjorde vid 1906 års slut 455,421 kr.

Reglemente. Fattigvårdsnämndens reglemente för styrelsen för arbetarebostadsfonden till minne af den 9 Februari 1853, fastställt den 7 mars 1904.

Styrelsen.

Ordförande.

Hammarberg, J. F., rådmän.

Ledamöter.

Andersson, A. N., byggmästare, stadsfullm.; **Backman**, C. A., disponent; **Funch**, H., ingenjör; **Lundbergh**, G. H., grossh., stadsfullm.; **Nilsson**, C. F., dir.

Redogörare.

Kellin, N. A., redogörare hos Fattigvårdsn.